

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID
DECANAAT
TIENSESTRAAT 41
3000 LEUVEN
Academiejaar 2015 - 2016

Loverboys in België

Promotor: Prof. T. DAEMS
Begeleider: E. Roeffens

Verhandeling, ingediend door MAXIME
MOEYERSONS, bij het eindexamen voor de graad van
MASTER IN DE CRIMINOLOGISCHE
WETENSCHAPPEN

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID
DECANAAT
TIENSESTRAAT 41
3000 LEUVEN
Academiejaar 2015 - 2016

Loverboys in België

Promotor: Prof. T. DAEMS
Begeleider: E. Roeffens

Verhandeling, ingediend door MAXIME
MOEYERSONS, bij het eindexamen voor de graad van
MASTER IN DE CRIMINOLOGISCHE
WETENSCHAPPEN

Samenvatting

Deze masterproef handelt omtrent ‘loverboys in België’. Zowel in de wetenschap als in de bredere samenleving is de aandacht rond dit fenomeen recentelijk toegenomen. Kranten publiceren steeds meer omtrent dit thema. Ook het wetenschappelijk onderzoek stijgt. Maar aangezien de toegenomen aandacht recent is, is het onderzoek hieromtrent nog beperkt. De doelstelling van dit onderzoek is dan ook om een beter inzicht te verkrijgen in dit fenomeen. Om dit te bereiken worden loverboys vergeleken met het klassieke pooierschap. Een plausibele hypothese is namelijk dat het fenomeen een sociaal construct is. Dit wil zeggen dat ‘loverboys’ mogelijks een term is die ontstaan is uit de ervaring dat het om een nieuw fenomeen gaat, terwijl dit in werkelijkheid misschien niet zo is. Als dit het geval is dan zouden loverboys eigenlijk ‘gewoon’ pooiers zijn. De centrale vraag van dit onderzoek is dan ook wat de overeenkomsten en wat de verschillen van loverboys met pooiers zijn. Een antwoord op deze vraag is relevant voor zowel wetgeving en beleid als voor praktijk. Om dit te bereiken gaat deze masterproef in op de kenmerken van zowel het loverboy fenomeen als het fenomeen pooierschap. Deze aspecten worden eerst apart besproken en vervolgens vergeleken. Naast een vergelijking tussen loverboys en pooiers, worden binnen dit onderzoek ook literatuur en praktijkervaring tegenover elkaar geplaatst. Het onderzoek wordt namelijk gevoerd door een combinatie van een literatuurstudie en een kwalitatief empirisch onderzoek in de vorm van interviews bij een aantal sleutelfiguren in het domein. De bedoeling hiervan is om een zo correct mogelijk beeld te creëren. Het gevoerde onderzoek wijst uit dat er zowel gelijkenissen als verschillen bestaan tussen het loverboy fenomeen en het fenomeen van het klassieke pooierschap. Loverboys blijken een bepaald soort van pooiers te zijn, meer bepaald een specialisme binnen het pooierschap. Het zijn pooiers die jonge kwetsbare meisjes doelbewust selecteren en hen emotioneel afhankelijk maken met het oog op uitbuiting. Hieruit kan geconcludeerd worden dat loverboys daadwerkelijk bestaan en dus meer dan een sociaal construct zijn. Een aparte benaming voor dit specialisme binnen het pooierschap is bijgevolg relevant. Verder onderzoek hieromtrent, alsook onderzoek betreffende de wetgeving, het beleid en de praktijk is dan ook aangewezen.

Dankwoord

Deze masterproef handelt omtrent loverboys in België. Dit is een fenomeen dat me erg interesseert. Ik vind het opmerkelijk hoe loverboys meisjes zo ver krijgen om hun grenzen te overschrijden en zelfs helemaal te verlaten. Wat maakt deze jongens zo aantrekkelijk? Wat maakt de meisjes zo kwetsbaar? Ook het fenomeen van de prostitutie in het algemeen en het pooierschap meer bepaald interesseren me. Het is opvallend dat een van de oudste beroepen ter wereld, ondanks alle veranderingen in de wereld, toch blijft bestaan. In dit opzicht vraag ik me vooral af waarom vrouwen, die eigenlijk de belangrijkste spelers zijn op de ‘markt’ van prostitutie, afhankelijk blijven van mannen. Al deze vragen en deze interesses hebben ertoe geleid voor dit onderwerp te kiezen.

Het schrijven van een masterproef is een uitgebreid proces. Ik wil dan ook de mensen bedanken die me tijdens dit proces hebben bijgestaan. Eerst en vooral wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor de steun, zonder hen was dit nooit gelukt. Graag wil ik in het bijzonder mijn ouders bedanken om mij de kans te geven om te studeren en om steeds in mij en mijn dromen te geloven. Bedankt ook aan ‘de studieclub’ voor de vele avonden ‘thesesen’ en vooral voor de onvoorwaardelijke steun. Verder wil ik professor Daems bedanken voor het interessante onderwerp en mijn begeleidster Elke Roevens voor de hulp tijdens het schrijfproces, alsook voor het idee van de vergelijkende structuur tussen de literatuur en het empirisch onderzoek. Ten slotte wil ik graag mijn respondenten bedanken om tijd vrij te maken voor dit onderzoek en vooral voor de interessante gesprekken waar ik veel uit geleerd heb.

Inhoudsopgave

Samenvatting	I
Dankwoord	II
Inleiding	1
1. Onderzoeksdesign	3
1.1 Probleemstelling	3
1.2 Onderzoeksmethode	6
1.2.1 Verantwoording onderzoeksmethode	6
1.2.2 Steekproefproces	7
1.2.3 Dataverzameling	11
1.2.4 Data-analyse	13
1.2.5 Kwaliteit van het onderzoek	14
2. Resultaten	16
2.1 Begripsomschrijving	16
2.1.1 Loverboys	16
2.1.2 Pooiers	20
2.1.3 Besluit begripsomschrijving	21
2.2 Wetgeving	21
2.2.1 Loverboys	21
2.2.2 Pooiers	23
2.2.3 Besluit wetgeving	24

2.3 Kenmerken daders.....	24
2.3.1 Loverboys.....	24
2.3.2 Pooiers.....	42
2.3.3 Besluit kenmerken daders	51
2.4 Kenmerken slachtoffers.....	54
2.4.1 Slachtoffers van loverboys	55
2.4.2 Slachtoffers van pooiers	65
2.4.3 Besluit kenmerken van slachtoffers	70
3. Conclusie.....	74
Bibliografie.....	78
Bijlage	83

Inleiding

Loverboys is een fenomeen dat steeds vaker onder de aandacht komt in België (Child Focus, 2016, p. 7). Het begrip ‘loverboy’ verwijst naar jonge mannen die jonge vrouwen emotioneel afhankelijk maken door middel van verleidingstechnieken met de bedoeling deze, veelal in de prostitutie, uit te buiten (van den Eijnden, 2011, p. 354; Bovenkerk & van San, 2011, p. 185; van San & Bovenkerk, 2013, p. 67; Prins & Saharso, 2008, p. 377).

De term is ontstaan in de jaren '90 tijdens een strafzaak waarbij de werkwijze van een aantal daders opviel. De daders onderhielden namelijk een ‘liefdesrelatie’ met hun slachtoffers (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 17; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 7; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 6).

Sinds het verschijnsel een naam heeft, is de aandacht voor dit fenomeen toegenomen. De aandacht is zowel vanuit maatschappelijk als vanuit wetenschappelijk perspectief gestegen (Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 31). De wetenschappelijke aandacht blijkt onder meer uit een recent onderzoek naar dit fenomeen gevoerd door Child Focus. Uit dit rapport blijkt dat er sprake is van minstens 60 slachtoffers in België. Het *dark number* in acht genomen, is dit wellicht een onderschatting (Child Focus, 2016, p. 12). Naast dit rapport werkt Child Focus op dit moment ook aan een website omtrent het fenomeen (Van Damme, 23.05.2016). Ondanks de toegenomen wetenschappelijke aandacht is het onderzoek rond het fenomeen in België tot op vandaag nog steeds beperkt (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 19; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 6). Vanuit criminologisch perspectief is verder onderzoek dan ook relevant. Het fenomeen omvat namelijk een ernstig misdrijf waarbij slachtoffers gemaakt worden. Deze slachtoffers zijn doorgaans jonge en kwetsbare meisjes en dienen dan ook zo goed als mogelijk beschermd en opgevangen te worden. In dit opzicht dient echter vermeden te worden om te vervallen in het perspectief van het ‘onschuldige slachtoffer’ en de ‘schuldige dader’ (Van San & Bovenkerk, 2013, p. 76). Dit onderzoek streeft er naar om zowel de theorievorming met betrekking tot de daders als het inzicht in de victimologie te vermeerderen. De maatschappelijke aandacht omtrent het fenomeen is vooral terug te vinden in de berichtgeving rond het fenomeen in de media. Er verschijnt steeds meer omtrent loverboys. Zo verscheen onlangs een artikel met de titel ‘Nauwelijks 13 en in prostitutie gedwongen’ (Huyberechts, 09.03.2016, p. 5). In dit artikel wordt de loverboyproblematiek

besproken. Ook wordt de link gelegd met een strafzaak die momenteel loopt in Antwerpen tegen een aantal jonge mannen die beschuldigd worden van loverboypraktijken. De aanklacht luidt: 'Menshandel met het oog op de seksuele uitbuiting van een minderjarige met geweld'. Verder koppen kranten titels als 'Zwakbegaafde meisjes ook in België prooi van loverboys' (X, 03.10.2015, p. 5), 'Ook bij ons kwetsbare meisjes in de prostitutie' (Vankersschaever, 03.10.2015, p. 14), 'Payoke: 'Probleem van de loverboys is jarenlang zwaar onderschat geweest' (Goeman, 23.10.2015). Het ontsnapt dus niet aan de aandacht van de media. Verder onderzoek omtrent dit fenomeen vormt een meerwaarde om te beantwoorden aan zowel de wetenschappelijke als de maatschappelijke interesse.

Het opzet van dit onderzoek is om bij te dragen aan de wetenschappelijke kennis omtrent het fenomeen en om duidelijkheid te krijgen omtrent de inhoud van de (relatief nieuwe) term 'loverboys'. Om dit te bereiken wordt binnen dit onderzoek het fenomeen loverboy vergeleken met het reeds langer bekend fenomeen pooierschap.

Deze masterproef bestaat uit drie hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk betreft de probleemstelling met het onderzoeksdesign. In dit onderdeel worden enerzijds de probleemstelling met bijhorende onderzoeksvragen voorgesteld, anderzijds wordt de onderzoeksmethode besproken om aan te geven hoe op deze vragen een antwoord zal worden gezocht. Het tweede hoofdstuk bestaat uit de resultaten. Deze zijn afkomstig uit zowel een literatuurstudie als uit aanvullende interviews. Beiden geven een zicht op achtereenvolgens de begripsomschrijving van zowel loverboys als van pooiers, de wetgeving van beide fenomenen, de kenmerken van de daders van beide fenomenen en de kenmerken van de slachtoffers van de twee fenomenen. Elk van deze onderdelen wordt afgesloten met een besluit die beide vergelijkt. Het derde hoofdstuk behandelt de algemene conclusie. Hierin worden de resultaten omgevormd tot een duidelijk antwoord op de onderzoeksvragen. Verder wordt ook gereflecteerd over de kwaliteit van dit onderzoek en worden er implicaties voor verder onderzoek aangereikt. Er wordt afgesloten met aanbevelingen voor de wetgeving, het beleid en de praktijk.

1. Onderzoeksdesign

In dit onderdeel wordt eerst gefocust op de probleemstelling van dit onderzoek. Hierop aansluitend worden de onderzoeksvragen geformuleerd. Vervolgens wordt de onderzoeksmethode behandeld.

1.1 Probleemstelling

Het onderwerp van dit onderzoek betreft ‘loverboys in België’. Uit de literatuur blijkt dat het begrip ‘loverboy’ een containerbegrip is. Er zijn verschillende definities en bijgevolg verschillende invullingen van dit begrip (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 32; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84). Er is dus met andere woorden geen eenduidigheid en dus geen duidelijkheid omtrent de concrete invulling van het fenomeen. Door deze onduidelijkheid is het niet helder of en op welke manier het fenomeen zich onderscheidt van het klassieke pooierschap. Het begrip loverboys is namelijk ontstaan vanwege de specifieke werkwijze die de daders hanteren (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 17; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 7; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 6). Uit de geraadpleegde literatuur blijkt echter dat de werkwijze van pooiers in bepaalde gevallen gelijkenissen vertoont met deze van loverboys (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, pp. 245, 252-253). Het onderzoek van Bovenkerk et al. (2004, p. 41) wijst uit dat het voor politie en justitie moeilijk is om het bestaan van de aparte categorie aan te houden. De vraag stelt zich dan of en op welke manier loverboys zich van het klassieke pooierschap onderscheiden. Het zou immers kunnen gaan om een sociaal construct. Het is mogelijk dat het fenomeen toevallig in de aandacht geraakt is en dat zo ook het construct gecreëerd is. Anderzijds is het eveneens mogelijk dat het construct net gecreëerd is om zo meer aandacht te krijgen. De hypothese bestaat dus dat iets dat reeds bestond als iets nieuws benoemd wordt. Bovenkerk en Van San (2011, p. 198) hebben onderzoek gevoerd naar deze hypothese van ‘loverboys’ als sociaal construct. Hierbij werd tot de conclusie gekomen dat dit inderdaad mogelijk is. Het fenomeen houdt immers een bepaalde sociale paniek in. Wat in dit opzicht opvalt, is dat de aandacht omtrent ‘loverboys’ doorgaans focust op het ‘onschuldige slachtoffer’: een kwetsbaar meisje dat verliefd wordt. Dit staat tegenover een ‘schuldige dader’: een jonge man die het kwetsbare meisje misbruikt en uitbuit. Het betreft dus een beeldvorming dat sterk door het slachtofferperspectief gedomineerd wordt (Bovenkerk & Van San, 2011, p. 198). Hierbij kan opgemerkt worden dat het mogelijk is dat de dominantie van het slachtofferperspectief

bijdraagt aan de sociale paniek. Tegelijk stellen Bovenkerk en Van San (2011, p. 198) echter dat, naast de mogelijkheid dat het een sociaal construct is, er wel degelijk een nieuw soort pooier bestaat. De vraag stelt zich dan ook of het noodzakelijk is dit fenomeen apart te benoemen. Want waarom wordt enkel in België en Nederland zoveel gebruik gemaakt van de term? In andere landen bestaat het fenomeen ook maar wordt hiervoor geen aparte term gehanteerd (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, pp. 27-32; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40). Verder onderzoek is in dit opzicht aangewezen. Klarheid omtrent het al dan niet bestaan van een onderscheid en dus het al dan niet bestaan van een apart fenomeen is namelijk relevant. Het bestaan van een onderscheid zou implicaties hebben voor zowel de praktijk als voor de wetgeving en het beleid.

De benaming 'loverboys' is ontstaan in de jaren '90. Op dat moment vond een strafzaak plaats waarbij een aantal jonge mannen verdacht werden van gedwongen prostitutie. Tijdens het proces demonstreerden enkele slachtoffers. De slachtoffers demonstreerden echter niet tegen de daders maar in het voordeel van de mannen. Zij zagen de mannen namelijk als hun vriendje. Het is tijdens deze strafzaak dat de term 'loverboy' ontstaan is (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 17; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 7; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 6). De vrouwen zouden zelf deze term gebruikt hebben om hun 'vriendje' te benoemen (Bovenkerk & van San, 2011, p. 189). Hoewel de term dus al enige tijd bestaat en de aandacht toegenomen is sinds het fenomeen benoemd is (Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 31), blijkt dat het onderzoek in België nog vrij beperkt is (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 19; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 6). In Nederland is er reeds meer onderzoek gevoerd, dit onderzoek kan relevant zijn voor België. Toch kan dit onderzoek niet op alle vlakken zonder meer veralgemeend worden naar België. Er zijn een aantal verschillen die een rol spelen in de veralgemeenbaarheid zoals bijvoorbeeld wetgeving en beleid. In deze optiek is verder onderzoek rond loverboys specifiek in België dus relevant.

Om meer kennis rond loverboys te bereiken, worden binnen dit onderzoek een aantal aspecten van het fenomeen loverboy enerzijds en het fenomeen pooierschap anderzijds vergeleken. De aspecten die behandeld worden zijn: de begripsomschrijving, de wetgeving, de kenmerken van de daders en de kenmerken van de slachtoffers. Aangezien het onderzoek tot op heden beperkt gebleven is (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 19; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p.

6), is het doel van dit onderzoek het verkennen van het fenomeen ‘loverboy’ (Decorte & Zaitch, 2009, p. 83). Duidelijkheid hierrond is van belang om een aantal redenen. Het onderzoek is wetenschappelijk relevant aangezien de kennis in België beperkt is. Een toename van de wetenschappelijke kennis maakt het mogelijk bestaande lacunes op te vullen. Verder laat het toe de wetgeving en het beleid verder te ontwikkelen. Een betere wetgeving en beleid zijn relevant voor zowel de aanpak van daders als voor de opvang van slachtoffers. Een toename van de wetenschappelijke kennis impliceert dus ook een bepaalde maatschappelijke relevantie. Ten slotte neemt de media-aandacht, en zo ook de publieke interesse omtrent ‘loverboys’ toe (Bovenkerk & van San, 2011, pp. 185-186). Steeds vaker verschijnen berichten in de media omtrent het fenomeen. Deze toegenomen publieke aandacht is een bijkomende motivatie voor verder onderzoek. Om al deze redenen is het aangewezen om een diepere kennis te bekomen omtrent ‘loverboys in België’.

Bovenstaande probleemstelling leidt tot volgende onderzoeksvragen:

- Wat zijn de overeenkomsten en wat zijn de verschillen tussen het fenomeen loverboy en het fenomeen pooier?
 - Wat zijn de kenmerken van het fenomeen loverboy?
 - Wat is de definitie van een loverboy?
 - Wat is de wetgeving omtrent loverboys?
 - Wat zijn de kenmerken van de daders van het fenomeen loverboy?
 - Wat zijn de kenmerken van de slachtoffers van het fenomeen loverboy?
 - Wat zijn de kenmerken van het fenomeen pooier?
 - Wat is de definitie van een pooier?
 - Wat is de wetgeving omtrent pooiers?
 - Wat zijn de kenmerken van de daders van het fenomeen pooier?
 - Wat zijn de kenmerken van de slachtoffers van het fenomeen pooier?

De doelstelling van dit onderzoek is om na te gaan of en op welke manier er al dan niet sprake is van een verschil tussen de beide fenomenen, dit om meer wetenschappelijk inzicht te verkrijgen in het fenomeen 'loverboy'. De onderzoeksvragen zijn dan ook gericht op het nagaan van de mogelijke gelijkenissen en verschillen tussen beide. De hoofdonderzoeksvraag bestaat uit de vraag welke overeenkomsten en welke verschillen vastgesteld kunnen worden tussen de twee fenomenen. Om dit te onderzoeken, worden de afzonderlijke kenmerken van het fenomeen loverboy vergeleken met deze van het klassieke pooierschap. De kenmerken bestaan uit de definitie van het fenomeen, de wetgeving van het fenomeen, de kenmerken van de daders en de kenmerken van de slachtoffers. De eerste onderzoeksvraag beoogt informatie te verzamelen omtrent kenmerken van het fenomeen loverboy. De tweede onderzoeksvraag beoogt hetzelfde voor het fenomeen pooier.

1.2 Onderzoeksmethode

De onderzoeksmethode bestaat enerzijds uit een verantwoording van de gekozen onderzoeksmethode, een voorstelling van de steekproeftrekking, een uiteenzetting van de dataverzameling en een bespreking van de data-analyse. Anderzijds wordt de methodologische kwaliteit van het onderzoek besproken.

1.2.1 Verantwoording onderzoeksmethode

Binnen dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van twee methoden: een literatuurstudie en een empirisch onderzoek. De bedoeling is om aanvullend te werken en om via de combinatie van wetenschap en van praktijk tot een zo volledig mogelijk beeld te komen. Wat betreft het empirisch onderzoek, wordt er gekozen om met kwalitatieve methoden te werken. De motivatie om voor deze methoden te kiezen komt voort uit een aantal redenen. Zoals eerder vermeld, blijkt uit de literatuur dat het onderzoek rond loverboys tot op heden beperkt gebleven is (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 19; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 6). Om deze reden lijkt het aangewezen de aard van dit onderzoek verkennend te houden (Decorte & Zaitch, 2009, p. 83). De motivatie achter dit onderzoek is louter het verkrijgen van inzicht in het fenomeen loverboy. Ook het specifieke karakter van het onderwerp draagt bij tot de keuze voor kwalitatief onderzoek. Prostitutie is een complex en weinig duidelijk afgebakend onderwerp (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 32; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84). Verder is het ook een gevoelig onderwerp dat gesitueerd wordt in een taboesfeer.

In dit opzicht past een kwalitatieve benadering beter bij de noden van dit onderzoek. Deze manier van werken maakt het namelijk mogelijk om op voorzichtige wijze diepgaande informatie te verzamelen vanwege de ruimte en de flexibiliteit die kwalitatief onderzoek biedt (Decorte & Zaitch, 2010, p. 84; Mortelmans, 2007, p. 24). Kwantitatieve methoden zouden in dit opzicht te mechanisch en oppervlakkig zijn. De bedoeling van dit onderzoek is namelijk niet om een cijfermatig inzicht in de betrokken fenomenen te krijgen (Silverman, 2013, p. 14). Het kwantificeren van de concepten zou de diepgang die noodzakelijk is bij dit soort thema ondermijnen. Het gebruik van kwalitatief onderzoek kan dus deels een oplossing bieden voor bepaalde uitdagingen die eigen zijn aan het te onderzoeken thema.

De keuze voor kwalitatief onderzoek omvat echter ook nadelen. Het afnemen en verwerken van interviews is tijdrovend. Verder moeten respondenten gevonden worden die de mogelijkheid hebben en bereid zijn tijd te maken voor het deelnemen aan een interview. Ten slotte is het eigen aan kwalitatief onderzoek dat de veralgemeenbaarheid van de resultaten beperkt blijft (Maesschalck, 2010, p. 130).

1.2.2 Steekproefproces

De steekproeftrekking voor de literatuurstudie verloopt via het zoeken naar bronnen op verschillende plaatsen en aan de hand van bepaalde criteria. Hoewel het onderzoek handelt omtrent ‘loverboys in België’ wordt de literatuur binnen dit onderzoek niet beperkt tot literatuur met betrekking tot België. Dit omwille van de reden dat er weinig literatuur bestaat waarin België de focus vormt (Child Focus, 2016, p. 6). De bedoeling is om via het empirisch onderzoek deze kennis echter aan te vullen met informatie die wel specifiek over België handelt. De belangrijkste zoekplaatsen binnen dit onderzoek zijn: Limo, BJu Tijdschriften, ProQuest, Criminal Justice Abstract, SAGE journals, Taylor&Francis Group, LexisNexis, Panopticon, ERIC, Google Scholar en het Belgisch Staatsblad. De bronnen die geconsulteerd worden, worden geselecteerd aan de hand van een aantal criteria. Het eerste criterium is de datum van publicatie. De bedoeling hiervan is om voornamelijk met vrij recente bronnen te werken. Doorgaans worden binnen dit onderzoek bronnen van uiterlijk het jaar 2000 geselecteerd. Wanneer via de universiteitsbibliotheek op ‘Limo’ gezocht wordt, is het volgende criterium ‘*peer-reviewed*’. Wanneer bronnen gevonden worden die hieraan voldoen, zijn er nog twee bijkomende criteria die gehanteerd worden om de relevantie van de bron te bepalen. Ten eerste wordt telkens (wanneer aanwezig) gekeken naar de sleutelwoorden van de bron. Ten tweede worden de samenvatting en de conclusie doorgenomen om na te gaan of de

bron relevante informatie bevat. Wat al deze criteria betreft, dient opgemerkt te worden dat wanneer bronnen niet aan alle criteria voldoen maar relevant lijken, deze wel in overweging worden genomen. Ook in dit geval worden enerzijds de sleutelwoorden, wanneer deze voorhanden zijn, en anderzijds de samenvatting en de conclusie gelezen. Indien hieruit blijkt dat de bron effectief relevant en voldoende actueel is, wordt er gebruik gemaakt van de bron.

Wat betreft het empirisch onderzoek wordt binnen dit onderzoek gebruik gemaakt van twee steekproefmethoden. Ten eerste wordt er gewerkt aan de hand van de kritische case steekproef. De respondenten worden gekozen omwille van hun relevantie voor het begrijpen van een fenomeen (Decorte & Zaitch, 2010, p. 103). Binnen dit onderzoek worden respondenten geselecteerd omwille van hun betrokkenheid bij het fenomeen loverboy, dit omwille van de kennis en de expertise rond loverboys die deze betrokkenheid impliceert. De betrokkenheid wordt afgeleid uit de functie die de respondenten vervullen. Opgemerkt dient te worden dat het onderzoek beoogt een vergelijking te maken tussen het fenomeen loverboy en het fenomeen pooier maar dit met de bedoeling meer inzicht te verkrijgen in het loverboy gebeuren. Vandaar de keuze om te werken met een steekproef die betrekking heeft op de betrokkenheid bij het fenomeen loverboy. De functie die de respondenten vervullen maakt het echter mogelijk dat zij ook inzicht, dan wel niet noodzakelijk feitelijke ervaring, hebben in het pooierschap.

Uit de literatuurstudie worden vier categorieën respondenten afgeleid die idealiter bevraagd worden. Ten eerste blijkt uit de literatuur dat hulpverlening de meest aanwezige woordvoerder is omtrent het fenomeen (Burger & Koetsenruijter, 2008, pp. 29, 38). Binnen dit onderzoek wordt gestreefd om binnen de sociale sector van de hulpverlening een aantal diensten te bereiken. Hierbij gaat het om instellingen in het algemeen, organisaties die hulp bieden aan slachtoffers van mensenhandel en specifieke hulpverlening gericht op slachtoffers van loverboys. Ten tweede speelt ook politie een rol bij 'loverboys'. De politie komt namelijk in contact met zowel slachtoffers als daders (Bovenkerk & Pronk, 2007, p 87, 90). Wat de daders betreft, blijkt dat een aanzienlijk deel van de loverboys al voorheen hun loverboypraktijken contact gehad hebben met de politie en zich tijdens hun loverboypraktijken ook inlaten met andere vormen van criminaliteit (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 69-71; Bovenkerk & Pronk, 2007, p 90; Zanetti, 2009, p. 283; Terpstra & van Dijke, 2005, p. 33-34; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 44). De politie is dus een nauw betrokken actor bij het fenomeen. Ten derde wordt getracht om met slachtoffers van loverboys in contact te komen. Slachtoffers kunnen inzicht geven in

hun persoonlijke ervaringen. Ten slotte wordt gepoogd om loverboys zelf te interviewen aangezien uit de literatuur blijkt dat deze ondervertegenwoordigd zijn in het onderzoek naar en de beeldvorming rond loverboys (Bovenkerk & van San, 2011, p. 186; Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 29). Onderzoek naar het loverboy fenomeen focust doorgaans op het perspectief van slachtoffers en hulpverlening. Loverboys zelf komen weinig aan bod (Bovenkerk & van San, 2011, p. 186; Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 29, 38; van San & Bovenkerk, 2013, p. 69).

Naast de kritische case steekproef wordt aanvullend gewerkt met de sneeuwbalmethode. De bedoeling hiervan is om via de reeds geselecteerde respondenten meer inzicht te verkrijgen in andere interessante respondenten (Decorte & Zaitch, 2010, p. 104). Binnen dit onderzoek wordt deze werkwijze aangewend om zo in contact te komen met slachtoffers of daders.

De kans dat hulpverlening en politie bereid zijn tot medewerking is realistisch. Beiden hebben belang bij het onderzoek. Wat slachtoffers en daders betreft, bestaat echter twijfel over de bereidheid om mee te werken. Voor slachtoffers is het een persoonlijke en pijnlijke gebeurtenis, wat het niet eenvoudig maakt om hierover te vertellen. Verder blijkt uit de literatuur dat slachtoffers doorgaans geen (onmiddellijke) hulpvraag hebben (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 49). Ook de bereidheid tot medewerking van daders is een risico aangezien deze tot het illegale circuit behoren en geen baat hebben bij het onderzoek. Dit is inderdaad een uitdaging gebleken. Wat slachtoffers betreft, worden twee knelpunten ervaren. Ten eerste geven verschillende respondenten aan geen slachtoffers te kennen die mogelijks willen meewerken. Ten tweede, wanneer respondenten wel bereid zijn deze vraag door te geven, wordt ofwel geen toestemming verkregen binnen de organisatie, ofwel worden uiteindelijk geen slachtoffers bereid gevonden mee te werken. Wat de doelstelling om daders te interviewen aangaat, blijkt dit eveneens niet haalbaar. Hiervoor zijn een aantal redenen. In veel gevallen kennen de respondenten de daders niet persoonlijk, gezien ze zich voornamelijk richten op hulp aan slachtoffers. Ook is het zo dat het te gevoelig blijkt te liggen om deze te interviewen. Omdat het nog een relatief nieuw fenomeen betreft, is het bijvoorbeeld zo dat loverboys soms nog in een juridische procedure zitten. Hoewel dit dus een uitdaging betrof en het niet gelukt is, werd de poging toch ondernomen in het belang van het onderzoek. De ultieme doelstelling was namelijk om niet enkel een onderzoek over de betrokken mensen te voeren maar ook mét de betrokken mensen.

Figuur 2: Steekproefmatrix

Ervaring	Hoedanigheid	
	Hulpverlening	Politie
< 1 jaar	X	
< 5 jaar	X X	
< 10 jaar	X	X
< 20 jaar	X	
< 30 jaar		X

Zoals eerder vermeld, worden binnen dit onderzoek uiteindelijk twee categorieën respondenten bevestigd. Deze worden geselecteerd aan de hand van hun betrokkenheid bij het fenomeen loverboy. Deze betrokkenheid wordt bepaald aan de hand van de functie die de persoon bekleedt. Verder wordt bijgehouden hoeveel jaar ervaring de respondenten hebben binnen deze functie. Deze informatie bevat immers inzicht in de mate van betrokkenheid bij het fenomeen. Dit wordt telkens bevestigd tijdens de interviews. Zes van de zeven respondenten hebben tussen de 5 en 30 jaar ervaring binnen hun functie. Slechts één respondent heeft minder dan een jaar ervaring. Deze heeft echter bijkomende ervaring in het kader van een andere functie binnen dezelfde organisatie die betrokkenheid bij het fenomeen impliceert.

De contactgegevens van de geselecteerde eenheden worden via internet verzameld. Er wordt contact opgenomen met de geselecteerde onderzoekseenheden via email. In eerste instantie wordt een mail gestuurd om de geselecteerde onderzoekseenheden te contacteren en zo hun bereidheid tot medewerking na te gaan. Wanneer deze onderzoekseenheden niet antwoorden binnen de drie weken wordt er een herinneringsmail gestuurd. Wanneer de geselecteerde eenheden niet antwoorden of niet bereid zijn deel te nemen wordt hier transparant over gerapporteerd.

De geselecteerde onderzoekseenheden worden gecontacteerd op 01 maart 2016. Concreet worden 16 mogelijke respondenten gecontacteerd. Zeven respondenten zijn bereid mee te werken aan het onderzoek. Met zes van deze respondenten wordt dan ook een afspraak vastgelegd en vervolgens een interview afgenomen. Eén van de respondenten verkiest, om praktische redenen, het interviewschema via mail te ontvangen en in te vullen. Twee van de 16 gecontacteerde onderzoekseenheden hebben niet geantwoord, ook niet na de

herhalingsmail. Eén mogelijke respondent heeft geantwoord met het bericht dat de mail doorgestuurd werd naar de hele organisatie. Nadien heeft deze echter niet meer gereageerd, ook niet op de herinneringsmail. Een andere mogelijke respondent heeft geantwoord naar iemand geschikt op zoek te gaan. Er werd echter niemand gevonden voordat de voorziene tijd voor het afnemen van de interviews verstreken was. Vier geselecteerde onderzoekseenheden hebben geantwoord maar waren niet bereid deel te nemen. Drie van deze mogelijke respondenten achtten een interview met hun organisatie niet relevant voor dit onderzoek. Eén mogelijke respondent was niet bereid mee te werken omdat de organisatie reeds te veel vragen tot interviews van studenten ontvangt. Ten slotte was één mogelijke respondent wel bereid deel te nemen maar kon er met deze respondent geen geschikt moment gevonden worden binnen de voorziene tijd.

Zeven onderzoekseenheden zijn dus bereid mee te werken aan het onderzoek. Vijf van deze respondenten zijn afkomstig uit de hulpverleningssector. Het gaat meer bepaald om volgende organisaties: Wingerdbloei, Payoke, Child Focus, Gemeenschapsinstelling De Zande en Stop Loverboys Nu. Vier van de vijf organisaties zijn Belgische organisaties. Eén organisatie, namelijk Stop Loverboys Nu, is Nederlands. Hoewel dit onderzoek focust op loverboys in België, wordt geopteerd om toch één organisatie uit Nederland te betrekken daar er in Nederland reeds meer onderzoek en ervaring bestaat. Al deze instellingen zijn slachtoffergericht en hebben in deze context ervaring met het fenomeen loverboy. De overige twee respondenten zijn werkzaam binnen de politie. Het gaat meer bepaald om de zones Antwerpen en Brussel.

1.2.3 Dataverzameling

De informatie in dit onderzoek wordt op twee wijzen verzameld. Enerzijds wordt er gewerkt met de bestaande literatuur. Anderzijds wordt informatie verzameld via een empirisch onderzoek in de vorm van interviews.

Het eerste onderdeel van de dataverzameling bestaat uit een literatuurstudie. Zoals eerder behandeld in sectie 1.2.2 wordt deze data verzameld door het hanteren van een aantal criteria. Concreet wordt in de verzamelde bronnen gezocht naar informatie die een antwoord biedt op de onderzoeksvragen. Dit betekent informatie over de definiëring van ‘loverboys’ en ‘pooiers’, de wetgeving omtrent beide fenomenen, de kenmerken van daders en ten slotte van slachtoffers van beide fenomenen. Deze bronnen worden hier dus kritisch op geselecteerd,

geanalyseerd en gebundeld in een literatuurstudie. Op deze manier wordt in kaart gebracht welke kennis reeds bestaat en waar de lacunes zich bevinden.

Vervolgens wordt informatie verzameld aan de hand van half-gestructureerde diepte-interviews waarbij gebruik gemaakt wordt van een interviewschema. Deze methode wordt gekozen om diepgang mogelijk te maken (Decorte & Zaitch, 2010, p. 207). Dit is relevant omwille van twee redenen. Ten eerste is het thema nog maar beperkt onderzocht in België (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 19; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 6). Dit onderzoek betreft dan ook een verkennend onderzoek. Hierbij is het van belang te kunnen inspelen op eventueel nieuwe elementen die tijdens het empirisch onderzoek ontdekt worden (Decorte & Zaitch, 2010, p. 84). Een half-gestructureerd diepte-interview biedt deze mogelijkheid. Ten tweede wordt deze methode gekozen omwille van het gevoelige karakter van het onderwerp (Decorte & Zaitch, 2010, p. 84; Mortelmans, 2007, p. 24). Door deze manier van werken wordt enerzijds getracht zoveel mogelijk informatie te verzamelen rond de vooraf opgestelde vragen. Anderzijds wordt er ruimte geboden om de respondent te volgen in zijn gedachtegang. Bijkomend kan op deze manier ingegaan worden op eventueel nieuwe informatie dat aangebracht wordt door de respondent (Decorte & Zaitch, 2010, p. 207). De bedoeling is om via de combinatie van structuur en vrijheid zoveel mogelijk informatie te verzamelen dat relevant is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen. De interviews vinden in zes van de zeven gevallen *face to face* plaats. Zoals eerder vermeld, verkiest één respondent echter het invullen van het interview schema boven een *face to face* interview omwille van praktische overwegingen.

De thema's van het interviewschema zijn in overeenstemming met deze die behandeld worden in de literatuurstudie daar het de bedoeling is aanvullend te werken. Dezelfde vier hoofdthema's worden besproken (zie ook topiclijst toegevoegd als bijlage). Ten eerste wordt gevraagd naar de gehanteerde definiëring van de respondent met betrekking tot het fenomeen loverboy enerzijds en met betrekking tot het fenomeen pooier anderzijds. Ten tweede wordt de gehanteerde wetgeving bevestigd. Ten derde wordt ingegaan op de kenmerken van de daders. Hierbij worden van beide fenomenen de werkwijze, de positie, de socio-demografische kenmerken, de persoonlijkheid en het uiterlijk bevestigd. Ten vierde wordt geïnformeerd naar de kenmerken van de slachtoffers van beide fenomenen. Hierbij wordt dieper ingegaan op de socio-demografische kenmerken, de persoonlijkheid, de redenen om bij de dader te blijven en de relationele rollen. Ten slotte worden twee afsluitende en

concluderende vragen gesteld. De bedoeling is om rond zowel het fenomeen loverboy als rond het fenomeen pooier informatie te verzamelen om zo de twee fenomenen tegen elkaar af te zetten. Opgemerkt dient te worden dat de thema's die gebruikt worden in het empirisch onderzoek reeds specifiek zijn dan deze in de literatuurstudie omdat ze gebaseerd zijn op de gevoerde literatuurstudie.

Concreet worden de interviews afgenomen in de periode van 15 maart tot 22 april 2016. De interviews duren gemiddeld iets meer dan één uur. Het interviewschema werd na het eerste en nogmaals na het tweede interview aangepast. Door de ervaring dat opgebouwd werd bij het afnemen van deze twee interviews, bleken twee zaken gecorrigeerd te moeten worden. Enerzijds kwam naar voor dat bepaalde vragen irrelevant waren. Anderzijds bleek het nuttig bepaalde vragen toe te voegen daar de respondent(en) informatie aanhaalden omtrent niet opgenomen topics die ook relevant bleek te zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

1.2.4 Data-analyse

Zoals eerder toegelicht, wordt binnen dit onderzoek gewerkt via de combinatie van een literatuurstudie en een empirisch onderzoek. De analyse begint met de selectie van relevante bronnen en dit gebeurt via de in 1.2.2 voorgestelde criteria. Wanneer een bron relevant is, wordt deze geanalyseerd door deze te lezen. Informatie die een antwoord bevat op de onderzoeksvragen wordt ondergebracht in één van de volgende onderdelen: de definitie, de wetgeving, de kenmerken van daders en de kenmerken van slachtoffers van zowel loverboys als van pooiers. De verschillende bronnen worden gebundeld en met elkaar in discussie geplaatst.

Naast een literatuurstudie wordt binnen dit onderzoek ook een empirisch onderzoek gevoerd. Aangezien de intentie van data-analyse theorievorming is, wordt getracht betekenis te geven aan de verzamelde informatie. Hiervoor wordt eerst aan data-reductie gedaan (Decorte & Zaitch, 2010, p. 459). De interviews worden geanalyseerd door middel van coderen. In dit opzicht worden de interviews eerst opgenomen en nadien woordelijk uitgetypt. Deze bestanden worden geanalyseerd. Doordat de hoeveelheid gegevens beperkt is, kan handmatig geanalyseerd worden. Eerst wordt open gecodeerd. Hierbij worden de gegevens ontleed in aparte, voor de onderzoeksvragen relevante delen en worden unieke codes toegekend aan elk element (Decorte & Zaitch, 2010, pp. 461-462). De fragmenten worden in eerste instantie

opgedeeld aan de hand van de volgende categorieën: definitie, wetgeving, kenmerken van daders en kenmerken van slachtoffers. Dit zowel voor het fenomeen loverboy als voor het fenomeen pooier. Deze categorieën worden gekozen aan de hand van hun relevantie voor de onderzoeksvragen. Verder worden bijkomende codes toegekend. Deze worden tijdens het coderen opgesteld. Vervolgens wordt axiaal gecodeerd en worden de aparte elementen opnieuw met elkaar verbonden (Decorte & Zaitch, 2010, pp. 464-465). Uiteindelijk wordt selectief gecodeerd. Dit gebeurt door het opstellen van theorie aan de hand van de concepten (Mortelmans, 2007, p. 356). Deze resultaten worden in discussie gebracht met de reeds verzamelde literatuur. Op deze manier wordt op zoek gegaan naar gelijkenissen en verschillen tussen de theorie in de literatuur en de theorie verzameld in de praktijk.

1.2.5 Kwaliteit van het onderzoek

Dit onderzoek bevat een aantal beperkingen. Ten eerste dient opgemerkt te worden dat de generaliseerbaarheid van de resultaten beperkt is. Er wordt in het empirisch onderzoek namelijk aan de hand van een beperkte steekproef gewerkt. Het onderzoek is gebaseerd op zeven respondenten. Vijf van deze respondenten zijn afkomstig uit de hulpverlening. Twee van de respondenten betreffen politieambtenaren. Het bleek niet mogelijk slachtoffers of daders van het loverboy fenomeen te bereiken. Dit maakt dat de stem van deze twee categorieën geen plaats krijgt in de beantwoording van de onderzoeksvragen. Dit vormt een beperking daar aangenomen kan worden dat net deze twee categorieën een specifieke inbreng kunnen hebben omtrent het onderzochte fenomeen. Verder is het zo dat de respondenten geselecteerd worden omwille van hun betrokkenheid bij het fenomeen loverboy, deze wordt afgeleid uit de functie van de respondenten. Ze worden dus niet geselecteerd omwille van hun kennis omtrent het fenomeen pooier. De functie van de respondenten maakt het echter mogelijk dat zij ook inzicht, dan wel niet noodzakelijk feitelijke ervaring, hebben in het klassieke pooierschap. Hierdoor bestaat de kans dat de informatie rond pooiers beperkter is. Omwille van al deze redenen is de generaliseerbaarheid van de resultaten beperkt (Decorte & Zaitch, 2010, pp. 130-131). Een tweede beperking bestaat eruit dat de respondenten mogelijk beïnvloed zijn door literatuur waarmee ze reeds in contact zijn gekomen. Dit vormt een risico aangezien dit een vertekend beeld kan geven van de mate van overeenkomsten en verschillen tussen de literatuur en de praktijk. In dit opzicht dient opgemerkt te worden dat het eveneens mogelijk is dat de eigen visie omtrent het fenomeen een invloed heeft op het onderzoek. Om dit alles te vermijden wordt echter aan triangulatie gedaan. Dit betekent dat de verzamelde

informatie kritisch benaderd wordt door verscheidene bronnen en hypothesen in overweging te nemen bij het verzamelen en het analyseren van de data (Decorte & Zaitch, 2010, pp. 134-126; Silverman, 2013, p. 288). Concreet betekent dit dat er verschillende soorten onderzoekseenheden betrokken worden, namelijk literatuur en experts uit het werkveld. Wat deze experts betreft, overheerst echter de aanwezigheid van respondenten uit de hulpverlening, waardoor deze visie mogelijks de overhand neemt in de resultaten. Bij de data-analyse wordt getracht om zoveel mogelijk de verschillende hypothesen te benutten om op deze manier zo weinig mogelijk uit te gaan van de eigen visie. Een laatste opmerking omtrent de kwaliteit van dit onderzoek betreft de betrouwbaarheid. Om de betrouwbaarheid te vermeerderen wordt expliciet en transparant gerapporteerd. Elke stap en elke beslissing in het onderzoek wordt transparant en gedetailleerd beschreven (Decorte & Zaitch, 2010, pp. 142-143). De bedoeling hiervan is dat wanneer het onderzoek geraadpleegd wordt dit zonder beperkingen kan. Verder is het ook bedoeld om replicatie van het onderzoek op later tijdstip mogelijk te maken (Maesschalck, 2010, pp. 142-143). In dit opzicht dient opgemerkt te worden dat er binnen dit onderzoek voor gekozen wordt om tijdens de rapportering van de resultaten uit het empirisch onderzoek enkel de respondenten te vermelden die informatie aanbrengen die relevant is voor de onderzoeksvragen. Wanneer respondenten hier niets over vermelden, wordt dit dan ook niet elke keer aangegeven, dit omwille van de leesbaarheid van de resultaten. Wanneer respondenten niet spontaan deze informatie aanbrachten tijdens de interviews, werd hier ook niet expliciet naar verder gevraagd. Dit vormt een beperking daar hierdoor mogelijks relevante informatie gemist wordt. Dit is echter een bewuste keuze. De bedoeling hiervan is om de respondenten vrij te laten en sturing te vermijden. Dit alles dient evenwel in acht genomen te worden bij de interpretatie van de resultaten.

2. Resultaten

In dit onderdeel worden de resultaten van het gevoerde onderzoek voorgesteld en toegelicht. Er komen vier thema's aan bod: de begripsomschrijving, de wetgeving, de kenmerken van de daders en de kenmerken van de slachtoffers. Eerst worden deze thema's behandeld voor het fenomeen loverboy en vervolgens voor het fenomeen pooier. Elk van deze vier onderdelen wordt afgesloten met een conclusie waarin de vergelijking tussen loverboys en pooiers wordt gemaakt.

2.1 Begripsomschrijving

Ter verkenning van het fenomeen kan een zoektocht naar de gehanteerde begripsomschrijving heel wat informatie opleveren. Dit onderdeel handelt omtrent de begripsomschrijving van enerzijds het fenomeen loverboy en anderzijds het fenomeen pooier. Er wordt afgesloten met een conclusie omtrent dit thema.

2.1.1 Loverboys

'Loverboys' is een containerbegrip. Er is dus geen sprake van een algemeen aangenomen definitie. Het begrip kan op verschillende manieren ingevuld worden. De definitie hangt onder andere af van de manier van kijken naar het fenomeen (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 32; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84). Het woordenboek Van Dale (2015) definieert 'loverboy' als *een jongen die een verhouding met een meisje begint om haar vervolgens tot prostitutie te dwingen*. Het begrip is sinds 1999 opgenomen in het Van Dale woordenboek (Muhr-Walker, 2010, p. 82). Een andere veel voorkomende beschrijving van loverboys is: *loverboys zijn jonge mannen die hun verleidingsvaardigheden gebruiken om jonge meisjes uit te buiten als prostituees* (Bovenkerk & van San, 2011, p. 185; van San & Bovenkerk, 2013, p. 67; Prins & Saharso, 2008, p. 377; Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 31). Bovenkerk et al. (2004, p. 19) sluiten zich hierbij aan en preciseren bovendien in hun definitie dat het gaat om een vorm van pooierschap: *loverboys vormen een bijzondere variant van soutenage: ze gebruiken hun liefdesrelatie met een vrouw om haar in de prostitutie te brengen en te exploiteren*. Deze drie definities zijn specifiek en verwijzen enkel naar uitbuiting in de prostitutie. Van den Eijnden (2011, p. 354) wijst er met zijn definitie op dat het niet enkel om uitbuiting in de prostitutie kan gaan: *loverboys zijn jongens en mannen die meisjes en vrouwen emotioneel afhankelijk maken en vervolgens gebruiken voor prostitutie of*

op andere manieren uitbuiten. Zanetti en Kanters (2009, p. 3) zoals geciteerd in Verwijs, Mein en Goderie (2013, p. 41) sluiten zich aan bij het uitgangspunt dat de uitbuiting niet uitsluitend in de vorm van prostitutie voorkomt. Zij voegen in hun definitie echter het aspect mensenhandel toe:

Loverboys zijn mensenhandelaren die vrouwen en/of mannen doelbewust emotioneel afhankelijk maken door (de belofte van) het aangaan van een liefdesrelatie en hen vervolgens – via dwang, (dreiging met) geweld of een andere feitelijkheid, afpersing, fraude, misleiding, misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht, misbruik van een kwetsbare positie van deze vrouwen of mannen – uit te buiten, veelal in de prostitutie.

Ook Child Focus (2016, p. 5) combineert het aspect mensenhandel met het idee dat de uitbuiting verder kan gaan dan enkel prostitutie. Zoals verder toegelicht wordt, vervangt Child Focus de term ‘loverboys’ met het begrip ‘tienerpooiers’. Een ‘tienerpooier’ wordt gedefinieerd als: *mensenhandelaars die door middel van emotionele misleiding een afhankelijkheidsband creëren met jongeren om hen zo in de prostitutie of in andere criminele activiteiten te drijven.*

Opgemerkt kan worden dat er globaal gezien drie soorten definities bestaan. Ten eerste zijn er definities die de uitbuiting enkel tot prostitutie beperken. Ten tweede bestaan er definities die ervan uitgaan dat de uitbuiting van verschillende aard kan zijn. En ten derde zijn er definities die loverboys als mensenhandelaars beschouwen. De aanwezigheid van uiteenlopende definities blijkt ook uit het empirisch onderzoek. De drie soorten van definities worden herkend in de praktijk. Drie van de zeven respondenten beperken de uitbuiting in hun definitie tot seksuele uitbuiting. Evenveel respondenten gaan uit van een uitbuiting die verder kan gaan dan enkel prostitutie. De derde soort definitie wordt bij twee van de zeven respondenten herkend: zij stellen in hun definiëring namelijk dat het om mensenhandel gaat. Opmerkelijk is dat de meerderheid van de respondenten de specifieke werkwijze opneemt in hun definitie. Binnen dit onderzoek worden deze verschillende uitgangspunten en definities gecombineerd en wordt ‘loverboy’ gedefinieerd als: *een mensenhandelaar die meisjes (emotioneel) afhankelijk maakt door middel van verleidingstechnieken met de bedoeling om deze, zo nodig met gebruik van dwang of geweld, uit te buiten in de prostitutie of op andere domeinen.* Deze definitie is eerder breed en neemt dus zoveel mogelijk handelingen op binnen de begripsomschrijving zodat er binnen dit onderzoek zo weinig mogelijk over het hoofd gezien kan worden.

Naast een containerbegrip is ‘loverboy’ ook een vrij lokaal begrip. Het wordt bijna uitsluitend gebruikt in de Nederlandse taal en dus bijgevolg in Nederland en België. Enkel in Duitsland en Groot-Brittannië wordt incidenteel van deze benaming gebruik gemaakt. Dit wil echter niet zeggen dat het fenomeen zelf lokaal is. Het fenomeen komt ook in de andere Europese landen voor, zonder dat dit geclassificeerd wordt als ‘loverboys’ (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, pp. 27-32; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40). In andere landen wordt naar dit fenomeen verwezen met de termen ‘mensenhandel’ of ‘jeugdprostitutie’ (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, pp. 27-32; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40). Het fenomeen wordt dus doorheen verschillende landen verschillend benoemd. Hierbij stelt zich de vraag of het loverboy fenomeen eveneens onder deze definities past in België? In België wordt onder ‘mensenhandel’ verstaan:

de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, de wisseling of de overdracht van de controle over hem, met het oog op: seksuele uitbuiting, uitbuiting van bedelarij, aan het werk zetten in omstandigheden strijdig met de menselijke waardigheden, uitbuiting in het kader van orgaanhandel of het doen plegen van misdrijven (Child Focus, 2016, p. 9)

‘Jeugdprostitutie’ wordt in België gedefinieerd als: *het verrichten van seksuele handelingen met of voor een ander, door minderjarigen voor geld of een andere tegenprestatie*. Daarbij is er altijd sprake van dwang (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40). Wanneer de definitie van ‘mensenhandel’ vergeleken wordt met die van ‘loverboy’, welke definitie dan ook, valt op te merken dat het loverboy fenomeen onder de definitie van ‘mensenhandel’ past. Wat betreft de definitie van ‘jeugdprostitutie’ kan globaal gezien dezelfde conclusie getrokken worden, met het verschil in acht genomen dat slachtoffers van loverboys niet per definitie minderjarig hoeven te zijn.

Los van welke definitie gehanteerd wordt, bevat de term ‘loverboys’ ook een aantal dieperliggende betekenissen. Ten eerste weerspiegelt het de manier waarop slachtoffers hun dader zien (Kooijman, 2007, p. 13). De term is wellicht een romantische uitvinding van de slachtoffers om zo de hardheid van de werkelijkheid te verbloemen (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83; Bovenkerk & van San, 2011, p. 195, 189). Ten tweede wijst de term erop dat het vooral gaat om een bepaalde werkwijze, meer dan om het beroep of de identiteit van de dader (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84; Bovenkerk & van San, 2011, pp. 189-195). De daders gebruiken namelijk hun verleidingsvaardigheden als techniek om hun slachtoffers afhankelijk

te maken (Bovenkerk & van San, 2011, p. 185; van San & Bovenkerk, 2013, p. 67; Prins & Saharso, 2008, p. 377).

‘Loverboy’ is dan ook geen neutraal begrip. Het begrip heeft een romantische connotatie, wat de werkelijkheid tegensprekt (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83; Bovenkerk & van San, 2011, p. 195, 189). Bovenkerk (2009, p. 216) pleit dan ook om de term te verlaten. Hij is van mening dat er nood is aan een meer genuanceerde term (Bovenkerk, 2009, p. 216). Hij stelt het begrip ‘modern pooierschap’ voor als alternatief (Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 55). Child Focus staat eveneens kritisch ten aanzien van het begrip. In een recent rapport wordt daarom voorgesteld om de term te vervangen door ‘tienerpooiers’ (Child Focus, 2016, pp. 8-9). Hiermee wordt de romantische connotatie namelijk weggehaald.

De discussie omtrent de kwaliteit van het begrip in het midden gelaten, heeft het verschijnsel aan aandacht gewonnen sinds het een naam heeft (Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 31). Voor de specifieke benaming bestond, werd het fenomeen in de Nederlandse taal, zoals nu nog steeds in andere landen het geval is, geclassificeerd als ‘mensenhandel’ of ‘vrouwenhandel’ (Burger & Koetsenruijter, 2008, p. 32). Hierbij stelt zich echter de vraag of ‘loverboys’ een apart fenomeen zijn dan wel een sociaal construct (Bovenkerk & van San, 2011, p. 186). Het is namelijk mogelijk dat de toegenomen aandacht en de morele paniek ertoe geleid hebben dat iets dat reeds bestond als iets nieuws benoemd wordt. Loverboys worden namelijk gezien als iets nieuws en bedreigends (van San & Bovenkerk, 2013, p. 67; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 37; Outshoorn, 2012, p. 238). De samenleving vreest loverboys aangezien ze de samenleving ontnemen van de illusie dat prostitutie enkel iets is voor meisjes uit de lagere sociale klassen (Bovenkerk & van San, 2011, p. 187). De media draagt bij aan de morele paniek door ‘loverboys’ als iets nieuws te beschrijven, terwijl dit niet noodzakelijk het geval is. Het misbruiken van gespeelde liefde en van relaties met de bedoeling meisjes uit te buiten, bestaat al jaren (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, pp. 31-32; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 37; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 85; van San & Bovenkerk, 2013, p. 68). Zo is er het voorbeeld van jonge mannen die aan het einde van de 19^e eeuw meisjes uitbuiten door hen verliefd te laten worden en opzettelijk zwanger te maken (van San & Bovenkerk, 2013, p. 69; Bovenkerk & van San, 2011, p. 194; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 85).

Dit alles draagt bij tot de vraag of de aparte benaming al dan niet relevant is. De meerderheid van de respondenten meent dat het fenomeen apart benoemen noodzakelijk is. Verschillende van deze respondenten geven echter aan dat dit daarom niet per se door de term ‘loverboy’ moet gebeuren. Eén respondent is van mening dat een andere naam even goed zou zijn maar merkt op dat het begrip wel aantoont waar het om gaat. Twee respondenten staan eerder negatief tegenover de term. Zij menen dat de term te romantisch klinkt. Voorstellen voor een andere benaming betreffen ‘tienerpooiers’, ‘verkapte prostitutie’ en ‘verdoken prostitutie’. Een andere respondent stelt dat er geen nieuwe term moet uitgevonden worden om dit te benoemen. Zij stelt dat het fenomeen onder mensenhandel valt. Dit nuanceert ze echter door te stellen dat de term nu net aan bekendheid gewonnen heeft. Hoewel er dus eensgezindheid bestaat over de twijfelachtige kwaliteit van de term, bestaat geen eensgezindheid omtrent een alternatief.

2.1.2 Pooiers

Omtrent de definitie van het fenomeen ‘pooiers’ bestaat eenduidigheid in de literatuur. Volgens het woordenboek Van Dale (2015 in België) is een ‘pooier’ *een man die leeft van de inkomsten van prostituees die voor hem werken*. Bovenkerk et al. (2004, p.19) zien ‘pooiers’ als *mannen die profiteren van de verdiensten van prostituees*. Dit zijn twee ruime definities, een meer gedetailleerde definitie beschrijft een ‘pooier’ als *een individu die de acties van een individu controleert en leeft van de opbrengst van het werk van één of meerdere vrouwen die zich prostitueren* (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1074; Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 244). Verhoeven en van Gestel (2015, p. 35) voegen een bijkomende dimensie toe aan de definitie en verstaan onder een ‘pooier’ *iemand die leeft van de verdiensten van een prostituee, in ruil voor bijvoorbeeld het bieden van bescherming*. Een pooier kan dus op verschillende wijzen gezien worden. Enerzijds kan hij beschouwd worden als een beschermer, anderzijds als een uitbouter (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 244). Uit het empirisch onderzoek blijkt dat de meerderheid van de respondenten een pooier ziet als *iemand die prostituees onder zich heeft werken*. Verschillende respondenten wijzen er in dit opzicht op dat er verschillende soorten pooiers bestaan en dat er bijgevolg geen algemene, allesomvattende definitie gegeven kan worden. Deze definities in acht genomen, wordt binnen dit onderzoek volgende definitie gehanteerd: een pooier is *iemand die opbrengsten verwerft via één of meerdere prostituees die voor hem werken*. Er is bewust gekozen om de functie van

de pooier binnen de relatie niet in de definitie op te nemen daar een pooier verschillende functies kan bekleden.

2.1.3 Besluit begripsomschrijving

Binnen dit onderzoek worden twee definities gebruikt. Een loverboy is *een mensenhandelaar die meisjes (emotioneel) afhankelijk maakt door middel van verleidingstechnieken met de bedoeling om deze, zo nodig met gebruik van dwang of geweld, uit te buiten in de prostitutie of op andere domeinen*. Een pooier wordt gedefinieerd als *iemand die opbrengsten verwerft via één of meerdere prostituees die voor hem werken*. Er zijn een aantal gelijkenissen en een aantal verschillen tussen deze twee definities. Het eerste verschil is dat het in de definitie van loverboys gaat om mensenhandel. Vervolgens valt op dat bij een loverboy de werkwijze deel uitmaakt van de definitie, het gaat namelijk om het verleiden van de meisjes met de bedoeling deze afhankelijk te maken. In de definitie van een pooier wordt de werkwijze niet beschreven. Ten slotte dient opgemerkt te worden dat de uitbuiting van een loverboy naar het slachtoffer toe breder kan zijn dan enkel prostitutie, dit is niet het geval bij een pooier. De gelijkenis tussen beide definities bestaat eruit dat het bij beide fenomenen gaat over het ‘gebruik’ van meisjes met het oogmerk op winst.

2.2 Wetgeving

Dit onderdeel bespreekt de wetgeving van beide fenomenen. Eerst wordt de wetgeving omtrent loverboys besproken. Hierna volgt de wetgeving met betrekking tot pooiers. Dit wordt gecombineerd in een besluit.

2.2.1 Loverboys

Loverboys kunnen wettelijk gecategoriseerd worden onder drie noemers: mensenhandel, het bederf van jeugd en prostitutie en ten slotte kinderprostitutie (Child Focus, 2016, pp. 31-33).

Mensenhandel wordt in artikel 433quinquies van het Strafwetboek gedefinieerd als¹:

de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel:

1. de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting;

¹ Art 433quinquies Strafwetboek.

2. *de uitbuiting van bedelarij;*
 3. *het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid;*
 4. *het wegnemen van organen in strijd met de wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, of van menselijk lichaamsmateriaal in strijd met de wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek;*
 5. *of deze persoon tegen zijn wil een misdaad of een wanbedrijf te doen plegen.*
- Behalve in het in 5 bedoelde geval is de toestemming van de in het eerste lid bedoelde persoon met de voorgenomen of daadwerkelijke uitbuiting van geen belang.*

Loverboys vallen doorgaans onder de doelstelling van de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting. Het is belangrijk op te merken dat de voorwaarde van het bestaan van netwerken of organisaties om onder de noemer mensenhandel te vallen niet langer geldt.² Ook de toestemming van het slachtoffer is niet van belang.³ De uitoefening van dwang door de dader moet eveneens niet worden aangetoond wanneer het gaat om de doelstelling van uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting⁴ (Child Focus, 2016, p. 31).

Naast mensenhandel, valt het loverboy fenomeen ook onder het bederf van jeugd en prostitutie, namelijk onder artikel 379 en 380 van het Strafwetboek. Artikel 379 van het Strafwetboek handelt omtrent minderjarigen.⁵ Artikel 380 van het Strafwetboek betreft meerderjarigen én minderjarigen.⁶ Dit is van belang daar uit de literatuur blijkt dat de leeftijd van slachtoffers van loverboys varieert tussen de 13 en 20 jaar oud (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-42, 48; Child Focus, 2016, p. 17).

² Wet 29 april 2013 tot wijziging van artikel 433quinquies met het oog op het verduidelijken en het uitbreiden van de definitie mensenhandel, *BS* 23 juli 2013.

³ Wet 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers, *BS* 02 september 2005.

⁴ Wet 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers, *BS* 02 september 2005.

⁵ Art. 379 Strafwetboek.

⁶ Art. 380 Strafwetboek.

In dit kader is het Verdrag van Lanzarote relevant, dit Verdrag definieert kinderprostitutie als⁷:

het feit dat een kind wordt gebruikt voor seksuele activiteiten waarbij bij wijze van betaling geld of een andere vorm van beloning of vergoeding wordt gegeven of beloofd, ongeacht of deze betaling, belofte of vergoeding aan het kind of een derde wordt gegeven of gedaan.

Of dit al dan niet met de toestemming van de jongere gebeurt, is in België niet van belang⁸ (Child Focus, 2016, p. 33).

Welke wetgeving toegepast wordt, wordt bepaald door de parketmagistraat aan de hand van de specifieke feiten (Child Focus, 2016, p. 33). Specifieke wetgeving omtrent loverboys bestaat echter niet.

Vier respondenten geven aan met de wetgeving van mensenhandel⁹ te werken. Ook de wetgeving omtrent het aanzetten tot ontucht of tot prostitutie¹⁰ wordt door verschillende respondenten gebruikt. Ten slotte wijst één respondent erop dat het strafrecht in het algemeen van nut kan zijn in deze dossiers. Dezelfde respondent rapporteert dat de Wet betreffende de jeugdbescherming¹¹ in vele gevallen ook van belang is daar het vaak gaat om meisjes die reeds met jeugdhulp in aanraking zijn gekomen enerzijds en omdat slachtoffers in bepaalde gevallen zelf misdrijven plegen onder invloed van de loverboy anderzijds.

2.2.2 Pooiers

Wat betreft de wetgeving omtrent het pooierschap zijn dezelfde artikelen uit de strafwet van toepassing, namelijk artikel 379¹² en artikel 380¹³ van het Strafwetboek. Pooierschap kan eveneens onder de categorisering mensenhandel vallen, namelijk artikel 433quinquies van het

⁷ Art. 19.2 Verdrag van de Raad van Europa van 25 oktober 2007 inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Verdrag van Lanzarote).

⁸ Wet 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, *B.* 17 maart 2001.

⁹ Art. 433quinquies Strafwetboek.

¹⁰ Art. 380 Strafwetboek.

¹¹ Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 15 april 1965.

¹² Art. 379 Strafwetboek.

¹³ Art. 380 Strafwetboek

Strafwetboek¹⁴. Ook hier gaat het dan om de doelstelling van uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting.

Uit het empirisch onderzoek blijkt dat in de praktijk gebruik gemaakt wordt van de wetgeving rond mensenhandel¹⁵ enerzijds en van de wetgeving omtrent het aanzetten tot ontucht of prostitutie anderzijds.¹⁶

2.2.3 Besluit wetgeving

De wetgeving omtrent loverboys en omtrent pooiers blijkt zowel in theorie als in praktijk voor een aanzienlijk deel te overlappen.

2.3 Kenmerken daders

Beide fenomenen zijn vernoemd naar de hoedanigheid, de activiteit van de dader. Het is dan ook relevant inzicht te verwerven in deze personen. In wat volgt, wordt ingegaan op de karakteristieken van loverboys en van pooiers. De kenmerken bestaan uit de werkwijze, de positie van daders, de leeftijd, de etniciteit, de persoonlijkheid en het uiterlijk van daders. Er wordt aangevangen met de kenmerken van loverboys. Hierna worden de kenmerken van pooiers voorgesteld.

2.3.1 Loverboys

Het typische beeld van een loverboy is een charmante jongen van allochtone afkomst die doorgaans autochtone meisjes verleidt om deze later in de prostitutie in te zetten (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83; van San & Bovenkerk, 2013, p. 69). Deze representatie schetst een stereotiep beeld. De vraag is of de realiteit niet complexer is dan dit (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40; Bovenkerk, 2009, p. 216; van San & Bovenkerk, 2013, p. 69, 74-75). Het stereotiep beeld komt vooral door de beeldvorming via de media. De media rapporteert en promoot het typische verhaal (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83; Zanetti, 2009, p. 280; Staring, 2007, p. 60). Belangrijk is om erop te wijzen dat het niet enkel om ‘schuldige daders’

¹⁴ Art 433quinquies Strafwetboek.

¹⁵ Art. 433quinquies Strafwetboek.

¹⁶ Art. 380 Strafwetboek.

en ‘onschuldige slachtoffers’ gaat maar veeleer om een band, een wisselwerking tussen beiden (van San & Bovenkerk, 2013, p. 76; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40, 49).

2.3.1.1 Werkwijze

Zoals eerder vermeld, heeft het begrip zijn naam te danken aan de specifieke werkwijze waar het om gaat (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 17; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 39-40; Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; Child Focus, 2016, p. 7; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 6). Loverboys maken meisjes afhankelijk door hen te verleiden in een valse liefdesrelatie (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 31). Om dit te bereiken, gebruiken loverboys verschillende technieken. Uit de literatuur kunnen in de klassieke werkwijze vier belangrijke fases onderscheiden worden: ronselen, inpalmen, inlijven en uitbuiten (Kooijman, 2007, p. 12; Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 43-46; Myria, 2015, p. 33; Child Focus, 2016, p. 14). De tijdsduur van dit hele proces kan sterk variëren. De aanloop tot de uitbuiting kan lang duren, het kan echter ook van korte duur zijn of zelfs ontbreken. Wanneer meisjes zich reeds erg wanhopig voelen, is het namelijk mogelijk dat er weinig verleiding noodzakelijk is en dat ze ‘hun lot’ als prostituee aanvaarden in de hoop op een beter leven (Child Focus, 2016, p. 17). Bij het ontbreken van de aanloop naar de uitbuiting kan de vraag gesteld worden of het dan nog om loverboys gaat. Twee respondenten herkennen dit in de praktijk en geven aan dat de werkwijze tegenwoordig snel kan gaan. Een andere respondent vult dit aan met de vaststelling dat loverboys eigenlijk niet veel werk hoeven te investeren in hun slachtoffers. In het begin verleiden ze het slachtoffer weliswaar maar dit kan, zoals net gezegd, snel gaan. Eén van de respondenten nuanceert dit en merkt op dat het in bepaalde gevallen wel veel tijd en aandacht kan kosten. In wat volgt worden eerst de vier fases besproken. Vervolgens worden een aantal opmerkingen gemaakt omtrent de werkwijze van loverboys.

a. Ronselen

Het proces van een loverboy begint bij het ronselen. Bovenkerk et al. (2004, pp. 48-49) maken een onderscheid tussen passief en actief ronselen. Passief ronselen bestaat erin dat de jongens niet zelf op zoek gaan naar meisjes maar dat meisjes naar hen toe komen. Dit is te verklaren doordat bepaalde loverboys door hun levensstijl en bekendheid in de buurt meisjes aantrekken (van San & Bovenkerk, 2013, p. 78; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van

Solinge & Korf, 2004, p. 49). Op deze manier moeten de jongens dus weinig doen en komen de meisjes zelf naar hen toe. Twee respondenten herkennen dit in de praktijk. Eén van hen wijst erop dat loverboys niet actief hoeven te rekruteren aangezien de meisjes zichzelf bij hen aanbieden. Dit gebeurt, zoals de literatuur het stelt, doordat de jongens een bepaalde bekendheid genieten in hun buurt. De meisjes bieden zich weliswaar aan als vriendinnetje maar anderzijds staan de jongens wel bekend omwille van hun activiteiten. Het passief ronselen kan zelfs zo ver gaan dat het meisje de jongen versiert, stelt de andere respondent. Zo geeft deze het voorbeeld van een meisje dat een jongen zelf versierd had op de bus, uiteindelijk werd hij haar loverboy. Opgemerkt dient te worden dat het meisje in dit geval niet wist dat het om een loverboy ging. Het passief ronselen komt dus voor in de praktijk. Bij het actief ronselen gaan jongens selectief op zoek naar bepaalde meisjes (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 72-73; Bovenkerk & van San, 2011, pp. 196-197; Zanetti, 2009, p. 284; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 48). Loverboys focussen zich op kwetsbare meisjes (Bovenkerk & van San, 2011, pp. 196-197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72). In sectie 2.4.1.3 wordt toegelicht wat onder 'kwetsbaar' verstaan kan worden. De meerderheid van de respondenten bevestigen dit en geven aan dat loverboys actief op zoek gaan naar kwetsbare meisjes en bewust misbruik maken van deze kwetsbaarheid. Er wordt aangegeven dat de jongens een bepaald inzicht bezitten in deze kwetsbaarheden waardoor ze hierop kunnen inspelen. De jongens passen hun manier van werken dan ook aan aan de specifieke aard van het slachtoffer. Volgens van San en Bovenkerk (2013, p. 72) gaan de jongens, naast kwetsbare meisjes, eveneens op zoek naar meisjes met een 'slettige look'. Hieronder wordt enerzijds de kleding van de meisjes verstaan, namelijk meisjes die rondlopen in korte rokjes, diepe décolletés en zo voort. Anderzijds slaat de 'slettige look' ook op het gedrag van de meisjes: ze hangen vaak rond en zijn 'makkelijk' volgens de loverboys (van San & Bovenkerk, 2013, p. 72).

Loverboys gaan op zoek naar deze meisjes op verschillende locaties. Vaak gebeurt de eerste ontmoeting op een openbare plek (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 71; Child Focus, 2016, p. 14). De meest voorkomende openbare plaatsen zijn plaatsen waar veel jongeren zijn zoals uitgaansgelegenheden of gewoon op straat (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 71; San & Bovenkerk, 2013, p. 72; Zanetti, 2009, p. 280; Bovenkerk & van San, 2011, p. 195; Child Focus, 2016, p. 14). Eén respondent beschouwt de straat inderdaad als rekruteringsplaats. Naast openbare plaatsen vormen scholen, internaten, opvangcentra en jeugdinstituten belangrijke rekruteringsplaatsen (Kooijman, 2007, p. 12;

Zanetti, 2009, p. 280; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 23; Child Focus, 2016, p. 14, 19). Opvangcentra en jeugdinstituten vormen een interessante locatie daar de kans op kwetsbare meisjes hier groot is (Kooijman, 2007, p. 12; Child Focus, 2016, p. 19). Ook meisjes die van huis of uit een instelling zijn weggelopen, zijn aantrekkelijk voor loverboys (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 71; Child Focus, 2016, p. 19). Dit is iets wat verschillende keren bevestigd wordt tijdens de interviews. In deze context stellen twee respondenten dat het vaak gaat om meisjes die weggelopen zijn. Ten slotte creëert het internet nieuwe rekruteringsopportuniteiten voor loverboys (van San & Bovenkerk, 2013, p. 72; Bovenkerk & Van San, 2011, pp. 196-197, Zanetti, 2009, p. 280; Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 70; Janssen, 2015, p. 325; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40; Child Focus, 2016, p. 15, 49). Zanetti (2009, p. 282) wijst er in deze context op dat het niet gaat om een verschuiving van ronselplaats maar om een toevoeging. Aangezien loverboys hun looks, status en charme gebruiken om indruk te maken op de meisjes, is het niet waarschijnlijk dat ze enkel gebruik zouden maken van internet (Zanetti, 2009, p. 282, 284). Het internet biedt echter voordelen daar het makkelijk, snel en minder moeite is voor de loverboys (Verwijs, Mein & Goderie, 20013, p. 45; Child Focus, 2016, p. 15). Internet biedt eveneens mogelijkheden voor jonge mannen die anders niet als loverboy zouden kunnen optreden (wegens bijvoorbeeld niet vlot genoeg in *face to face* contacten) (Zanetti, 2009, p. 284). Het toenemende belang van internet in de rekrutering door loverboys wordt bevestigd door zes van de zeven respondenten. Twee respondenten lichten dit toe aan de hand van de vaststelling dat veel jongeren internet en dan meer specifiek sociale media gebruiken als vlucht. Dit maakt het makkelijk voor mensen met slechte bedoelingen om hierop in te spelen. Door verschillende respondenten wordt er, eveneens zoals in de literatuur, op gewezen dat dit enkel een verruiming is van de reeds bestaande technieken. Een laatste opmerking omtrent de fase van het ronselen betreft dat loverboys doorgaans zelf meisjes rekruteren maar dat ze hiernaast soms ook hun slachtoffers gebruiken om meisjes voor hen te rekruteren (Child Focus, 2016, p. 14). Op dit fenomeen wordt verder ingegaan in onderdeel 2.4.1.5.

b. Inpalmen

Het rekruteren van de meisjes gebeurt door hen in te palmen. De meisjes worden overstelpt met aandacht, complimenten en eventueel cadeaus (Kooijman, 2007, p. 12; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 44-45; Myria, 2015, p. 33; Child Focus, 2016, p. 15). Vaak is er in dit opzicht ook sprake van valse beloftes naar de meisjes toe

(Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 46). Het meisje wordt met andere woorden simpelweg verleid. Uit het onderzoek van Verwijs et al. (2011, p. 71) blijkt dat louter de aandacht van de jongens voor vele meisjes genoeg is en materiële cadeaus niet noodzakelijk zijn. Dit wordt bevestigd door één respondent binnen dit onderzoek. Deze geeft aan dat het geven van cadeautjes en verwennen niet gebeurt in de praktijk. Twee respondenten weerleggen dit echter en geven aan dat cadeautjes wel geregeld deel uitmaken van het inpalmen. De bedoeling van het inpalmen is om de meisjes verliefd te maken. Op deze manier maken loverboys de meisjes afhankelijk en dus klaar om te manipuleren (Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72). Deze techniek is kenmerkend voor loverboys en wordt aangeduid met de term ‘grooming’ (Zanetti, 2009, pp. 288). Het verleiden van de meisjes wordt door alle respondenten waargenomen in de praktijk. Eén respondent merkt echter op dat dit verleiden in bepaalde gevallen overgeslagen wordt:

... ik heb bijvoorbeeld weet van een slachtoffer dat gerekruteerd is aan de schoolpoort en die gewoon geroepen is en die in de auto bij de tienerpooier moest gaan zitten en die gezegd heeft van ge zit gij in een instelling zeker? En dat ze zei ja. Als ge wilt kan ik uw leven interessanter maken en kom een beetje voor mij werken en doe eens een keer wat klanten voor mij en ze heeft gezegd ja het is goed.

In sommige gevallen slaan de loverboys het verleiden dus over en wordt het meisjes openlijk verteld waar het om zal gaan. Dit lijkt echter om een minderheid van de gevallen te gaan. Hier stelt zich dan ook de vraag of het nog steeds om loverboys gaat aangezien het verleiden onderdeel maakt van het fenomeen (zie de gehanteerde definitie binnen dit onderzoek in sectie 2.1.1). Dezelfde respondent stelt dat de rekrutering eigenlijk weinig werk vergt van de loverboy doordat de meisjes zo kwetsbaar zijn dat ze niet veel nodig hebben om verleid te worden. Een andere respondent bevestigt deze gedachtegang en stelt dat het ten eerste snel kan gaan en dat het ten tweede soms weinig werk vergt van de loverboy: ‘*En al 2 weken erna, hij heeft geen moeite moeten doen hé, zij heeft moeite gedaan om hem te kunnen krijgen en dan na 2 weken moest ze een keer iemand pijpen in ruil.*’. Deze respondent meldt echter dat het eveneens mogelijk is dat het wel veel werk en tijd van de loverboy vraagt. Ook in deze fase speelt internet in toenemende mate een rol (Zanetti, 2009, p. 288; Child Focus, 2016, p. 15). Internet kan het proces versnellen aangezien het laag confronterend is en het slachtoffer in zijn eigen veilige omgeving is. Verder is er ook minder controle van ouders op dit vlak (Zanetti, 2009, p. 288). Zoals eerder gezegd, geeft het merendeel van de respondenten aan dat

internet steeds belangrijker wordt. Dit zou, zoals de literatuur het stelt, komen doordat er minder toezicht is op deze manier, wat handig is voor de loverboys. Veel ouders kennen bijvoorbeeld niet genoeg van sociale media om te weten waar hun kinderen mee bezig zijn. Verder verklaren respondenten het toenemende gebruik van internet doordat het simpelweg makkelijker en sneller is voor de jongens. Naast het groter wordend belang van het internet, wordt in de literatuur nog een evolutie herkend. Er wordt namelijk een verharding en verzakelijking van de werkwijze vastgesteld: steeds meer dwang en geweld en steeds minder verleiding (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40; Nationaal Rapporteur Mensenhandel, 2010, p. 48. Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 71). Eén respondent weerlegt deze vaststelling echter. Deze wijst erop dat er volgens hem geen enkele reden is om dit aan te nemen. In tegendeel, deze respondent is van mening dat het sociaal toezicht in het algemeen is afgenomen doorheen de jaren en dat zo ook de kansen vergroot zijn voor mensen met slechte bedoelingen, zoals loverboys. In dit opzicht is een verharding van werkwijze dan ook niet nodig. Een andere respondent spreekt dit tegen en herkent, zoals de literatuur het aangeeft, wel een verharding in de werkwijze van loverboys doorheen de jaren.

c. Inlijven

Loverboys isoleren hun slachtoffers van vrienden en familie om hen op deze manier meer afhankelijk te maken en dus meer ontvankelijk te maken voor manipulatie (Kooijman, 2007, p. 12, Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72; van den Eijnden, 2011, p. 354; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 51; Myria, 2015, p. 33; Child Focus, 2016, p. 15). Dit wordt meermaals herkend in de praktijk. Een ander veelvuldig gebruikte methode in deze fase is om de meisjes in contact te brengen met drugs (Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 51; Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 76; Child Focus, 2016, p. 16; van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Op deze manier worden ze niet enkel afhankelijker doordat ze op hun loverboys aangewezen zijn voor wat betreft drugs of geld maar het isoleert hen ook verder van hun omgeving (Child Focus, 2016, p. 16). Twee respondenten bevestigen dit en vermelden het gebruik van deze techniek. Het is in deze fase dat meisjes stap voor stap ingelijfd worden in hun rol als prostituee. Zoals twee respondenten het beschrijven, gaan loverboys geleidelijk aan over de grenzen van het slachtoffer heen.

d. Uitbuiten

De laatste fase is die van de uitbuiting. Uitbuiting is het uiteindelijke doel van loverboys (Kooijman, 2007, p. 12; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 45-46). Het typische verloop is dat de jongens met allerlei verhalen komen waaruit blijkt dat ze in geldnood verkeren. Omdat de meisjes in deze fase al zo verliefd en verblind zijn door de reeds toegepaste technieken, zijn ze bereid alles voor 'hun vriend' te doen om deze te helpen (Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, pp. 72-73). Op dit moment zijn de meisjes namelijk niet alleen tot over hun oren verliefd, ze zijn ook totaal aangewezen op hun loverboy aangezien ze alle contact met hun omgeving verbroken hebben. De jongen stelt dan voor dat ze hem kan helpen door seks te hebben met vrienden van hem of met vreemden. Uiteindelijk kan dit ertoe leiden dat de meisjes hiermee instemmen (Kooijman, 2007, p. 12; Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Vanaf dan is het proces van de uitbuiting gestart en heeft het meisje seksuele contacten met derden tegen betaling. Na verloop van tijd wordt dit de gewone gang van zaken (van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Door het geleidelijke verloop van dit proces en doordat de meisjes misleid zijn door het charmeoffensief van de jongens, zien deze te laat in dat ze zich in een relatie van misbruik bevinden (van den Eijnden, 2011, p. 354). Vanaf dit moment is de weg terug moeilijk. Dit wordt besproken in 2.4.1.4. Zes van de zeven respondenten vermelden niets omtrent het gebruik van deze verhalen over geldnood. Zij geven echter niet aan hoe het dan wel verloopt. De enige respondent die hier wel rond rapporteert, geeft aan dat het niet via allerlei verhalen gebeurt maar eerder door op een bepaald moment helder te stellen dat het meisje zich zal moeten prostitueren.

De uitbuiting vindt doorgaans plaats in de vorm van prostitutie of gedwongen seksuele contacten (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 45). Bovenkerk en Pronk (2007, p. 85) wijzen er echter op dat de relatie zich laat inzetten in de activiteit die het meest lucratief is. Prostitutie is dan gewoon de meest voorkomende en ook meest winstgevende vorm van uitbuiting (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 46). Er is dus ook sprake van andere vormen van uitbuiting zoals bijvoorbeeld financiële uitbuiting en drugssmokkel (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40, 45; Nationaal Rapporteur Mensenhandel, 2010, p. 48; Child Focus, 2016, p. 16). Bovenkerk en Pronk (2007, p. 85) pleiten dan ook om het delict uit de sfeer van seksuele delicten te halen. Zij stellen als alternatief voor om het onder te brengen bij de economische delicten daar het gaat om mensenhandel. In de praktijk wordt deze tweedeling ook herkend. Bepaalde respondenten zijn van mening dat de uitbuiting enkel in de vorm van

prostitutie plaatsvindt. Anderen menen echter dat de uitbuiting verschillende vormen kent. Voorbeelden hiervan zijn uitbuiting in drugs- en wapenhandel. Opmerkelijk is dat één respondent in dit opzicht stelt dat loverboys eigenlijk weinig met de meisjes kunnen doen in deze fase aangezien deze gezocht worden door allerlei instanties. Het inzetten van de meisjes zou dan een te groot risico vormen. Een andere respondent weerlegt dit echter en wijst erop dat het inzetten van de meisjes geen probleem vormt aangezien de meisjes moeilijk te herkennen zijn doordat deze veelvuldig van *look* veranderen. Zo wisselen ze vaak van haarkleur, schmink, bril enzovoort.

Tijdens de uitbuiting hanteren loverboys een breed gamma van technieken. Een eerste techniek dient om de meisjes harder te laten werken. Deze techniek bestaat uit het uitspelen van de concurrentie tussen meisjes. De rivaliteit tussen de meisjes wordt door de loverboy gestimuleerd om de meisjes harder te laten werken uit angst 'hun vriend' kwijt te raken aan andere meisjes (van San & Bovenkerk, 2013, p. 73; Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 50). Dit wordt bevestigd door één respondent. Deze beschrijft dit als volgt: *'De meisjes tegen mekaar uitspelen. Ah ja jij doet dat niet meer, ah maar dat is niets dan vraag ik dat wel aan X. En anders doet X dat wel'*. De loverboys spelen dus in op de concurrentie die heerst onder de meisjes. Dit bespaart de loverboy werk daar de meisjes de situatie op deze manier zelf onderhouden. Verschillende respondenten geven echter aan dat de meisjes niet van elkaars bestaan weten. Dit vormt dus een tegenstelling. Andere technieken zijn bedoeld om het meisje bij zich te houden en niet te 'verliezen'. Zo worden meisjes bang gemaakt voor de politie. Als de meisjes bang zijn voor de politie verliezen ze ook het vertrouwen in deze en zal het voor de politie moeilijker zijn de meisjes te overtuigen van hun nadelige positie (Bovenkerk & van San, 2011, p. 193; van San & Bovenkerk, 2013, p. 69). Loverboys gebruiken verder ook chantage om de meisjes aan zich te binden (Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 54). Dit wordt beaamd door drie respondenten. Zij geven aan dat de loverboys de meisjes chanteren om hen op deze manier te verhinderen bij hen weg te gaan. Een respondent licht dit als volgt toe: *'Ja en omdat ge al zoveel hebt gedaan en dat die dan gaat zeggen van ah ja maar zit dat zo, ge wilt er mee stoppen dan zal ik dat eens tegen al uw vrienden zeggen en uw ouders'*. Een volgende techniek om de meisjes aan zich te binden is die van de Voodoo praktijken. Dit is een beperkt onderzochte techniek maar wordt toch vermeld door een aantal auteurs (Bovenkerk en van San, 2011, p. 197; Poelmans, Elzinga, Ignatov & Kuznetsov, 2012, p. 777; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 51; van San &

Bovenkerk, 2013, p. 73). De jongens zouden deze techniek gebruiken om de meisjes bang te maken. Deze techniek wordt door geen enkele respondent gelinkt aan de loverboy praktijken. Slechts één respondent vermeldt dit, maar herkent dit enkel als een techniek die gebruikt wordt door mensenhandelaars, buiten de loverboycontext, bij Nigeriaanse vrouwen. Bij loverboys meent deze respondent het gebruik van de techniek niet vast te stellen. Ten slotte wordt binnen de literatuur gerapporteerd over het gebruik van een tattoo om slachtoffers te 'merken'. De tattoo bestaat dan uit de naam van de loverboy (Bovenkerk & van San, 2011, p. 193; van San & Bovenkerk, 2013, p. 69; Staring, 2007, p. 58; Poelmans, Elzinga, Ignatov & Kuznetsov, 2012, p. 777). In de praktijk lijkt dit echter niet aan bod te komen. Geen enkele respondent haalt deze techniek aan.

Tijdens de uitbuiting maakt de specifieke werkwijze, die gebaseerd is op een 'liefdesrelatie', het mogelijk dat loverboys hun slachtoffers niet continu moeten controleren aangezien de slachtoffers niet geneigd zijn weg te lopen (van San & Bovenkerk, 2013, p. 74). Twee respondenten weerleggen dit echter. Deze merken op dat loverboys hun meisjes net goed in het oog houden. Ze rijden de meisjes rond naar hun klanten en wachten zelfs vaak aan het hotel wanneer ze hen afzetten. Ze weten altijd waar ze zijn. Een derde respondent merkt eveneens op dat loverboys hun meisjes rondrijden naar klanten. Dit vormt dus een tegenstrijdigheid met wat uit de literatuur blijkt. Wat ook opvalt is dat er doorgaans aanvankelijk geen sprake is van dwang. Later komt dit dwangaspect er in vele gevallen wel bij (Bovenkerk & van San, 2011, p. 190; Verhoeven en van Gestel, 2015, p. 35; Siegel & de Blank, 2008, p. 39). Maar dit is niet altijd nodig. De liefde van de meisjes bindt hen soms voldoende aan de loverboy (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71). Onder de respondenten bestaat consensus omtrent het gebruik van dwang, wel zijn er verschillende opvattingen betreffende het soort van dwang. Vijf respondenten zijn van mening dat er sprake is van dwang binnen deze relatie. Het gebruik van fysiek geweld wordt meerdere malen gerapporteerd. Zo zouden de meisjes volgens verschillende respondenten gestraft worden wanneer ze niet luisteren of iets fout doen. Twee van deze respondenten merken echter op dat de meisjes dit niet als dwang ervaren. In hun beleving zijn ze geen slachtoffers maar liefjes. Eén respondent vult de gedachtegang omtrent het gebruik van dwang aan door te stellen dat er doorgaans geen sprake is van fysieke dwang maar wel van morele dwang. Ten slotte merkt één respondent op dat de geveinsde verliefdheid een manier van dwingen is.

Omtrent de hoeveelheid meisjes die één loverboy tegelijk 'heeft', bestaat verdeeldheid in het werkveld. Eén respondent stelt dat een loverboy telkens met maar één meisje tegelijk bezig is.

Dit is dezelfde respondent die aangeeft dat de loverboys hun meisjes goed in het oog houden. Vanuit deze redenering hebben loverboys geen tijd voor meerdere meisjes tegelijk. Wel wisselen ze vrij snel van meisje doordat ze deze snel beu worden. Aan de andere kant zijn er vier respondenten die aangeven dat loverboys wel verschillende meisjes tegelijk ‘hebben’. De vraag is dan of de meisjes al dan niet van elkaars bestaan weten. Ook hieromtrent bestaat geen eenduidigheid in de praktijk. Volgens twee van de vier respondenten weten de meisjes dat ‘hun vriendje’ ook met andere meisjes bezig is. Evenveel respondenten menen echter dat de meisjes niet van elkaars bestaan weten.

2.3.1.2 Positie

Loverboys kunnen binnen de samenleving gezien worden als gemarginaliseerde buitenstaanders (Bovenkerk & van San, 2011, p. 187). Deze positie is toe te schrijven aan een aantal factoren. Ten eerste bezitten loverboys een lage status binnen de samenleving, ze behoren tot de onderklasse (van San & Bovenkerk, 2013, p. 69). Dit wordt bevestigd in de praktijk. Vier respondenten geven aan dat loverboys doorgaans inderdaad uit de lagere klassen van de samenleving komen. Zo beschrijft een respondent hen als volgt ‘... *die gewoon niet in het gewone systeem passen, die ook nooit gewerkt hebben waarschijnlijk enzo, een beetje straatschorriemorrie om het zo te zeggen, straatjongens...*’. Ten tweede is het opleidingsniveau van de loverboys beperkt. De jonge mannen zijn doorgaans niet in het bezit van een middelbaar diploma. Vaak hebben ze ook geen job (van San en Bovenkerk, 2013, p. 69; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 44; Child Focus, 2016, p. 13). Verschillende respondenten bevestigen dat het doorgaans om laaggeschoolde jongens gaat en dat loverboys vaak werkloos zijn. Eén respondent merkt hierbij op dat de jongens geen tijd zouden hebben voor een legale job naast hun illegale activiteiten. Mogelijks kan de specifieke positie in de samenleving bijdragen tot de verklaring waarom jongens loverboys worden. Het bekleden van deze positie in de samenleving kan namelijk leiden tot discriminatie, isolatie en dus ook frustratie (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71). De hypothese bestaat dan ook dat de jonge mannen dit soort criminaliteit plegen als wraak voor deze lage status (van San & Bovenkerk, 2013, p. 68, 79). Dit is een plausibele hypothese, zeker omdat loverboys belang hechten aan status (van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Deze hypothese wordt gestaafd door één respondent. De lage positie en het gevoel niet thuis te horen in de samenleving leiden tot frustratie. Verschillende van de geïnterviewde personen merken in deze context op dat de jongens dit soort van criminaliteit plegen om zich op deze manier op te werken, om hun lage status te compenseren. Bovenkerk et al. (2004, p. 44) wijzen er echter op

dat dit soort criminaliteit wel een bepaalde mate van integratie in de samenleving veronderstelt. Dit kan mogelijks gekaderd worden door de vaststelling dat het in de meeste gevallen om verleiding gaat. De kans bestaat dan ook dat het moeilijker is om meisjes te verleiden wanneer men niet goed geïntegreerd is in de samenleving.

Naast hun bepaalde positie in de samenleving zouden loverboys ook een bepaalde levensstijl bezitten. Van San en Bovenkerk (2013, p. 73) geven aan dat het door de manier van leven van bepaalde loverboys voor de buitenwereld waarneembaar is waar ze mee bezig zijn. De jongens hebben mooie kleren, een mooie auto, enzovoort (Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 49; Child Focus, 2016, p. 14; Van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Kortom, ze laten zien dat geld geen probleem is voor hen. Het zou ook deze levensstijl zijn die bepaalde meisjes aantrekt (van San & Bovenkerk, 2013, p. 78; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 49). De levensstijl van loverboys zou geïnspireerd zijn op hedendaagse *pimp and ho culture* die vooral alomtegenwoordig is in de huidige media (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 75-76). Het is dus mogelijk dat de jongens hun gemarginaliseerde positie proberen te compenseren met de levensstijl die ze hanteren. Deze specifieke levensstijl wordt meermaals waargenomen in de praktijk. Loverboys zouden graag opvallen en veel belang hechten aan uiterlijk vertoon. Zoals de literatuur het stelt, zouden ze dit doen om hun gemarginaliseerde positie, waarin ze weinig hebben en weinig betekenen, te compenseren. Eén respondent omschrijft dit als ‘boven hun stand leven’. Een andere respondent meldt dat ze veel belang hechten aan materiële zaken zoals mooie kleren, de laatste nieuwe smartphone enzovoort. Het uiterlijke vertoon kan soms erg ver gaan:

Ik heb één gezien dat was eigenlijk hilarisch, dat was eigenlijk de ergste die ik gezien heb, die binnenkwam in de rechtszaal met zo een jas met een zo een bontkraag op. Ik denk dat hij een film had gezien over pimps in de jaren 70 of zo en die gewoon ook gans de rechtszaak zitten lachen heeft in het gezicht van de rechter, dat was nu wel het meest extreme.

Loverboys zouden met hun activiteiten bevestiging van hun status willen verwerven. Eén respondent merkt dan ook op, zoals uit de literatuur reeds bleek, dat iedereen in de buurt de loverboy kent en dat iedereen ook weet waar hij mee bezig is en waar hij voor staat. Een volgende respondent stelt dat deze opvallende levensstijl wellicht klopt in de praktijk daar de slachtoffers vaak zeer materialistisch zijn ingesteld en niet zouden vallen voor een jongen die er ‘sjofel’ uitziet. Eén respondent nuanceert echter dit beeld en is van mening dat de levensstijl van loverboys erg uiteenlopend kan zijn. Zij herkent zowel jongens met deze

specifieke levensstijl als jongens die er eerder slordig uitzien en die niet aan uiterlijk vertoon doen. Dit komt ook terug in de literatuur: dezelfde onderzoekers die erop wijzen dat er vaak sprake is van een opvallende levensstijl, merken tegelijk op dat de levensstijl sterk kan verschillen tussen loverboys (van San & Bovenkerk, 2013, p. 74).

Binnen de criminele sector bekleden loverboys eveneens een specifieke positie. In deze sector is er sprake van een hiërarchie. Loverboys bezitten volgens de literatuur een lage positie in deze criminele hiërarchie (Bovenkerk & van San, 2011, p. 196; van San & Bovenkerk, 2013, p. 71). Loverboys die autochtone meisjes exploiteren, genieten echter van een groter aanzien binnen de criminele wereld dan loverboys die allochtone meisjes exploiteren. Dit is te verklaren doordat op deze manier de wraak naar de maatschappij toe groter is (van San & Bovenkerk, 2013, p. 79). De lage positie in de criminele hiërarchie wordt niet bevestigd door de respondenten. Eén respondent geeft aan dat loverboys verschillende posities kunnen bekleden en dus niet per se laag staan in deze hiërarchie. Een andere respondent gaat hiermee akkoord en vult dit aan met de stelling dat de positie in de criminele hiërarchie eerder afhangt van het al dan niet betrokken zijn in de georganiseerde criminaliteit. Loverboys bij wie dit het geval is, genieten aanzien. Loverboys waarbij dit niet zo is, worden eerder beschouwd als amateurs. Een volgende respondent is eveneens van mening dat de positie sterk afhankelijk is. Deze meent dat dit afhangt van tegenover wie de loverboy staat. Voor veel meisjes bekleedt de loverboy een hoge positie. Maar tegelijk zijn er veel jongeren die dit soort van activiteiten afkeuren. Een laatste respondent stelt het omgekeerde van de literatuur vast. Deze meent dat loverboys binnen de eigen gemeenschap, subcultuur een bepaald aanzien en populariteit genieten.

Ongeacht de positie die loverboys bekleden in de criminele sector, waren of zijn de meeste jonge mannen actief in de criminaliteit in het algemeen en zijn ze reeds vóór hun rol als loverboys in contact gekomen met criminaliteit (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 69-71; Bovenkerk & Pronk, 2007, p 90; Zanetti, 2009, p. 283; Terpstra & van Dijke, 2005, p. 33-34; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 44). Child Focus (2016, p. 13) bevestigt enerzijds deze stelling maar wijst er anderzijds op dat dit niet altijd het geval is. In dit opzicht rapporteren verschillende respondenten dat loverboys naast hun loverboy activiteiten ook met andere vormen van criminaliteit bezig zijn zoals bijvoorbeeld diefstal. Bovenkerk et al. (2004, p 44) stellen ten slotte vast dat de meeste jongens verschillende familieleden hebben die actief zijn in het prostitutie- of drugsmilieu. Dit zou mogelijks kunnen bijdragen tot de verklaring hoe jongens in deze positie terecht komen. Verdere

redenen in de verklaring hoe de jongens tot loverboys groeien, kunnen uit het empirisch onderzoek gehaald worden. Twee respondenten geven aan dat de omgeving waarin de jongens zich bevinden van belang is, namelijk waar de jongens opgroeien, met welke vrienden ze optrekken. Een andere respondent vult dit aan met de vaststelling dat de jongens vaak uit moeilijke thuissituaties komen waar weinig structuur is. Een laatste respondent meent dat de jongens loverboys worden doordat ze op zoek zijn naar geld en ontdekken dat ze de vaardigheid hebben om meisjes te verleiden en te manipuleren.

Het netwerk waarin loverboys opereren zou bestaan uit een samenstelling waarbij de meesten elkaar kennen (Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 74; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 54). Child Focus (2016, p. 13) stelt dit beeld echter bij en maakt een onderscheid naargelang de etniciteit van de dader. Wanneer het om autochtone daders gaat, wordt vermoed dat deze vooral solistisch handelen. Opgemerkt dient te worden dat dit slechts een vermoeden is daar het ook kan zijn dat dit soort netwerken gewoon nog niet vastgesteld zijn. Wanneer het om allochtone daders gaat, zijn wel duidelijk netwerken aanwezig. Deze netwerken zijn zeer mobiel. Eén van de respondenten sluit zich aan bij de stelling dat het al dan niet bestaan van een netwerk afhangt van de etniciteit van de dader. Hoewel er dus overwegend sprake zou zijn van netwerken is het zo dat loverboys wel erg 'bezitterig' zijn. De ergste belediging voor een loverboy is dat een slachtoffer overloopt naar een andere loverboy. Dit schaadt namelijk zijn reputatie (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 74-75). In de praktijk bestaan verschillende visies omtrent netwerken van loverboys wat betreft de samenstelling en de organisatie. Eén respondent stelt dat het gaat om allemaal kleine vriendengroepen met een hiërarchische structuur. In zo'n structuur zijn er de echte loverboys enerzijds: zij versieren de meisjes en hebben de leiding. Anderzijds zijn er de loopjongens die zelf doorgaans geen meisjes versieren maar wel werk verrichten voor de loverboys zoals bijvoorbeeld meisjes rondrijden naar klanten. Binnen deze vriendengroepen heerst weinig onderlinge concurrentie, dit staat dus in tegenstelling met de literatuur. Ze schuiven de meisjes zelfs onderling naar elkaar door. Ondanks de hiërarchie en rolverdeling blijven het wel kleine en amateuristische groepen. Een andere respondent weerlegt dit en is net van mening dat de netwerken gecompliceerd zijn. Een volgende respondent herkent geen netwerk van loverboys maar wel een netwerk rondom de loverboys. Dit netwerk bestaat dus niet uit loverboys maar uit derden die samenwerken met de loverboys. Deze respondent neemt waar dat de jongens veel connecties hebben. Een voorbeeld hiervan zijn nachtwinkels. Deze faciliteren het werk van loverboys door belwaarde te storten op de GSM's van de meisjes.

Loverboys dienen hiervoor niet naar de winkel te gaan maar kunnen gewoon naar de winkel bellen. Dit is van belang daar bepaalde sites waarop de meisjes geadverteerd staan, werken met een bepaald systeem, namelijk dat je geld moet storten om jouw advertentie bovenaan te houden. Bovenaan blijven is belangrijk omdat veel klanten niet verder scrollen dan de eerste pagina. Ten slotte wijst één respondent erop dat loverboys volgens haar niet kunnen werken zonder een netwerk om zich heen. Zij meent dat dit netwerk grootschalig is. Zowel de literatuur als het empirisch onderzoek wijzen dus op het bestaan van netwerken. Er bestaat echter geen eenduidigheid over het soort van netwerk.

2.3.1.3 Leeftijd

Loverboys blijken jonge mannen te zijn (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84; Zanetti, 2009, p. 283; Child Focus, 2016, p. 13). Van San en Bovenkerk (2013, p. 71) situeren de leeftijd tussen de 21 en 25 jaar. Zowel Terpstra en van Dijke (2005, pp. 26-27) als Child Focus (2016, p. 13) verbreden deze marge en stellen dat het merendeel van de loverboys tussen de 18 en 30 jaar oud zijn. Drie respondenten rapporteren leeftijden binnen deze marge. Eén respondent meent dat de loverboys doorgaans minderjarig zijn en dat de leeftijd rond de 17-20 jaar. Een volgende respondent verhoogt deze leeftijd. Deze meent dat de gemiddelde leeftijd rond de 25 jaar ligt. Zij licht de jonge leeftijd toe door te stellen dat de jongens steeds maar iets ouder zijn dan de meisjes. Het gaat bij loverboys namelijk meestal om geveinsde liefdesrelaties en de meisjes zouden minder snel geneigd zijn verliefd te worden als de loverboy veel ouder is dan zij zelf. Nog een andere respondent geeft aan dat de leeftijd tussen de 19-30 jaar ligt. Ten slotte is er één respondent die zich niet bij het uitgangspunt van jonge daders aansluit. Deze wijst erop dat de leeftijden erg verschillend kunnen zijn en hanteert de brede marge van 12 tot 50 jaar.

2.3.1.4 Etniciteit

Een loverboy bezit doorgaans een allochtone etniciteit (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84; Poelmans, Elzinga, Ignatov & Kuznetsov, 2012, p. 775; Terpstra & van Dijke, 2005, pp. 24-25; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 44). In de literatuur worden de Marokkaanse, de Turkse en de Antilliaanse nationaliteit het vaakst vermeld (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 84; Bovenkerk & van San, 2011, p. 185; Poelmans, Elzinga, Ignatov & Kuznetsov, 2012, p. 775; Terpstra & van Dijke, 2005, pp. 24-25). Volgens Bovenkerk en Pronk (2007, p. 84) gaat het in België eerder om Kosovaarse en Albanese

daders. Child Focus (2016, p. 13) vult dit beeld aan met de vaststelling dat het zowel om jongens van allochtone afkomst als om jongens van autochtone afkomst gaat maar dat het aandeel allochtone jongens groter is. Zanetti (2009, p. 283) stelt dan weer dat loverboys die het internet gebruiken om meisjes te ronselen geen cultuurgebonden delict is (Zanetti, 2009, p. 283). Er bestaat in de literatuur dus geen eenduidigheid over welke nationaliteit loverboys exact hebben. Wel wijzen de meeste onderzoeken erop dat het om allochtone jongens gaat. Binnen de praktijk verschillen de meningen omtrent dit kenmerk. De meerderheid van de respondenten treden de literatuur bij en bevestigen dat het inderdaad doorgaans om allochtone jongens gaat. Verschillende van deze respondenten nuanceren dit echter en stellen tegelijk dat de etniciteit uiteenlopend kan zijn. Eén van de respondenten preciseert dat het doorgaans om jongens van Marokkaanse origine gaat. Een volgende respondent meent dat het vooral om Noord-Afrikaanse en Antilliaanse jongens gaat. Een andere respondent herkent dan weer eerder jongens uit Oost-Europa zoals onder andere Albanezen. Dit sluit dus aan bij wat Bovenkerk en Pronk (2007, p. 84) reeds vaststelden. Deze respondent vult dit verder aan met de bemerking dat loverboys doorgaans dezelfde oorsprong hebben als de meisjes die ze 'uitbaten' wanneer het gaat om allochtone meisjes. Wat dit kenmerk betreft, sluit de praktijk dus sterk aan bij de literatuur. Beiden zijn het er over eens dat het doorgaans gaat om allochtone jongeren. In beide bestaat echter geen consensus over om welke etniciteit het gaat.

2.3.1.5 Persoonlijkheid

De persoonlijkheid van een loverboy bestaat uit een aantal kenmerken. Doorgaans zijn loverboys enerzijds charmant en anderzijds toch hard. Ze zijn sluw en flexibel in hun handelen. Ten slotte ontkennen ze doorgaans hun verantwoordelijkheid in het delict. Onderstaande uiteenzetting behandelt deze karakteristieken en licht ze toe. Hierop aansluitend worden een aantal kenmerken gepresenteerd die enkel in het empirisch onderzoek voorkomen.

a. Zacht vs. hard

Charme lijkt een aanzienlijke rol te spelen in het verleidingsoffensief van de jonge mannen naar de meisjes toe. De jongens zijn innemend, vlot en kunnen goed flirten (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71; Child Focus, 2016, p. 13). Dit alles wordt meermaals bevestigd in de praktijk. De jongens worden dezelfde karakteristieken toegeschreven als in de literatuur: charmant, glad, vlot, jongens die het goed kunnen uitleggen. Eén respondent maakt in dit

opzicht de bemerking dat de loverboys misschien niet als charmant gezien zouden worden door andere mensen dan de slachtoffers. Deze respondent acht het mogelijk dat loverboys charmant zijn volgens de normen van deze meisjes, normen die mogelijks lager liggen door hun kwetsbaarheid. Deze bemerking vormt een interessante aanvulling op de literatuur. Ook in de literatuur bestaan bemerkingen omtrent de charme. Burger en Koetsenruijter (2008, p. 49) nuanceren de aanwezigheid van charme door erop te wijzen dat niet alle loverboys deze charme bezitten. Verwijs et al. (2013, p. 49) treden hen bij in deze nuancering en stellen dat het charmeren, het verleiden soms maar van korte duur en slechts in beperkte mate aanwezig is. Ook dit wordt in de praktijk bevestigd. Verschillende respondenten stellen namelijk dat de verleiding van korte duur kan zijn of zelfs kan ontbreken. Naast deze charme en innemendheid bezitten loverboys ook een harde kant. Verhoeven en van Gestel (2015, pp. 35-36) benadrukken in dit opzicht de balans die loverboys weten te behouden tussen agressie en charme. Deze balans is nodig om het slachtoffer afhankelijk te maken. Verschillende auteurs menen een combinatie te zien van intimiteit met intimidatie (Verhoeven en van Gestel, 2015, p. 44; van den Eijnden, 2011, p. 358; Myria, 2015, p. 33). Ook dit wordt herkend in de praktijk. Zo stelt één respondent het als volgt: ‘...vlotte jongens waarschijnlijk als ik hier de meisjes hoor, vlotte jongens en agressie, maar zo net voldoende onder controle en dat ze het pas gebruiken op het moment.’.

b. Sluw

Loverboys zijn doortrapt, sluw. De sluwheid van loverboys blijkt uit de manier waarop ze werken. Loverboys zijn selectief en selecteren bewust bepaalde meisjes. Ze zijn bedreven in het zien van de zwaktes van de meisjes en spelen hier handig op in (van San & Bovenkerk, 2013, p. 73; Bovenkerk & van San, 2011, pp. 196-197; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 44; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 46; Myria, 2015, p. 33; Child Focus, 2016, p. 14). Meerdere respondenten bevestigen dit kenmerk. De jongens zijn sluw en manipulatief. Ze hebben een goed inzicht in de kwetsbaarheden en noden van de meisjes en misbruiken dit in hun voordeel. Eén respondent beschrijft loverboys in deze context als *jongens die weten hoe ze de macht over hun slachtoffer kunnen verzekeren en weten hoe ze kunnen krijgen wat ze willen*. Deze respondent vult de literatuur ook aan en stelt dat de jongens naast hun sluwheid ook een bepaald niveau van intelligentie bezitten. Deze intelligentie gebruiken ze dan om de macht over hun slachtoffer te krijgen. Een andere respondent merkt in dit kader op dat loverboys doorgaans over bepaalde verbale capaciteiten beschikken, wat van pas komt bij het verleiden.

c. Flexibel

Loverboys zijn flexibel in hun handelen. Ze passen zich aan volgens de mogelijkheden (Child Focus, 2016, p. 14), bijvoorbeeld de mogelijkheden die de wet biedt. Ook het gebruik van het internet is hier een voorbeeld van (Zanetti, 2009, p. 291). De jongens moeten verder flexibel zijn bij het schipperen tussen de net genoemde hard- en zachtheid binnen hun 'relatie'. Hun werkwijze veronderstelt dan ook een belangrijke mate van zelfcontrole. Het meisje verleiden, vergt inzet en geduld vanwege de loverboy. Ze moeten in staat zijn verliefdheid en liefde te veinzen zolang dat nodig is totdat het meisje afhankelijk genoeg is om 'toe te slaan' (van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Naast deze geveinsde liefde dienen loverboys ook bereid te zijn bedrog, geweld en dwang te hanteren (Verhoeven & van Gestel, 2015, p. 38; Child Focus, 2016, p. 13). De meerderheid van de respondenten bevestigt zowel de flexibiliteit in het zich aanpassen aan de mogelijkheden als de flexibiliteit bij het afwisselen tussen hard en zacht zijn. Deze flexibiliteit krijgt nog een extra dimensie vanuit de praktijk. Verschillende respondenten stellen dat loverboys flexibel zijn in hun aanpak naar de meisjes toe. Ze tasten af wat het beste werkt bij elk slachtoffer en passen zich hieraan aan.

d. Verantwoordelijkheid

De meerderheid van de jonge mannen ontkennen in de eerste plaats dat ze loverboys zijn (Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 45). In de tweede plaats ontkennen ze hun verantwoordelijkheid binnen het delict. Ze vinden dat het meisje zelf verantwoordelijk is voor de positie waar ze zich in bevindt en niet zij (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 45; Child Focus, 2016, p. 13). Het is mogelijk dat bepaalde meisjes inderdaad zelf de keuze tot prostitutie maken (Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 55). De vraag is echter in hoeveel gevallen dit zo is. Loverboys denken ook eerder aan zichzelf dan aan het slachtoffer (Child Focus, 2016, p. 13). Hierop aansluitend zijn loverboys volgens één respondent egoïstisch, ze doen het om er zelf beter van te worden. Het ontkennen van de verantwoordelijkheid wordt eveneens gerapporteerd door één respondent. Deze stelt dat de jonge mannen vaak weinig spijt vertonen achteraf:

Ik denk van alle dossiers waar X burgerlijke partij in geweest is ondertussen, is er ene die spijt betuigd heeft op de rechtbank en al de rest heeft gezegd ja neen ze wou dat en ik wist niet dat ze minderjarig was, dat zeggen ze ook heel veel ...

Dezelfde respondent vult deze vaststelling aan met de bemerking dat de jongens zich vaak niet bewust zijn van het kwaad dat ze doen, van de schade die ze veroorzaken. Verschillende respondenten stellen dat loverboys weinig empathie kennen voor hun slachtoffers. Dit zou mogelijks een gevolg kunnen zijn van het gebrek aan respect, waarden en normen bij loverboys, die eveneens beschreven worden tijdens de interviews. In de derde plaats ontkennen loverboys het gebruik van geweld. Dit is vaak een leugen aangezien geweld wel degelijk regelmatig een plaats inneemt binnen dit soort van ‘relatie’. Toch is dit soms ook de waarheid aangezien geweld soms niet nodig is doordat de liefde de meisjes voldoende bindt aan de loverboy (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71). Hierover wordt geen melding gedaan tijdens de interviews.

e. Overige kenmerken

De persoonlijkheidskenmerken die beschreven worden in de literatuur komen sterk overeen met deze in de praktijk. Twee kenmerken worden echter enkel gerapporteerd tijdens het empirisch onderzoek. Enerzijds beschrijft één respondent loverboys als zijnde jongens met persoonlijkheidsstoornissen. Anderzijds wijst een andere respondent erop dat het psychologisch profiel van loverboys sterk aanleunt bij dat van daders van intra-familiaal geweld. Aangezien beide kenmerken enkel uit het empirisch onderzoek naar voren komen, zou verder onderzoek hieromtrent interessant zijn.

2.3.1.6 Uiterlijk

Het meest voorkomende beeld van loverboys spreekt over aantrekkelijke jonge mannen (van San & Bovenkerk, 2013, p. 69; Child Focus, 2016, p. 13). Slechts één respondent bevestigt dit beeld. Een andere respondent denkt dat loverboys er wellicht goed zullen uitzien door de verhalen van de meisjes maar weet dit niet met zekerheid. Een aantal onderzoeken weerleggen dit echter en wijzen erop dat het niet steeds om mooie jongens gaat (van San & Bovenkerk, 2013, p. 74; Bovenkerk & van San, 2011, p. 197). Dit wordt eveneens waargenomen in de praktijk. Meerdere respondenten merken op dat het niet per se om aantrekkelijke jongens gaat en dat ze niet bijzonder knap zijn. Er bestaat dus geen eenduidigheid omtrent de fysieke aantrekkelijkheid van de jongens. Waar meer eenduidigheid over bestaat, is dat de jongens zich, zoals eerder beschreven in 2.3.1.2, op een bepaalde manier profileren (Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 49; Child Focus, 2016, p. 14; Van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Hierdoor ‘bieden’ de meisjes

zich soms vanzelf bij hem aan, dit bespaart de loverboy dus werk (van San & Bovenkerk, 2013, p. 78; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 49). Ook dit wordt herkend in de praktijk. Verschillende respondenten beschrijven hen als niet fysiek aantrekkelijk maar wel als jonge mannen die ‘iets hebben’, die een bepaalde charme, een bepaalde allure hebben. Een van deze respondenten beschrijft hen als volgt:

Ze zien er allemaal hetzelfde uit. Dat zijn gladde jongens die niet per se super aantrekkelijk zijn maar zo van die gastjes met Adidas broek en de sportschoentjes en met de gel achterover in het haar echt zo een beetje hoe zou ik het zeggen van die marginale straatjongeren ...

Ook de opvallende levensstijl vol uiterlijk vertoon wordt, zoals toegelicht in 2.3.1.2, meermaals bevestigd in de praktijk, alsook genuanceerd door één respondent. Van San & Bovenkerk (2013, p. 74) treden deze bemerking bij en stellen, zoals deze respondent, dat de levensstijl uiteenlopend kan zijn. Ten slotte sluit een andere respondent zich hierbij aan met de vaststelling dat loverboys geen specifieke uiterlijke kenmerken bezitten.

2.3.2 Pooiers

Na de loverboys nader te hebben bekeken, kan hetzelfde gedaan worden voor de pooiers om zo eventuele gelijkenissen en verschillen vast te stellen. Het beeld dat heerst van pooiers is een stereotiep beeld. Dit beeld stelt pooiers voor als opvallende, harde mannen die leven aan de rand van de maatschappij (Smith & Christou, 2009, p. 70). Smith en Christou (2009, p. 78) wijzen erop dat dit beeld een sociaal construct is. Het is dan ook de vraag of dit beeld klopt met de werkelijkheid. Tijdens het empirisch onderzoek komt meermaals aan bod dat de kenmerken van pooiers sterk uiteenlopend kunnen zijn en dat het bijgevolg moeilijk is om kenmerken te geven met betrekking tot pooiers.

2.3.2.1 Werkwijze

Iemand in de prostitutiewereld krijgen en tot prostituee maken is volgens de literatuur een werk van lange adem. Het duurt enige tijd en is dus een lange termijn investering (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 263). Dit wordt echter weerlegt door één respondent die stelt dat een pooier niet veel werk steekt in zijn prostituees. Volgens de literatuur controleren en manipuleren pooiers de prostituees die onder hen werken (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1078). Ze maken gebruik van druk, geweld en dwang om de uitbuiting mogelijk te maken (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 245; Smith & Christou, 2009, p. 79; Kennedy, Klein,

Bristowe, Cooper & Yuille, 2007, p. 6; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, pp. 1085-1086). Wanneer de meisjes niet luisteren, worden ze gestraft door de pooier. De straffen variëren van verbale tot fysieke straffen (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 253; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, pp. 1085-1086). Vier respondenten bevestigen dat pooiers inderdaad druk, geweld en dwang hanteren. Eén respondent beschrijft pooiers in dit opzicht als fysiek en mentaal sterke mannen. Ze leggen een bepaalde druk op de prostituee om zoveel mogelijk geld te verdienen en dit ook af te geven. Een negatieve reputatie is dan ook nuttig voor een pooier omdat de meisjes zo duidelijk weten wat van hen verwacht wordt en wat er gebeurt als ze zich hier niet aan houden. Wel wijst één respondent erop dat zij een evolutie naar een minder harde werkwijze ziet. Pooiers hebben namelijk ingezien dat prostituees sneller naar de politie gaan wanneer ze slecht behandeld en zwaar uitgebuit worden. Daarom proberen ze nu de prostituees iets meer tevreden te houden, dit gewoon om te vermijden dat ze naar de politie stappen. Ook stelt één respondent dat pooiers minder dreigend zijn dan loverboys omdat ze er niet veel om geven dat een prostituee hen verlaat. Over het al dan niet aanwezig zijn van dwang zijn de meningen verdeeld onder de respondenten. Verschillende respondenten zijn van mening dat er altijd sprake is van een of andere vorm van dwang. Eveneens meerdere respondenten gaan er echter van uit dat er zowel gevallen bestaan waar er dwang is als gevallen waarbij dit niet zo is.

De werkwijze van pooiers is echter complexer dan dit. Pooiers selecteren, volgens de literatuur, soms bewust kwetsbare meisjes om hen vervolgens afhankelijk te maken door middel van charme. Ze vergroten hun macht over de meisjes door hen de aandacht en geborgenheid te bieden die ze tekortkomen (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 245; Smith & Christou, 2009, p. 78; Kennedy, Klein, Bristowe, Cooper & Yuille, 2007, p. 7; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1082 en 1087). Op deze manier worden de meisjes verliefd op hen. Kennedy et al. (2007, p. 9) wijzen erop dat deze wijze van rekrutering de meest voordelige methode is omdat de meisjes op deze manier erg trouw zijn en eveneens makkelijker te domineren zijn. De meisjes in de prostitutie inlijven doen ze dan in bepaalde gevallen door het meisje te vertellen over geldproblemen die ze (al dan niet echt) ervaren (Kennedy, Klein, Bristowe, Cooper & Yuille, 2007, p. 7). Pooiers maken ook gebruik van valse beloftes. Bijvoorbeeld valse beloftes over een toekomst samen (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 252). Geen enkele respondent rapporteert echter deze techniek dat steunt op het verleiden van kwetsbare meisjes. Dit vormt dus een tegenstelling met de literatuur. Enkele respondenten treden wel het idee bij dat het in vele gevallen om kwetsbare meisjes gaat. Hiertegenover stelt

een respondent echter dat pooiers net minder vaak op zoek gaan naar jonge, kwetsbare meisjes. Verschillende respondenten vermelden in dit opzicht dat het meer werk vraagt om de meisjes voor zich te laten werken wanneer deze niet kwetsbaar zijn of wanneer er geen sprake is van emotionele afhankelijkheid. Dit wordt weerlegt door een andere respondent die stelt dat een pooier zijn prostituees niet zo intensief hoeft te controleren. Dit vanuit de redenering dat de meisjes ten eerste voor hem werken en dus normaliter bij hem zullen blijven als ze betaald worden. Daarnaast gaat een pooier ervan uit dat ze toch zullen vertrekken als ze willen. In dit geval zoekt hij gewoon een nieuw meisje. Het gebruiken van valse beloftes wordt herkend door één respondent. Naast het op zoek gaan naar meisjes die kwetsbaar en op deze manier ontvankelijk zijn voor verleiding, gaan pooiers volgens de literatuur ook op zoek naar meisjes die nood hebben aan 'leiding' en aan iemand om naar op te kijken. Deze meisjes zijn namelijk toegewijd aan hun pooier en bereid hard te werken om zijn respect te verdienen (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p.1079). Hier wordt echter door geen enkele respondent melding van gemaakt. Een andere techniek dat door pooiers gebruikt wordt, is het bevorderen van de concurrentie tussen de meisjes. Dit kan gebeuren omwille van twee redenen. Het bevorderen van de concurrentie kan de meisjes aanzetten om meer te verdienen. Het kan echter ook de controle over de meisjes vergroten door elkaar in het oog te laten houden (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 253). Pooiers trachten een interne orde te creëren en te behouden (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 259). Het gebruik van concurrentie als techniek wordt herkend door twee respondenten. Deze stellen dat het hierbij voornamelijk gaat om concurrentie omtrent verdiensten. Er kan gesteld worden dat pooiers dus verschillende werkwijzen hanteren (Kennedy, Klein, Bristowe, Cooper & Yuille, 2007, p. 4). Welke strategie gebruikt wordt, is vooral afhankelijk van de noden die de meisjes hebben. Pooiers hebben oog voor deze noden en spelen hierop in (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1080).

Opgemerkt dient te worden dat er verschillende soorten relaties bestaan tussen pooiers en prostituees (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, pp. 245-246; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, pp. 1083-1084). Ten eerste bestaan er relaties die gesteund zijn op verleiding zoals bij loverboys (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, pp. 245-246). Ten tweede komen er ook relaties voor waarbij een reeds bestaand koppel besluit dat prostitutie de meest opportune bron van inkomsten is. In dit soort relatie is de relatie dus niet ontstaan vanuit het oogmerk te prostitueren (Smith & Christou, 2009, p. 79). Ten derde bestaan er ook louter zakelijke relaties. Dit zijn relaties waarbij bijna sprake is van een werknemer-werkgever positie. Opgemerkt kan worden dat dit soort relatie niet per definitie gezond of correct is maar wel

duidelijker. Verder wijzen deze auteurs er ook op dat het bestaan van een zakelijke relatie het bestaan van een liefdesrelatie niet uitsluit (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 264). De kans dat prostituees de relatie als een 'liefdesrelatie' beschouwen, verschilt onder meer naargelang het type pooier. De kans dat ze de relatie als een 'liefdesrelatie' beschouwen, is groter bij 'lagere pooiers' met minder prostituees onder zich dan bij 'hogere pooiers' die meer prostituees onder zich hebben (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, pp. 1083-1084). Het eerste type relatie, dat steunt op verleiding wordt door geen enkele respondent bevestigd (tenzij dit gaat om loverboys). Meerdere respondenten bevestigen wel het bestaan van een relatie waarbij binnen een reeds bestaand koppel, al dan niet met toestemming van beide partijen, beslist wordt geld te verdienen door middel van prostitutie. Ook het derde soort relatie, een werkrelatie, wordt herkend. Zes van de zeven respondenten rapporteren dat de relatie tussen pooiers en prostituees doorgaans een werkrelatie is. Dit kan een relatie met of zonder misbruik zijn. In dit opzicht zien pooiers de prostituees als hun bezit, hun investering. Verschillende respondenten stellen eveneens dat pooiers doorgaans duidelijkheid creëren in hun manier van werken. De pooier heeft de leiding en verdient geld via de prostituee, al dan niet in ruil voor bescherming. De prostituee heeft seksuele contacten met klanten en krijgt hiervoor een financiële vergoeding. Het is voor beide partijen, in de meeste gevallen, duidelijk waar de relatie om gaat. Eveneens zoals in de literatuur, stellen verschillende respondenten dat een werkrelatie, een affectieve- of zelfs liefdesrelatie niet uitsluit. Zo merkt een respondent op dat een pooier soms een van de weinige 'betekenisvolle' personen is voor prostituees:

Waarom zou dat niet kunnen als uw pooier tenminste elke morgen tegen u goede morgen zegt, u met de auto ik weet niet naar waar brengt en misschien 10 keer per dag hebt ge contact waar als ge een dag niet gaat werken niets hebt, 0,0 ...

In dit opzicht verduidelijkt een respondent dat hoewel een relatie tussen pooier en prostituee mogelijk is, deze relatie niet is ontstaan met de bedoeling om de vrouw in de prostitutie te lokken. Naast verschillende soorten relaties herkennen meerdere respondenten ook verschillende soorten pooiers. Meerdere respondenten maken het verschil tussen 'correcte' pooiers die meisjes inzetten zonder deze uit te buiten en 'slechte' pooiers die hun prostituees slecht behandelen en uitbuiten.

De werkwijze van pooiers kan dus sterk uiteenlopen. Naast de vaststellingen uit de literatuur kunnen een aantal vaststellingen gedaan worden die enkel aan bod komen in de praktijk.

Meerdere respondenten melden dat een pooier op een zo verborgen mogelijke manier te werk gaat. In dit opzicht probeert hij de linken tussen hem en de prostituees tot een minimum te beperken. Verder gaan de meeste respondenten er vanuit dat een pooier doorgaans met verschillende meisjes tegelijk werkt. Hierover wordt echter niet expliciet gerapporteerd in de literatuur.

2.3.2.2 Positie

Pooiers worden beschouwd als mensen die een marginale positie bekleden in de samenleving. Deze opvatting is echter deel van het typische beeld dat heerst rond pooiers (Smith & Christou, 2009, p. 70). In de literatuur bestaat weinig kennis over wat de werkelijke positie van pooiers in de bredere samenleving is. Er is echter wel informatie beschikbaar over de levensstijl van pooiers. Hieromtrent kunnen twee uiterste uitgangspunten herkend worden. Enerzijds bestaat de opvatting dat pooiers bewust geen opvallende levensstijl hebben. Aandacht trekken is namelijk nefast voor de zaken (Smith & Christou, 2009, p. 78). Dit wordt bevestigd door twee respondenten. Anderzijds bestaat het uitgangspunt dat pooiers wel graag opvallen en aan uiterlijk vertoon doen. Dit gebeurt eveneens bewust, om de meisjes op deze manier te overtuigen om voor hem te werken (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1080). Eén respondent beaamt dit. Uit dit alles kan opgemerkt worden dat het mogelijk is dat pooiers twee kanten hebben. Enerzijds zouden ze bewust niet opvallen in de bredere samenleving om zo ongewenste aandacht te vermijden. Anderzijds zouden ze, eveneens bewust, wel proberen op te vallen in de prostitutiesector om zo meisjes te kunnen ronselen. Uit het empirisch onderzoek blijkt dat pooiers geen bepaalde positie bekleden in de bredere samenleving en dat dit sterk uiteenlopend kan zijn. Eén respondent stelt wel dat de meeste pooiers weinig voorstellen in de bredere samenleving doordat ze zich *low profile* opstellen om niet op te vallen. Een andere respondent bevestigt dat pooiers zich doorgaans onopvallend opstellen. Ze blijven bewust op de achtergrond om zo hun activiteiten verborgen te houden. Dit vormt dus een overeenkomst met de literatuur. Ten slotte wijst één respondent erop dat pooiers meestal geen officieel inkomen hebben en dus leven van de prostitutie.

In de bredere criminele hiërarchie bekleden pooiers een lage positie volgens de literatuur. Het leven van inkomsten dat verdiend wordt door (vaak uitgebuite) vrouwen, kent weinig aanzien (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71). Dit wordt echter weerlegd door een respondent die aangeeft dat zij het gevoel heeft dat pooiers niet per se laag staan. Deze respondent geeft aan dat niet de bezigheid maar het al dan niet georganiseerd karakter van de bezigheid de positie

in de criminele hiërarchie bepaalt. Georganiseerde criminaliteit staat hoger in de hiërarchie dan niet georganiseerde criminaliteit. Bovendien plegen pooiers volgens deze respondent doorgaans ook andere criminaliteit dan enkel het pooierschap. Een andere respondent beschouwt pooiers net als een buitencategorie binnen de criminele sector omdat zij meent dat pooiers doorgaans weinig andere criminaliteit plegen naast het pooierschap. Deze twee respondenten staan dus met elkaar in tegenstelling. De literatuur treedt de eerste respondent bij en stelt dat pooiers normaliter naast het pooierschap ook nog met andere illegale activiteiten bezig zijn (Smith & Christou, 2009, p. 78). Of er al dan niet sprake is van netwerken binnen de criminele sector is niet duidelijk in de literatuur. Meer nog, er is sprake van twee uitersten op een continuüm. Aan de ene kant bestaat de visie dat pooiers onderling geen echte groeperingen hebben (Legg, 2012, p. 660). Mensenhandelaars hebben dit wel, namelijk op lokaal niveau. Deze associaties zijn dan van belang zijn voor pooiers. Via deze weg krijgen pooiers namelijk informatie over de stand van zaken (Legg, 2012, p. 660). Eén respondent sluit zich aan bij het uitgangspunt dat pooiers geen echt netwerk hebben en preciseert dat pooiers doorgaans weinig connecties hebben en zich eerder afschermen. Deze respondent beschrijft een pooier als volgt: *‘Een pooier is meer een einzelgänger. Die is op zich en die zegt niets over wat hij doet of wat, dat is meer allemaal geheim ...’*. Aan de andere kant van het continuüm bestaat de opvatting dat pooiers zich wel organiseren in netwerken (Oude Breuil, Siegel, van Reenen, Beijer & Roos, 2011, p. 38). Ook dit uitgangspunt kan rekenen op bijval uit de praktijk. Eén respondent herkent namelijk eveneens netwerken in het werkveld. De sector van pooiers zelf wordt gekenmerkt door weinig structuur en weinig hiërarchie. Het is eerder een individualistische wereld waar opportunisme centraal staat (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, pp. 246-248), zoals een respondent reeds vermeldde zijn pooiers eerder op zichzelf. Toch zijn de pooiers volgens de literatuur onderling niet erg vijandig en zijn ze niet in concurrentie met elkaar. Ze werken zelfs samen (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 262). Er is sprake van een relatie van wederzijdse bijstand (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 243). Er is een onderlinge band en eergevoel aanwezig (Legg, 2012, p. 660). Dit staat veraf van de relatie tussen prostituees onderling waar onderlinge concurrentie heerst (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 243). Dit wordt verder toegelicht in sectie 2.4.2.4. De lage vijandigheid tussen pooiers blijkt ook uit het idee dat meisjes van elkaar afpakken, aanvaardbaar is. Pooiers zien de prostitutiewereld als een markt, een spel en een meisje afnemen zou dan ook niet tot vergelding leiden. Tussen pooiers heerst de leuze *‘Bro’s before Ho’s’* (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1082). De weinige concurrentie tussen pooiers onderling behoeft bijstelling uit de praktijk. Zo stelt één respondent dat er wel sprake

is van concurrentie, net omdat het gaat om een markt waarbij pooiers ‘werkgevers’ zijn met prostituees als ‘werknemers’ onder zich. Wanneer deze werknemers overlopen naar een andere werkgever maken ze hierdoor verlies. Een andere respondent, dit is de respondent die uitgaat van het bestaan van netwerken, vult aan dat pooiers van hetzelfde netwerk onderling samenwerken en elkaar helpen. Pooiers van rivaliserende netwerken doen dit niet en staan met elkaar in concurrentie.

Uit de literatuur kan niet afgeleid worden op welke manier pooiers tot dit soort van criminaliteit zijn gegroeid. Uit de afgenomen interviews kan echter opgemaakt worden dat dit verschillende verklaringen kan hebben. Eén van de verklaringen zou zijn dat pooiers in een bepaald milieu zijn opgegroeid of vertoeven. Een andere verklaring bestaat eruit dat mannen dit worden vanuit een nood aan of een wens naar geld. Ook zouden sommigen tot pooier groeien vanuit bepaalde opportuniteiten waarmee ze geconfronteerd worden. Ten slotte merkt één van de respondenten op dat het mogelijk is dat loverboys later zullen doorgroeien tot pooiers. De organisatie waartoe deze respondent behoort, wordt echter nog niet lang genoeg geconfronteerd met het loverboy fenomeen om dit daadwerkelijk te kunnen vaststellen. Dit vormt echter wel een interessante bemerking. Een andere respondent bevestigt de groei van loverboy naar pooier maar is van mening dat loverboys reeds evolueren tot pooiers tijdens de ‘relatie’.

2.3.2.3 Leeftijd

Er is weinig zicht op de leeftijd van pooiers. Slechts twee respondenten rapporteren hieromtrent. Deze twee respondenten bezitten uiteenlopende visies. De ene respondent stelt dat pooiers doorgaans vrij jong zijn: rond de 25 jaar. De andere respondent geeft net aan dat pooiers ouder dienen te zijn om dit soort werk te kunnen verrichten daar pooiers erg hard moeten kunnen zijn voor de vrouwen die onder hen werken. Dit vergt dan ook enige maturiteit:

Ik denk dat ge niet iemand, ik denk niet dat ge een pooier gaat hebben van 20 jaar of een 18- jarige omdat, laat ons eerlijk zijn, allez als ik dat nu zeg dat lijkt dat of ik dat wil vergoddelijken en dat is helemaal niet, verre van, maar een pooier moet gewoon keihard zijn. Want allez als vrouw, ge hebt uw regels, alle omstandigheden zijn niet zo goed, zelfs als die zwanger zijn die moet keihard zijn of er komt gewoon geen geld binnen.

2.3.2.4 Etniciteit

Hieromtrent is weinig informatie beschikbaar Slechts één respondent rapporteert over de etniciteit van pooiers. Deze bemerkt dat pooiers doorgaans dezelfde oorsprong hebben als de prostituees die voor hen werken wanneer deze van allochtone afkomst zijn. Zoals later toegelicht wordt in 2.4.2.2 gaat het vooral om meisjes uit de Oostbloklanden.

2.3.2.5 Persoonlijkheid

Smith en Christou (2009, p. 70) geven aan dat er een typisch beeld bestaat van pooiers en zo ook van de persoonlijkheid van pooiers. Pooiers worden beschouwd als zijnde harde en gewelddadige personen. Verder worden ze aanzien als mannen die berekend, doordacht zijn. Naast deze doordachtheid worden ze ook als laf aanzien (Smith & Christou, 2009, p. 70). Hierbij kan de vraag gesteld worden in hoeverre dit beeld klopt.

a. Ondernemers

Pooiers dienen als ondernemers gezien te worden. Dit impliceert echter niet dat pooierschap per definitie aanvaardbaar is. Er zijn namelijk verschillende soorten ondernemers en niet alle vormen zijn even ethisch (Smith & Christou, 2009, p. 70 en 81). Pooiers zijn dus ondernemers maar niet altijd correcte, ethische ondernemers. In dit kader kan opgemerkt worden dat er twee opvattingen bestaan over het al dan niet opvallen van pooiers. Beide opvattingen zijn het er, zowel in de literatuur als in het empirisch onderzoek, echter over eens dat het opvallen dan wel het *low profile* blijven, bewust gebeurt, dit met het oog op het ‘zaken’ doen (Smith & Christou, 2009, p. 78; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1080). Eén respondent sluit zich hierbij aan en stelt dat het om een markt gaat waarbij pooiers ‘hun’ prostituees zien als hun bezit, een investering. Deze investering moet renderen.

b. Flexibel

Pooiers zijn flexibel. Ze passen zich aan de mogelijkheden aan. Zo verplaatsen pooiers zich bijvoorbeeld naar locaties waar de wet gunstig is (Oude Breuil, Siegel, van Reenen, Beijer & Roos, 2011, p. 38). Uit de afgenomen interviews blijken pooiers inderdaad flexibel te zijn. Ze passen zich aan de wetgeving aan en zoeken steeds manieren om hun werkwijze hieraan aan te passen alsook om hun werkwijze te verfijnen. Zo stelt een respondent:

Ja en ze hebben ook heel vlug ingezien dat meisjes die slagen kregen, die geen enkele cent van wat ze verdienden kregen, kwamen wel naar de politie om klacht neer te leggen en die kregen bescherming en de veroordelingen waren zwaar. Dus wat hebben zij gedaan, ze hebben hun werkwijze aangepast. Wat hebben ze dan gedaan, niet meer met gedwongen prostitutie gewerkt, meer met of min of meer vrijwillige prostitutie.

Naast deze flexibiliteit dienen pooiers ook flexibel te zijn wat betreft hun gevoelens. Wanneer het nodig is moeten pooiers namelijk hard zijn en zowel emotioneel als fysiek geweld kunnen gebruiken. Een pooier moet zijn gevoelens als het ware opzij kunnen zetten (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1085). Ook dit wordt bevestigd door één respondent. Deze geeft aan dat pooiers hun gevoelens buiten spel moeten kunnen zetten zodat ze zonder gevoelens kunnen handelen. Dit maakt de relatie evenwel duidelijker. Verschillende respondenten sluiten zich aan bij de stelling dat pooiers bereid moeten zijn druk, geweld en dwang te hanteren.

c. Psychopathisch

De persoonlijkheid van pooiers wordt in verband gebracht met psychopathie (Spidel, Greaves, Cooper, Hervé, Hare, Yuille, 2006, pp. 208-209). Spidel et al. (2006, pp. 208-209) onderkennen een grote mate van psychopathie onder pooiers. Het onderzoek van Kennedy et al. (2007, p. 8) sluit hier deels op aan en wijst erop dat pooiers doorgaans innemend en intelligent zijn. Pooiers moeten vlot in de omgang zijn en charisma hebben om de meisjes te kunnen overtuigen. Het is ook belangrijk om inzicht te hebben in de kwetsbaarheden en noden van de meisjes om hier vervolgens op in te spelen (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, pp. 1078-1080). In deze opzichten zijn pooiers dus inderdaad sluw. Dit alles komt niet expliciet terug tijdens het empirisch onderzoek, wel worden meermaals persoonlijkheidskenmerken vermeld die in dezelfde lijn liggen. Zo rapporteert één respondent dat pooiers doorgaans egocentrisch en narcistisch zijn. Ze zijn veel met zichzelf bezig. Zo doen pooiers vaak aan bodycultus via bijvoorbeeld fitness. Pooiers zijn ijdel volgens deze respondent. Eveneens passend in het kader van psychopathie, is de melding van een respondent dat pooiers vaak gladde, bijdehandse mannen zijn. Ten slotte stelt één respondent dat pooiers weinig empathie kennen voor hun slachtoffer.

d. Verantwoordelijkheid

Pooiers voelen zich niet verantwoordelijk voor het prostitueren. Ze zien namelijk twee mogelijkheden binnen de wereld waarin ze zich bevinden: ofwel word je pooier ofwel word je

prostitutie. Zij zien dit als een vrije keuze waarin een individu zelf bepaalt welke optie het wordt (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1079). Eén respondent bevestigt dat pooiers inderdaad de verantwoordelijkheid bij de slachtoffers en dus buiten zichzelf leggen.

2.3.2.6 Uiterlijk

Klassiek worden pooiers voorgesteld als excentrieke mannen die graag opvallen door uiterlijk vertoon zoals bontjassen, opzichtige juwelen enzovoort (Smith & Christou, 2009, p. 70). Er bestaat echter geen consensus in de literatuur rond de vraag of dit beeld ook werkelijkheid is. Er kunnen zowel in de literatuur als in de praktijk, zoals reeds toegelicht in 2.3.2.2, twee uitersten op een continuüm vastgesteld worden met aan de ene kant het standpunt dat pooiers mannen zijn die aan uiterlijk vertoon doen (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1080) en aan de andere kant het uitgangspunt dat pooiers niet opvallen (Smith & Christou, 2009, p. 78). Beide gebeurt bewust met het oog op het ‘zaken doen’. Zoals hierboven reeds vermeld, stelt één respondent ten slotte dat pooiers doorgaans belang hechten aan hun uiterlijke fysiek. Velen doen aan fitness om er fysiek sterk uit te zien.

2.3.3 Besluit kenmerken daders

Dit onderdeel stelt conclusies op omtrent de hierboven behandelde kenmerken van de daders van beide fenomenen. De bedoeling hiervan is om een vergelijking tussen beide mogelijk te maken.

2.3.3.1 Werkwijze

De werkwijze van loverboys en deze van pooiers blijken op bepaalde vlakken te overlappen. Een eerste gelijkenis betreft het gebruik van éénzelfde techniek. Zowel loverboys als pooiers hanteren de werkwijze van het doelbewust rekruteren van kwetsbare meisjes om deze verliefd te maken met het oog op uitbuiting. Deze gelijkenis komt echter enkel in de literatuur voor, in de praktijk wordt dit niet herkend. Ook andere technieken die loverboys en pooiers gebruiken, vertonen gelijkenissen. Zowel loverboys als pooiers maken gebruik van valse beloftes. Beiden spelen ook in op de concurrentie tussen de meisjes. Dit zijn gelijkenissen die zowel in de literatuur als in de praktijk herkend worden. Ook het gebruik van dwang wordt, zowel in de literatuur als tijdens de interviews, gerapporteerd voor zowel loverboys als voor pooiers. Een laatste overeenkomst gaat om de vaststelling door verschillende respondenten van het bestaan van een ongelijke machtsrelatie. Bij zowel loverboys als bij pooiers, bezit de man een

bepaalde macht over de vrouw. Het verschil tussen de werkwijze van loverboys en die van pooiers ligt, wat de literatuur betreft, in het feit dat er bij een loverboy onlosmakelijk sprake is van verleiding en uiteindelijk een 'liefdesrelatie'. Er is dus maar sprake van één soort relatie. Tussen pooiers en hun prostituees bestaan verschillende soorten relaties. Het gebruiken van verleiding als rekruteringsstechniek is simpelweg één van de gebruikte technieken bij pooiers. Het empirisch onderzoek bevestigt dat er inderdaad verschillende soorten relaties bestaan tussen pooiers en hun prostituees en dat het bij loverboys doorgaans gaat om verleiding. Loverboys blijken echter in bepaalde gevallen de verleiding over te slaan. In de praktijk valt dit verschil dus soms weg. Hierbij kan echter de vraag gesteld worden of het in dit geval nog steeds om een loverboy gaat. Meerdere respondenten geven ten slotte aan dat het verschil tussen de werkwijze van een loverboy en deze van een pooier erin bestaat dat de werkwijze van een pooier in de meeste gevallen duidelijk is terwijl bij een loverboy de uiteindelijke bedoeling vaak verbloemd en verborgen wordt.

2.3.3.2 Positie

Loverboys bekleden een marginale, uitgesloten positie in de samenleving. Dit wordt door zowel de literatuur als door de praktijk bevestigd. Wat pooiers betreft, is het niet duidelijk welke positie zij bezitten. Uit de afgenomen interviews blijkt dat de positie sterk uiteenlopend kan zijn. Binnen de criminele sector bezetten zowel loverboys als pooiers volgens de literatuur een lage positie. In de praktijk wordt dit evenwel niet bevestigd. Een verschil tussen loverboys en pooiers bestaat eruit dat, de literatuur en het empirisch onderzoek in acht genomen, loverboys doorgaans graag opvallen terwijl pooiers zich eerder *low profile* opstellen. Een gelijkenis betreft dan weer dat zowel loverboys als pooiers, volgens de literatuur en het empirisch onderzoek, doorgaans ervaring hebben met andere vormen van criminaliteit. Wat de aanwezigheid van een netwerk betreft, blijkt uit de literatuur dat er in de meeste gevallen sprake is van een netwerk bij loverboys. De relatie tussen loverboys onderling wordt echter gekenmerkt door onderlinge concurrentie. De respondenten bevestigen de aanwezigheid van een netwerk. Over het soort van netwerk en de dynamieken ervan bestaat echter verdeeldheid. Over het netwerk van pooiers bestaat geen eenduidigheid, noch in de literatuur, noch in de praktijk. De relatie tussen pooiers onderling verschilt volgens de literatuur van die tussen loverboys onderling. Pooiers gaan namelijk op een niet vijandige manier met elkaar om en staan niet in concurrentie met elkaar, ze werken eerder samen. Meerdere respondenten weerleggen dit echter en stellen dat er wel concurrentie heerst tussen

pooiers. Volgens de literatuur houdt de aanwezigheid van concurrentie dus een verschil tussen loverboys en pooiers. Volgens het empirisch onderzoek gaat het net om een gelijkenis.

2.3.3.3 Leeftijd

De leeftijd van loverboys wordt geacht tussen de 18 en 30 jaar te liggen. Dit blijkt eveneens de meest voorkomende marge in het empirisch onderzoek te zijn. De leeftijd van pooiers kan hier enkel mee vergeleken worden door middel van de resultaten uit het empirisch onderzoek daar hieromtrent geen literatuur bestaat. Er bestaat echter een tweedeling in deze resultaten. Eén respondent meent dat pooiers in het algemeen ouder zijn dan loverboys. Zij verklaart dit door te stellen dat dit nodig is omdat pooiers harder moeten zijn dan loverboys. Een andere respondent stelt net dat de leeftijd van pooiers gemiddeld 25 jaar bedraagt. Dit zou dus wel een gelijkenis vormen met loverboys. Door de weinige resultaten hieromtrent kan echter geen algemene conclusie opgesteld worden.

2.3.3.4 Etniciteit

Ook de etniciteit van pooiers kwam niet aan bod in de geraadpleegde literatuur. Wat het empirisch onderzoek betreft, rapporteert één respondent hierover. Deze merkt op dat pooiers doorgaans dezelfde etniciteit hebben als de prostituees die voor hen werken wanneer deze van allochtone afkomst zijn. Volgens deze respondent zou het dan ook vaak gaan om mannen uit de Oostbloklanden. Wat loverboys betreft, zou het doorgaans gaan om jongens van allochtone origine. Dit wordt bevestigd door het empirisch onderzoek, met de nuancering dat dit niet altijd het geval is. Door de weinige resultaten met betrekking tot de etniciteit van pooiers kan echter geen vergelijking gemaakt worden tussen beide.

2.3.3.5 Persoonlijkheid

Wat betreft de persoonlijkheid van loverboys en die van pooiers blijken een aantal gelijkenissen te bestaan. Een eerste raakvlak is dat zowel loverboys als pooiers een bepaalde charme, innemendheid bezitten. In contrast hiermee moeten beiden ook een harde kant bezitten. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de resultaten uit het empirisch onderzoek de aanwezigheid van charme niet bevestigen wat pooiers betreft, met uitzondering van één respondent die stelt dat het doorgaans gladde jongens zijn. Een volgende overeenkomst is dat zowel loverboys als pooiers flexibel dienen te zijn in hun handelen. Dit wordt bevestigd in de praktijk. Een derde gemeenschappelijke eigenschap, dat zowel uit de literatuurstudie als uit

het empirisch onderzoek blijkt, is dat loverboys en pooiers berekend zijn. De persoonlijkheid van pooiers wordt verder in verband gebracht met psychopathie. Aangezien de persoonlijkheid van loverboys en pooiers zoveel raakvlakken kent en aangezien één van de respondenten de persoonlijkheid van loverboys in verband brengt met persoonlijkheidsstoornissen, kan de vraag gesteld worden of er bij loverboys mogelijks ook in bepaalde gevallen sprake is van psychopathie. Ten slotte voelen beiden, volgens de literatuurstudie en het empirisch onderzoek, zich vaak niet verantwoordelijk voor hun delict(en). Het empirisch onderzoek vult dit aan met de stelling dat zowel loverboys als pooiers doorgaans weinig empathie hebben voor hun slachtoffers.

2.3.3.6 Uiterlijk

Omtrent het uiterlijk van loverboys bestaat de opvatting dat zij een specifieke levensstijl en uiterlijk bezitten die het duidelijk maakt waar ze mee bezig zijn. Dit wordt bevestigd in de praktijk. Zowel in de literatuur als in de praktijk wordt dit echter aangevuld door de nuancering dat de levensstijl ook divers kan zijn. Verder worden loverboys doorgaans, zowel in de literatuur als in het empirisch onderzoek, beschouwd als jonge mannen die niet per se fysiek aantrekkelijk zijn maar die wel een bepaalde charme bezitten. Wat pooiers betreft, bestaat in de literatuur geen eenduidigheid omtrent de levensstijl en het uiterlijk. In het empirisch onderzoek zijn de resultaten eenduidiger. Hieruit blijkt dat pooiers doorgaans geen kenmerkend uiterlijk bezitten. Dit is een bewuste keuze daar ze niet willen opvallen. Wel wordt door één respondent gerapporteerd dat het doorgaans mannen zijn die fysiek fit zijn en veel belang hechten aan hun lichaam. Er kan dus gesteld worden dat pooiers doorgaans fysiek sterke mannen zijn terwijl loverboys fysiek meestal niet aantrekkelijk zijn maar wel een bepaalde charme, innemendheid bezitten.

2.4 Kenmerken slachtoffers

In voorgaande beschrijving omtrent de kenmerken van daders, kwamen reeds een aantal kenmerken van slachtoffers naar boven. Deze worden in wat volgt aangevuld met de bedoeling een vergelijking tussen de slachtoffers van loverboys en die van pooiers mogelijk te maken. Deze worden achtereenvolgens behandeld. Voor beide fenomenen worden verschillende kenmerken besproken: de leeftijd, de etniciteit en de persoonlijkheid van de meisjes, alsook de redenen waarom ze bij de loverboy of pooier blijven en de rol die de meisjes spelen in de verschillende relaties. Eerst worden een aantal bemerkingsen gedaan die

zowel voor slachtoffers van loverboys als voor slachtoffers van pooiers gelden en van belang zijn bij het interpreteren van de resultaten.

Met betrekking tot het geslacht van de slachtoffers dienen twee zaken opgemerkt te worden. Wat betreft slachtoffers van loverboys wordt in dit onderzoek gefocust op vrouwelijke slachtoffers omdat het aandeel mannelijke slachtoffers minder duidelijk en minder onderzocht is (Child Focus, 2016, p. 17). Wat betreft slachtoffers van pooiers wordt eveneens uitgegaan van vrouwelijke slachtoffers daar het om een vergelijking gaat.

Ten slotte is het belangrijk op te merken, voor beide soorten slachtoffers, dat verschillende respondenten spreken van een normvervaging op seksueel vlak onder de jeugd van tegenwoordig. Zo stelt één respondent dat jongeren steeds minder seksuele handelingen beschouwen als seks. Voor veel jongeren geldt de opvatting dat enkel penetratie als seks beschouwd wordt. Deze normvervaging is van belang bij het begrijpen van beide fenomenen.

2.4.1 Slachtoffers van loverboys

De slachtoffers van loverboys vormen geen homogene groep (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-42; Child Focus, 2016, p. 18). Slachtoffers van loverboys bezitten met andere woorden geen vast profiel. Wel kunnen bepaalde factoren geïdentificeerd worden die het risico om slachtoffer te worden, vergroten (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 41). Zoals eerder besproken in sectie 2.3.1.1 gaan loverboys bewust op zoek naar meisjes die deze factoren bezitten (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 72-73; Bovenkerk & van San, 2011, pp. 196-197; Zanetti, 2009, p. 284; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 48).

2.4.1.1 Leeftijd

Omtrent de leeftijd van de slachtoffers bestaat eenduidigheid in de literatuur. Het gaat doorgaans om jonge meisjes (Zanetti, 2009, p. 284). De leeftijd zou tussen de 13 en 20 jaar liggen (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-42, 48; Child Focus, 2016, p. 17). Child Focus (2016, p.17) merkt in dit opzicht op dat de meisjes steeds jonger worden. Ook in de resultaten van het empirisch onderzoek zijn alle respondenten het erover eens: slachtoffers van loverboys zijn jong. De respondenten kunnen, ondanks de aanwezige consensus, opgedeeld worden in twee groepen. Enerzijds zijn er drie respondenten die de leeftijd onder de 18 jaar plaatsen. Bij deze groep respondenten wordt een leeftijd tussen de 13-15 jaar herkend. Twee

van deze respondenten merken op dat het soms zelfs om meisjes van 11 jaar kan gaan. Hierbij is het belangrijk op te merken dat twee van deze respondenten erop wijzen dat de meisjes er niet altijd minderjarig uitzien. Het zou namelijk kunnen dat dit in het voordeel van loverboys werkt aangezien ze de meisjes dan makkelijker kunnen inzetten. Anderzijds zijn er drie respondenten die menen dat het niet altijd om minderjarige meisjes gaat. Eén van deze respondenten stelt dat de leeftijd zelfs tot 30 jaar kan gaan.

2.4.1.2 Etniciteit

Wat betreft de etniciteit van de slachtoffers bestaat minder eenduidigheid in de literatuur. In de media wordt het beeld gecreëerd van autochtone slachtoffers (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83; p. 83; Zanetti, 2009, p. 280; Staring, 2007, p. 60). De opvatting bestaat dat de werkwijze van loverboys het beste werkt bij blanke autochtone meisjes (Van San & Bovenkerk, 2013, p. 72; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge, & Korf, 2004, p. 47). Volgens deze onderzoekers maakt de autochtone etniciteit van de slachtoffers het namelijk makkelijker voor de jonge mannen om hun emoties te kunnen blokkeren. Zij beschouwen autochtone meisjes als minderwaardig. Allochtone meisjes schatten ze hoger in en behandelen ze als waren ze hun zus (van San & Bovenkerk, 2013, p. 72). Dat het aandeel autochtone slachtoffers groter is dan het aandeel allochtone slachtoffers wordt bevestigd door verschillende onderzoeken (Kooijman, 2007, p. 17; Poelmans, Elzinga, Ignatov & Kuznetsov, 2012, p. 777; Myria, 2015, p. 32; Child Focus, 2016, p. 13, 17). Er is echter ook wetenschappelijk onderzoek dat erop wijst dat het zowel om allochtone als autochtone meisjes kan gaan (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-42, 48; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 47). Child Focus (2016, p. 17) merkt op dat het naast autochtone meisjes ook kan gaan om buitenlandse meisjes die legaal of illegaal in ons land verblijven. Uit het empirisch onderzoek blijkt dat er in de praktijk eveneens geen consensus bestaat omtrent dit kenmerk. De meerderheid van de respondenten geven aan dat de etniciteit sterk uiteen kan lopen en herkennen hier geen rode draad in. Eén van deze respondenten merkt hierbij op dat het vroeger inderdaad zo was dat allochtone jongens meer respect hadden voor meisjes van hun etniciteit, zoals de literatuur stelt, maar dat dit nu niet meer het geval is.

2.4.1.3 Persoonlijkheid

Er is doorgaans sprake van een verhoogde kwetsbaarheid bij slachtoffers van loverboys. Dit maakt de meisjes gevoeliger voor de specifieke werkwijze die loverboys hanteren (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-42, 48; Kooijman, 2007, p. 12). Loverboys gaan, zoals eerder besproken in 2.3.1.1, selectief op zoek naar kwetsbare meisjes (Bovenkerk & van San, 2011, pp. 196-197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72). Dit wordt door de meerderheid van de respondenten bevestigd. De kwetsbaarheid kan verschillende oorzaken hebben. Van groot belang is de mate van beïnvloedbaarheid. Een hoge mate van beïnvloedbaarheid vormt namelijk een risicofactor (Child Focus, 2016, pp. 18-19). Het merendeel van de respondenten herkennen dit in het werkveld. De meisjes worden door deze respondenten beschreven als gemakkelijke slachtoffers die naïef, onvoldoende weerbaar en bijgevolg makkelijk te manipuleren zijn. Een verstandelijke beperking of zwakbegaafdheid kan de kwetsbaarheid in dit kader eveneens verhogen (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-42; Zanetti, 2009, p. 284; Bovenkerk & van San, 2011, p. 195; Child Focus, 2016, p. 19). Dit wordt gerapporteerd door twee respondenten. Eén respondent beschrijft dit als ‘beperkte capaciteiten’:

Het is dikwijls ook ,dat toont ook de grens van hun capaciteiten feitelijk, reactie capaciteiten. Wij doen soms de rekening met hoeveel klanten, hoeveel hij vraagt, zo veel geld, waar is dat geld? Ah, dat ze zelf niet beseffen hoeveel dat ze verdienen.

Een andere respondent vult dit aan met de stelling dat de meisjes vaak verbaal wat minder sterk zijn. Loverboys maken dus misbruik van de zwakheden van de meisjes.

Verder is er wat deze slachtoffers betreft vaak sprake van eerdere traumatisering. Deze trauma's kunnen allerlei vormen aannemen. Negatieve relationele en seksuele ervaringen alsook seksuele trauma's zijn het vaakst aanwezig (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, pp. 41-43; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72, 78; Zanetti, 2009, p. 284; Kooijman, 2007, p. 12; van Dijke & Linda Terpstra, 2014, p. 2; Child Focus, 2016, pp. 18-19). Slechts één respondent sluit zich hierbij aan en stelt dat er in bepaalde gevallen sprake is van jeugdtrauma's. Van Dijke en Terpstra (2014, p. 2) wijzen erop dat traumatisering kan leiden tot problemen op vrijwel alle ontwikkelingsgebieden. Dit kan dan weer leiden tot uitsluiting door leeftijdsgenoten. Vaak zijn de meisjes dan ook op zoek naar vriendschap en liefde en dus wat dit betreft ontvankelijker voor de werkwijze van loverboys. Zes van de zeven respondenten stellen dat de meisjes inderdaad vaak op zoek zijn naar iets. Veel meisjes zijn op zoek naar een ‘vlucht’, afleiding uit hun leven. Velen trachten ook een leegte in hun leven op te vullen

zoals bijvoorbeeld verveling. Zo stelt één respondent dat meisjes uit instellingen in bepaalde gevallen zelf op zoek gaan naar een loverboy omdat ze zo ‘vrijer’ zijn dan in de instelling. Bij de loverboy liggen de grenzen uiteraard anders dan in een instelling, zo mogen de meisjes bijvoorbeeld roken, drinken, cannabis gebruiken enzovoort. Ze moeten echter veel voor deze ‘vrijheid’ terug doen enerzijds, anderzijds is de ‘vrijheid’ ook beperkt en mogen ze ook veel niet doen. Zo mogen de meisjes bijvoorbeeld vaak niet zomaar afspreken met vriendinnen. Naast verveling, gaat het in veel gevallen ook om de invulling van een emotionele leegte. Er is dus sprake van een soort van relationele hunkering. Op deze manier staan de meisjes als het ware open voor de werkwijze van loverboys. De meisjes hebben er dan ook vaak veel voor over om hun loverboy tevreden te stellen en te houden. Verschillende respondenten merken op dat de meisjes hun grenzen verleggen om er zo toch bij te horen, om hun ‘vriendje’ tevreden te houden. Opmerkelijk is dat één respondent in dit opzicht vaststelt dat meisjes in bepaalde gevallen, wanneer om allochtone ouders gaat, zelfs tekenen van bekering vertonen:

die begint ineens met een Arabische tongval te spreken, ineens zelf Arabische woorden te gebruiken, bij ene is er een vlag van IS gevonden enz. Volgens mij is dat niet per se radicaliseringmechanismen of rekruteringsmechanismen, volgens mij zijn dat manieren om hun vriendje te imponeren.

Deze vaststelling is interessant in het licht van de huidige gebeurtenissen omtrent radicalisering, hoewel het hier wellicht niet om echte radicalisering gaat. Het toont wel aan hoever de meisjes gaan om indruk te maken op hun ‘vriendje’. In deze context meldt een andere respondent dat de meisjes vaak erg onderdanig zijn en de schuld bij zichzelf leggen wanneer ze slecht behandeld worden.

Slachtoffers van loverboys kampen verder vaak met psychische problemen (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 42). Het gaat om onstabiele meisjes (Bovenkerk & van San, 2011, p. 196; Myria, 2015, p. 32). Ook de pubertijd en de problemen die hiermee gepaard kunnen gaan, worden gezien als factoren die de kwetsbaarheid kunnen vergroten (Child Focus, 2016, p. 19). Twee respondenten sluiten zich hierbij aan en stellen dat slachtoffers in veel gevallen psychologisch en sociaal zwak zijn. Een andere respondent geeft aan dat de meisjes vaak met zichzelf in de knoop liggen. Ook de invloed van de pubertijd wordt bevestigd door één respondent. Een volgende risicofactor is, hiermee samenhangend, het hebben van een laag zelfbeeld (Myria, 2015, p. 32). Meisjes die ten prooi van loverboys vallen, bezitten vaak een laag zelfbeeld en zijn onzeker. Het bezitten van deze kenmerken maakt de meisjes

kwetsbaarder voor de aanpak van loverboys aangezien deze steunt op verleiding en deze meisjes op zoek zijn naar bevestiging en aandacht (Kooijman, 2007, p. 12; Child Focus, 2016, p. 19). Alle respondenten bevestigen de nood aan aandacht die veel slachtoffers kennen. Eén respondent preciseert dit met de vaststelling dat veel van de meisjes nood hebben aan affectie en aandacht eerder dan echt aan liefde. Ook het lage zelfbeeld wordt meermaals herkend. Dit kan uiteenlopende oorzaken hebben, van een *outbreak* van acne tot complexen over het lichaamsgewicht. Dit maakt de nood aan aandacht en bevestiging des te groter.

Ook een verstoorde thuissituatie vormt een risicofactor (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 42; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72, 78; Zanetti, 2009, p. 284; Kooijman, 2007, p. 12; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 45; Myria, 2015, p. 32; Child Focus, 2016, pp. 18-19). In dit opzicht zijn meisjes die van huis of uit een instelling zijn weggelopen dan ook ‘interessant’ voor loverboys, des te meer omdat de kans groot is dat zij op zoek zijn naar steun (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 71; Myria, 2015, p. 33; Child Focus, 2016, p. 19). De meerderheid van de respondenten onderschrijft de vaststelling dat het frequent om meisjes uit instellingen gaat. Eveneens door verschillende respondenten bevestigd, is dat de slachtoffers regelmatig uit moeilijke thuissituaties komen. Eén respondent vult dit aan met de bemerking dat het vaak, zoals de literatuur stelt, om weglopers gaat. Een andere respondent merkt in dit opzicht op dat loverboys de meisjes in deze gevallen dan ook niet meer hoeven te isoleren daar ze dit al zijn. Hiertegenover stellen meerdere respondenten echter dat de achtergrond van de meisjes vaak sterk kan verschillen en dat het zowel meisjes met een goede als met een slechte thuissituaties kunnen zijn. Ten slotte merken verschillende respondenten op dat, los van de kwaliteit van de thuissituatie, de mogelijkheid tot een open gesprek thuis erg belangrijk kan zijn. Wanneer dit er niet is, is er een bepaalde blokkade om over dit soort onderwerpen te communiceren, wat maakt dat de meisjes hier minder snel over kunnen vertellen. Dit versterkt de kwetsbaarheid.

Een laatste oorzaak van kwetsbaarheid behelst eerder slachtofferschap. Eerder slachtofferschap vormt een risicofactor voor een volgend slachtofferschap (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 48). Dit wordt slechts gerapporteerd door één respondent.

Naast deze oorzaken van kwetsbaarheid, waarbij de literatuur over het algemeen sterk overeenkomt met de praktijk, wordt nog een bijkomend thema aangebracht door de respondenten: het inzicht in de situatie. Er zijn verschillende opvattingen onder de respondenten of slachtoffers zich al dan niet bewust zijn van hun situatie. Drie respondenten

merken op dat de meisjes soms snel doorhebben wat er met hen zal gebeuren of reeds gebeurt. Ze aanvaarden 'hun lot' echter doordat ze reeds zo wanhopig of al verliefd zijn. Evenveel respondenten stellen echter dat de meisjes vaak geen inzicht hebben in hun situatie. Ze zien niet in dat ze uitgebuit worden. Ze zijn zich dus niet bewust van hun slachtofferrol. Ze zijn namelijk verliefd en zien zichzelf als het liefje van de loverboy. Ze hebben geen besef van de werkelijkheid waarin ze zich bevinden.

2.4.1.4 Waarom blijven?

In de literatuur en tijdens het empirisch onderzoek worden vier factoren herkend die maken dat meisjes bij hun loverboy blijven. Die factoren zijn: liefde, afhankelijkheid, angst en (wan)hoop. Twee respondenten stellen dat de aangiftebereidheid van slachtoffers van loverboys erg laag ligt. Eén van deze respondenten merkt in dit opzicht op dat de meisjes vaak twijfels hebben tijdens 'de relatie'. Ze stellen zich vragen bij hetgeen ze moeten doen. Desondanks blijven ze echter bij de loverboy, werken ze voor hem werken en verdedigen ze hem zelfs.

a. Liefde

De meisjes zien de jongens als hun 'vriendje', hun 'geliefde'. Ze ontkennen de harde realiteit, mede door het gebruik van de term 'loverboy' die een romantische connotatie bezit (Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83; Bovenkerk & van San, 2011, p. 195, 189). Ze zijn verliefd en menen dat deze liefde wederzijds is (Bovenkerk & van San, 2011, p. 195, 189; Bovenkerk & Pronk, 2007, p. 83). De meisjes zijn dan ook loyaal tegenover 'hun vriendje' (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 47; Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 81; van San & Bovenkerk, 2013, p. 71; Child Focus, 2016, p. 17) en zien onterecht de afhankelijkheid en loyaliteit aan hun loverboy als veiligheid (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 48). Dit wordt door meerdere respondenten herkend in de praktijk. De meisjes zijn verliefd, ze willen hun 'vriendje' en daarmee samenhangend de aandacht die ze van hem krijgen, niet missen. De meisjes zijn dan ook trouw aan hun loverboy en zullen niet snel slecht spreken over hem. Ze verdedigen hem zelfs vaak. Uit onderzoek naar de aangiftebereidheid van slachtoffers van mensenhandel blijkt dat wanneer er sprake is van een 'liefdesrelatie' de aangiftebereidheid mede afhangt van twee factoren gerelateerd aan de 'liefdesrelatie'. Enerzijds is de mate waarin het slachtoffer zich reeds losgemaakt heeft van de relatie van belang. Anderzijds speelt het inzicht in de destructiviteit van de relatie een rol (Helfferich, Kavemann & Rabe, 2011, p.

132). In dit opzicht stellen drie respondenten dat de meisjes vaak geen inzicht hebben in hun situatie en zichzelf als ‘liefje’ zien in plaats van als slachtoffer. Het aanvaarden van de werkelijkheid is moeilijk voor veel slachtoffers. Zo beschrijft een respondent: ‘*Het is ook denk ik psychologisch heel moeilijk om te aanvaarden dat het project waarin dat gij investeert als toekomstproject met uw lief, uw man, de vader van uw kind feitelijk een grote leugen is...*’. Evenveel respondenten wijzen er echter op dat meisjes soms wel doorhebben in wat voor situatie ze zich bevinden. In dit geval kan opgemerkt worden dat andere factoren hen wellicht tegenhouden om te vertrekken.

b. Afhankelijkheid

Zoals een respondent het beschrijft: *het is een relatie van complete afhankelijkheid*. Slachtoffers zijn volgens de literatuur inderdaad sterk afhankelijk van hun loverboy (Bovenkerk & van San, 2011, p. 189; van San & Bovenkerk, 2013, p. 74; Child Focus, 2016, p. 35). Ze laten hun eigen identiteit afhangen van de jongen in kwestie (van den Eijnden, 2011, p. 358). De afhankelijkheid wordt versterkt doordat meisjes dikwijls geïsoleerd zijn van hun omgeving (Kooijman, 2007, p. 12, Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; van San & Bovenkerk, 2013, p. 72; van den Eijnden, 2011, p. 354; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 51; Myria, 2015, p. 33; Child Focus, 2016, p. 15). Buiten hun loverboy hebben ze vaak niemand (meer). Verschillende respondenten zien isolatie inderdaad als een reden om de loverboy niet te verlaten. Eén van deze respondenten maakt hierbij de vergelijking met slachtoffers van intra-familiaal geweld. De slachtoffers moeten in beide gevallen aanvaarden dat ze weinig meer hebben buiten hun geliefde maar dat tegelijk net deze geliefde niet goed is voor hen. Deze respondent licht dit toe: ‘*... een breuk met die mensen, dat is 10x erger dan voor elke ander mens waarvan de relatie stopt omdat er niets anders is*’. Een laatste aspect van afhankelijkheid bestaat erin dat de meisjes soms drugsverslaafd zijn en in dit opzicht afhankelijk zijn van de loverboy (Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 51; Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 76; Child Focus, 2016, p. 16; van San & Bovenkerk, 2013, p. 73). Dit aspect wordt tweemaal vermeld tijdens het empirisch onderzoek.

c. Angst

De meisjes hebben in vele gevallen angst voor hun loverboy en voor wat er zou gebeuren indien ze hem verlaten (Child Focus, 2016, p. 35). Bullens en van Horn (2002, p. 54) verklaren het blijven van het slachtoffer bij de dader aan de hand van het Stockholmsyndroom. Ook Child Focus (2016, p. 17) vergelijkt de trouw aan de dader met het Stockholmsyndroom. Het Stockholm syndroom bestaat er uit dat een kidnappings-slachtoffer een positieve emotionele band ontwikkelt met de dader. Dit zou gebeuren vanuit een overlevings- of verdedigingsmechanisme (Namnyak, Tufton, Szekely, Toal, Worboys & Sampson, 2008, pp. 4-5). Dit wordt door één respondent herkend in de praktijk. Naast deze angst, zijn de meisjes soms ook bang om naar de politie te stappen. In dit opzicht zijn er twee factoren van belang. Enerzijds hebben de meisjes weinig vertrouwen in de politie doordat loverboys hen, zoals eerder toegelicht in punt 2.3.1.1, bewust bang maken voor de politie om zo hun vertrouwen hierin te schaden (Bovenkerk & van San, 2011, p. 193; van San & Bovenkerk, 2013, p. 69). Anderzijds spelen eerdere contacten met de politie een rol bij de beslissing om al dan niet naar de politie te stappen (Child Focus, 2016, p. 35). De meisjes zijn in bepaalde gevallen ook bang om naar de politie te stappen vanuit de angst zelf bestraft te worden voor eventuele misdrijven die zij zelf gepleegd hebben tijdens de periode met hun loverboy (Child Focus, 2016, p. 35). Verder is het eveneens mogelijk dat slachtoffers zichzelf verantwoordelijk achten voor de situatie waar ze zich in bevinden en zichzelf dus de schuld geven. De meisjes schamen zich en willen niet dat bekend wordt dat zij zich in de prostitutiesector bevinden (Child Focus, 2016, p. 35). Omtrent de aanwezigheid van angst bestaat verdeeldheid onder de respondenten. Eén respondent weerlegt de aanwezigheid van angst en stelt dat de meisjes doorgaans geen angst kennen voor hun loverboy, ze blijven enkel omdat ze verliefd zijn. De 'relatie' kan volgens deze respondent later echter evolueren in een relatie waarbij de meisjes wel onder angst staan. Een andere respondent stelt dat veel meisjes bang zijn. Zij ziet eveneens een evolutie tijdens de 'relatie' waarbij meisjes op een bepaald moment de werkelijkheid niet meer kunnen ontkennen en moeten inzien dat hun loverboy hen prostituteert. Op dit moment zijn ze echter te bang om deze te verlaten. Deze respondent geeft aan dat het voor de meisjes veiliger voelt om bij hun loverboy te blijven omdat ze gestraft worden wanneer ze hem verlaten. Ook geven meerdere respondenten aan dat de meisjes bang zijn om hun loverboy te verlaten omdat deze hen chanteert en dreigt bekend te maken wat ze allemaal gedaan hebben. Dit vormt een gelijkenis met de literatuur, waaruit blijkt dat loverboys chantage gebruiken om meisjes aan zich te binden (Bovenkerk, van San, Boone,

Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 54). Dit werd reeds besproken in onderdeel 2.3.1.1. Ook het zichzelf schuldig voelen wordt herkend in de praktijk. Een andere respondent benadrukt, zoals de literatuur, de schaamte die vaak aanwezig is bij de slachtoffers. Ten slotte wordt door één respondent aangegeven dat het geen makkelijke wereld is om zelfstandig te verlaten. Over de angst voor de politie wordt door geen enkele respondent melding gemaakt.

d. (Wan)hoop

Ten slotte bestaat de mogelijkheid dat de meisjes hun loverboy niet aangeven omdat zij, in hun ogen, op deze manier ook hun ‘kans’ en hoop op een beter leven kwijtraken (Child Focus, 2016, p. 35). Dit wordt meermaals gerapporteerd tijdens de interviews. De meisjes zien hun loverboy als een mogelijkheid tot een ‘vlucht’ uit hun eigen leven, waar ze in vele gevallen, om uiteenlopende redenen, niet tevreden mee zijn. Hiernaast geven ook verschillende respondenten aan dat veel meisjes geen uitweg zien. Ze zien geen alternatief voor het bij de loverboy blijven. Eén respondent rapporteert ten slotte dat sommige meisjes blijven omdat ze het ‘leuk’ vinden. Opgemerkt kan worden dat dit wellicht eerder komt vanuit hun kwetsbaarheid.

2.4.1.5 Relationele rollen

De meisjes gaan soms ver om de relatie te behouden. Dit maakt dat slachtoffers niet altijd passief in de relatie staan (van San & Bovenkerk, 2013, p. 71). Sommige slachtoffers spelen dan ook een actieve rol binnen en buiten de relatie. Binnen de relatie betekent dit dat zij zelf voor een deel de relatie in stand houden. Buiten de relatie slaat dit op de vaststelling dat meisjes soms taken van de loverboys overnemen (van San & Bovenkerk, 2013, pp. 74; Verhoeven en van Gestel, 2015, p. 33; Staring, 2007, p. 60). Van San en Bovenkerk (2013, p. 76) wijzen er dan ook op dat een eenzijdige aandacht op het ‘onschuldige slachtoffer’ en de ‘schuldige dader’ een stap terug zou betekenen in de victimologie. Doorgaans gaat het namelijk eerder om een relatie, een wisselwerking (van San & Bovenkerk, 2013, p. 76; Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 40, 49). Dit wordt bevestigd door het empirisch onderzoek. Hieruit blijkt dat de meisjes in veel gevallen inderdaad niet enkel passief in de relatie staan. Ze hebben veel over om hun loverboy te imponeren. Meerdere respondenten vullen de bevestiging van de actieve rol aan door te stellen dat meisjes zich in bepaalde gevallen zelf aanbieden bij de loverboy.

De actieve rol buiten de relatie kan leiden tot een fenomeen dat met de term ‘lovergirls’ benoemd wordt. Naast ‘loverboys’ bestaat de term ‘lovergirls’. Dit zijn meisjes die slachtoffer zijn van een loverboy en die in zijn opdracht andere meisjes ronselen. Dit kan gebeuren vanuit dwang maar ook vanuit de zin om te overleven, zo hoeven ze bijvoorbeeld zelf minder klanten te verzorgen (Verwijs, Mein & Goderie, 2013, p. 44; Nationaal Rapporteur Mensenhandel, 2009, p. 379; Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 68; Myria, 2015, p. 34; Child Focus, 2016, pp. 14-15). De actieve rol van de slachtoffers blijkt verder ook uit de vaststelling dat sommige slachtoffers ook misdrijven plegen zoals bijvoorbeeld diefstal (Verwijs, Mein, Goderie, Harreveld & Jansma, 2011, p. 27). De term ‘lovergirls’ is echter problematisch daar het een vrouwelijke variant van de ‘loverboy’ impliceert. Deze meisjes zijn echter naast dader in de eerste plaats slachtoffer (Child Focus, 2016, pp. 14-15). Lovergirls zijn dus meer dan enkel de vrouwelijke variant van een ‘loverboy’. Uit het empirisch onderzoek blijkt dat de meningen omtrent het bestaan van ‘lovergirls’ verdeeld zijn. Vier respondenten herkennen in de praktijk meisjes die een actieve rol spelen. Ze nemen taken over van de loverboy en rekruteren zo andere meisjes. Eén van deze respondenten wijst er echter op dat de meisjes doorgaans eerder passief door het leven gaan. Twee andere respondenten vullen dit aan met de vaststelling dat zij dit nog niet hebben waargenomen in de praktijk. Alle respondenten die wel al het bestaan van lovergirls hebben vastgesteld, benadrukken echter dat het in de eerste plaats om slachtoffers gaat. Er heerst dan ook ontevredenheid, zoals in de literatuur, over het begrip ‘lovergirl’. Verschillende respondenten klagen de term aan omdat zij stellen dat het niet zonder meer gelijk gesteld kan worden aan loverboys. Hiervoor zijn twee redenen. Ten eerste handelen de meisjes vanuit hun slachtofferschap. Ze doen het om hun loverboy te behagen, om zelf wat ontlast te worden en zo minder klanten te moeten verzorgen of zelfs om iemand te hebben om niet alleen te staan in hun situatie. Loverboys handelen niet vanuit dit slachtofferschap. Ten tweede is het niet zo dat lovergirls meisjes rekruteren door hen te verleiden. Dit is bij loverboys doorgaans wel het geval. Ten slotte merkt één respondent in dit opzicht op dat meisjes onderling vaak harder zijn dan jongens tegenover meisjes. Volgens deze respondent gaan de meisjes uit van de volgende redenering: ‘... ik heb ik dat ook moeten doen en dat is ook gelukt, doe jij dat ook maar...’.

Tussen de meisjes onderling heerst een sfeer van concurrentie. Ze concurreren om dezelfde jongen en willen allemaal zo goed mogelijk bij hem staan (van San & Bovenkerk, 2013, p. 73; Bovenkerk & van San, 2011, p. 197; Bovenkerk, van San, Boone, Boekhout van Solinge & Korf, 2004, p. 50). Dit wordt meermaals beaamt door respondenten. Wanneer er een

relationele verbondenheid bestaat, ontstaat onlosmakelijk ook concurrentie. Er heerst veel jaloezie tussen de meisjes. Drie respondenten spreken van een netwerk van slachtoffers. De slachtoffers kennen elkaar, mede doordat ze in dezelfde instellingen verblijven. Deze stellen dat steeds dezelfde meisjes terugkomen in dossiers. Ook stelt één respondent vast dat de meisjes onderling erg hard kunnen zijn. Door andere meisjes in instellingen wordt er vaak neergekeken op meisjes die zich hebben ge prostitueerd. Tegenover het uitgangspunt dat de meisjes met elkaar in concurrentie staan, kunnen verschillende respondenten geplaast worden die aangeven dat de slachtoffers doorgaans niet van elkaars bestaan afweten. Eén respondent bevestigt ten slotte dat de meisjes van elkaar afweten maar weerlegt de aanwezigheid van concurrentie. Deze stelt dat de meisjes elkaar eerder helpen en doorgaans zelfs een relatief goede band hebben. Ze steunen elkaar omdat ze zich allemaal in dezelfde kwetsbare situatie bevinden. Wanneer ze echter uit die omgeving gehaald worden en samen in een instelling terechtkomen, ontstaat vaker ruzie.

2.4.2 Slachtoffers van pooiers

Er zijn verschillende manieren van kijken naar prostituees. Enerzijds is er het uitgangspunt dat prostituees hoe dan ook slachtoffers zijn. Anderzijds is er de veronderstelling dat het louter een beroep is. Uiteraard zijn er ook tussenposities in deze discussie (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 244). In wat volgt worden de kenmerken van slachtoffers van pooiers besproken.

2.4.2.1 Leeftijd

Over dit aspect is weinig literatuur beschikbaar. Wanneer het gaat om meisjes die verleid zijn, betreft het vooral meisjes die op jonge, minderjarige leeftijd gerekruteerd zijn maar die pas zijn beginnen werken op meerderjarige leeftijd (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 265). Ook kan uit de literatuur afgeleid worden dat 30% van de prostituees 14 jaar of jonger waren bij het begin van het routinematig prostitueren. Bijgevolg was dus 70% 15 jaar of ouder (Norton-Hawk, 2004, p. 192). Ook in het empirisch onderzoek blijkt geen eenduidigheid te bestaan omtrent dit kenmerk. Twee respondenten geven aan dat het om oudere meisjes gaat dan bij de loverboyslachtoffers. Slechts één respondent rapporteert effectief een leeftijdsrange. Deze stelt dat ongeveer 75% van de prostituees tussen de 18 en de 20 jaar oud zijn.

2.4.2.2 Etniciteit

Norton-Hawk (2004, p. 191) stelt dat meer dan de helft (60%) van de prostituees niet-blank zijn. De geraadpleegde literatuur biedt echter weinig inzicht in de etniciteit van prostituees. Ook de resultaten uit het empirisch onderzoek zijn beperkt. Slechts twee respondenten rapporteren omtrent dit kenmerk. Deze constateren dat het doorgaans om meisjes uit de Oostbloklanden gaat.

2.4.2.3 Persoonlijkheid

Norton-Hawk (2004, p. 191) wijst erop dat prostituees doorgaans afkomstig zijn uit gezinnen waar problemen waren. Verslavingsproblematiek bij de ouders(s) is een frequent probleem. Ook mishandeling en misbruik zijn belangrijke factoren (Norton-Hawk, 2004, p. 191). Vaak gaat het om ‘weglopers’, meisjes die zijn weggelopen van de plaats waar ze normaal verblijven (Norton-Hawk, 2004, p. 192). Opgemerkt kan worden dat mogelijks een verband bestaat tussen de problematische thuissituatie en het weglopen. De aanwezigheid van een problematische thuissituatie wordt echter niet vermeld tijdens de interviews. Eén respondent stelt in dit opzicht wel dat prostituees wellicht bepaalde kwetsbaarheden bezitten zoals bijvoorbeeld een moeilijke achtergrond. Een volgende respondent signaleert eveneens in deze context dat prostituees in veel gevallen een geïsoleerd bestaan kennen. Volgende anekdote geeft dit weer:

... wij hebben hier twee meisjes die op een dag naar het commissariaat gekomen zijn, het was hun verjaardag, twee prostituees uit Bulgarije. Ze waren hier met een fles champagne en een taart om hun verjaardag te vieren met de politie.

Dit toont aan hoe geïsoleerd prostituees soms zijn enerzijds, anderzijds laat het zien hoe prostituees zich vastklampen aan ‘positief’ menselijk contact.

Het karakter van prostituees kan verder gekenmerkt worden door sensatiezucht. Wanneer prostituees vergeleken worden met een controlegroep van niet prostituees blijkt dat prostituees hoger scoren op impulsief gedrag dat op zoek gaat naar sensatie (O’Sullivan, Zuckerman & Kraft, 1996, p. 447). De kans bestaat dan ook dat prostitutie hen deze sensatie biedt (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1080). Hier wordt tijdens het empirisch onderzoek echter geen enkele melding van gemaakt. Wel stelt één respondent, wat mogelijks in dit kader past, dat veel prostituees polytoxicomaan zijn en dus verschillende soorten drugs gebruiken.

Een andere respondent bevestigt het drugsgebruik bij prostituees. In de literatuur wordt drugsgebruik eveneens vermeld (Norton-Hawk, 2004, p. 192).

De persoonlijkheidskenmerken van prostituees kunnen verder aangevuld worden vanuit het empirisch onderzoek. Uit de interviews blijkt namelijk dat er bij prostituees doorgaans een goed besef van de werkelijkheid aanwezig is. Ze weten waar ze mee bezig zijn en ook waarom ze het doen. Anderzijds stelt één respondent wel dat veel prostituees beperkt zijn in hun ontwikkeling alsook een zwakke psychosociale achtergrond kennen. Ten slotte merkt één respondent op dat eerder slachtofferschap een risicofactor vormt voor een volgend slachtofferschap.

2.4.2.4 Waarom blijven?

Slachtoffers van pooiers worden doorgaans gedomineerd en zijn afhankelijk. Het slachtoffer bezit echter op bepaalde wijze ook een zekere macht over de pooier aangezien zij het geld verdient (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 243; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1085). Dit kan zo ver gaan dat het slachtoffer zelfs de relatie van afhankelijkheid zou kunnen omdraaien in theorie (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 248). De meisjes zijn namelijk onmisbaar want zonder hen is er geen markt. Aangezien het eigenlijk de meisjes zijn die het geld verdienen, is het de vraag waarom zij dan zo afhankelijk zijn van een pooier (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 263). Een gedeeltelijke verklaring is dat de pooiers bepaalde behoeften van de meisjes vervullen, namelijk liefde en een gevoel van veiligheid of bescherming. Bracey (1979) zoals geciteerd in Savoie-Gargiso en Morselli (2013, pp. 264-265) stelt dat er een verschil zou bestaan tussen minderjarigen en meerderjarigen in redenen die prostituees drijven om voor een pooier te kiezen. Bij minderjarige prostituees gaat het vooral om een emotionele behoefte. Bij meerderjarige prostituees is het vooral een kwestie van bescherming. Vandaar ook het bestaan van verschillende soorten relaties tussen pooiers en prostituees. Om welke reden het ook gaat, de meisjes hebben de neiging hun pooier te verdedigen (Smith & Christou, 2009, p. 79). In wat volgt worden de verschillende redenen om bij een pooier te blijven, besproken: liefde, angst en (wan)hoop. Eén respondent maakt hierbij de opmerking dat het vaak om een combinatie van redenen gaat.

a. Liefde

Wanneer er sprake is van 'liefde', is het moeilijker voor de meisjes om toe te geven dat hun pooier een pooier is (Smith & Christou, 2009, p. 79). Meisjes beelden zich de relatie ook

anders in dan deze werkelijk is. Ze zien vaak enkel wat ze willen zien en ontkennen voor zichzelf de destructiviteit van de relatie (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1087). Soms blijven de meisjes dus uit verliefdheid bij hun pooier (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1087). In de praktijk wordt dit door slechts één respondent vermeld. Deze stelt dat prostituees in bepaalde gevallen bij hun pooier blijven uit liefde, afhankelijkheid maar ook simpelweg uit nood aan menselijk contact.

b. Angst

Een belangrijke reden voor prostituees om bij hun pooier te blijven, is dat pooiers de enigen zijn die de meisjes daadwerkelijk bescherming kunnen bieden in het dagelijks verloop (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 264). Veel meisjes blijven bij hun pooier omdat ze geen alternatief zien. Enerzijds zijn ze bang wanneer ze een pooier hebben aangezien deze vaak geweld en dwang gebruikt. Ze vinden het bovendien problematisch om hun verdiende geld af te geven. Anderzijds zijn ze echter ook bang om hun werk verder te zetten zonder de bescherming van een pooier (Smith & Christou, 2009, p. 79). Uit onderzoek blijkt echter dat meisjes met een pooier meer dan dubbel zo vaak het slachtoffer worden van geweld en aanranding door klanten in vergelijking met meisjes die zonder pooier werken (Norton-Hawk, 2004, p. 192). Hierbij kan opgemerkt worden dat de veiligheid die een pooier biedt, mogelijks enkel een gevoel van veiligheid is. Naast de angst om zonder pooier te werken, durven velen hun pooier niet aan te geven uit angst voor de gevolgen (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1087). Ten slotte speelt de ervaring van voorgaande politiecontacten een rol. Wanneer prostituees een negatieve ervaring meegemaakt hebben, is de kans kleiner dat ze de stap naar de politie durven zetten. In dit geval hebben ze namelijk meer angst doordat ze niet gerustgesteld zijn door vorige ervaringen (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1088). Angst is een factor die meermaals genoemd wordt in het empirisch onderzoek. De meerderheid van de respondenten stelt dat prostituees bang zijn van hun pooier. Zo stelt één respondent dat de negatieve gevolgen van de prostitutie minder erg zijn dan de negatieve gevolgen van het verlaten van de pooier. Meisjes durven hierdoor niet weg te gaan. Twee respondenten vullen dit aan met de vaststelling dat prostituees zich vaak schamen om hun werk. Ze zijn dan ook bang dat dit zou bekend raken bij het zoeken van hulp. Eveneens in dit opzicht meldt één respondent dat veel jonge meisjes bang zijn voor de consequenties verbonden aan het hulp zoeken. Ze vrezen dat de jeugdrechter hen een zwaar beschermende maatregel zal opleggen. In veel gevallen geven de meisjes zichzelf ook de schuld en voelen ze zich verantwoordelijk voor de situatie waarin ze zich bevinden (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, pp. 1087-1088).

Dit komt niet expliciet terug tijdens de interviews. Wel wijzen verschillende respondenten erop dat prostituees doorgaans een goed besef hebben van waar ze mee bezig zijn. Twee respondenten menen ook dat prostituees bij hun pooier blijven voor het geldgewin. Hierbij kan opgemerkt worden dat het een mogelijke hypothese is dat de meisjes zich om deze laatstgenoemde aspecten schuldig voelen en daardoor de stap naar hulp niet durven zetten.

c. (Wan)hoop

Louter de hoop die veel pooiers de meisjes bieden (hoop op een beter leven, op een financieel betere situatie en zo voort) maakt dat veel meisjes blijven (Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1081). Dit wordt aangevuld door de vaststelling in de praktijk dat veel prostituees geen alternatief zien voor hun huidige situatie. Ze zien geen uitweg meer of weten niet beter. Dit wordt nog versterkt wanneer prostituees een verslavingsproblematiek kennen. Volgens één respondent zijn veel prostituees door hun familie ‘verstoten’ omwille hun werk en staan ze er alleen voor.

2.4.2.5 Relationele rollen

Binnen de wereld van pooiers worden gevallen gerapporteerd waarin de prostituees zelf nieuwe slachtoffers rekruteren of opleiden. In sommige gevallen nemen prostituees dus taken van de pooier over (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, pp. 262-263; Williamson & Cluse-Tolar, 2002, p. 1084). Twee van de zeven respondenten hebben dit reeds waargenomen in de praktijk. Eén van deze respondenten verklaart dit door te stellen dat meisjes soms merken dat ze hier zelf aan kunnen verdienen. De andere respondent stelt dat prostituees dit doen om zo zelf minder te hoeven presteren.

Wat betreft de relaties tussen prostituees onderling, kan opgemerkt worden dat er concurrentie heerst. De prostituees onderling zijn erg concurrentiegericht. Het is ieder voor zich en alles om de pooier voor zich te winnen (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, p. 262). Maar de concurrentie tussen de meisjes gaat verder dan de concurrentie om de pooier. Ook de meisjes van verschillende pooiers concurreren met elkaar. Deze concurrentie gaat erg ver, tot en met elkaar saboteren. Dit doen ze door bijvoorbeeld gebruikte condooms in elkaars werkkamer achter te laten daar hier een boete aan verbonden is in veel bars (Savoie-Gargiso & Morselli, 2013, pp. 262-263). Twee respondenten bevestigen de aanwezigheid van concurrentie. Prostituees willen zoveel mogelijk verdienen. Hiervoor gaan ze erg ver. Zo stelt een

respondent dat dit zover kan gaat dat ze de pooier van andere meisjes gaan aangeven bij de politie om zo de concurrentie uit te schakelen:

... het is de wet van de straat hé, dus de mooiste en de jongste heeft de meeste kans en de anderen moeten zorgen dat ze. Dus dat is ook, daardoor worden ze ook gedreven om klacht neer te leggen. Dus feitelijk wij hebben weinig klacht van een meisje tegenover haar pooier, maar we hebben regelmatig verklaringen van meisjes over de pooier van een ander omdat dat zo de concurrentie.

Deze respondent stelt eveneens dat, wanneer het gaat om georganiseerde criminaliteit, er een hiërarchie bestaat onder de prostituees binnen één bende. De oudste prostituee staat hoger en neemt vaak, zoals hierboven toegelicht, taken van pooiers over. De andere, van de twee respondenten die de aanwezigheid van concurrentie bevestigen, stelt dat de meisjes minder nood hebben aan elkaar en aan een onderlinge band doordat ze zich in een minder kwetsbare situatie bevinden dan meisjes van loverboys en simpelweg zoveel mogelijk geld willen verdienen. Dit wordt echter weerlegd door een andere respondent die stelt dat, in tegendeel, de meisjes elkaar eerder helpen omdat ze zich in dezelfde situatie bevinden. De meisjes normaliseren hun situatie ook door er met elkaar over te praten. Deze respondent nuanceert deze onderlinge hulp door de opmerking dat wanneer er een relationele verbondenheid bestaat, er wel sprake is van concurrentie.

2.4.3 Besluit kenmerken van slachtoffers

In wat volgt worden conclusies weergegeven omtrent de kenmerken van de slachtoffers van beide fenomenen om zo een vergelijking tussen beide mogelijk te maken.

2.4.3.1 Leeftijd

Wat slachtoffers van loverboys betreft, bestaat eenduidigheid in zowel de literatuur als in de praktijk: het gaat om jonge meisjes. De leeftijd zou tussen de 13 en 20 jaar liggen. Ook de meerderheid van de respondenten rapporteren leeftijden binnen deze marge. Wat betreft slachtoffers van pooiers bestaat minder informatie. Wel blijkt uit de literatuur dat wanneer het gaat om meisjes die verleid zijn door hun pooier, deze meisjes op minderjarige leeftijd gerekruteerd zijn. Dit vormt een gelijkenis met de slachtoffers van loverboys. Wat betreft het empirisch onderzoek, stellen twee respondenten dat de slachtoffers van pooiers doorgaans ouder zijn dan deze van loverboys. Dit zou dus een verschil inhouden. Een andere respondent geeft echter aan dat ongeveer 75 % van de prostituees tussen de 18 en de 20 jaar oud zijn.

Deze leeftijden vallen binnen de marge van 13 en 20 jaar waarin slachtoffers van loverboys geplaatst worden maar bevinden zich aan de bovenzijde van deze marge. Er kan dus gesteld worden dat de leeftijd van slachtoffers van pooiers deels overlapt met deze van loverboys maar dat slachtoffers van pooiers in de meeste gevallen ouder zijn dan die van loverboys.

2.4.3.2 Etniciteit

Uit de literatuur blijkt dat er geen consensus bestaat omtrent de etniciteit van slachtoffers van loverboys. Dit wordt herkend in de praktijk, de meerderheid van de respondenten stelt dat de etniciteit van deze slachtoffers sterk uiteenlopend kan zijn. Bij pooiers blijken 60 % van de slachtoffers niet-blank te zijn maar verder onderzoek omtrent dit kenmerk ontbreekt evenwel. Verschillende respondenten bevestigen dat het doorgaans om prostituees met een allochtone etniciteit gaat maar stellen evenwel dat het vooral om meisjes uit de Oostbloklanden gaat. Door de beperkte data kan echter geen vergelijking gemaakt worden.

2.4.3.3 Persoonlijkheid

Bij slachtoffers van loverboys is er sprake van een verhoogde kwetsbaarheid, wat de meisjes gevoelig maakt voor de aanpak van loverboys. Dit wordt herkend in de praktijk. Deze kwetsbaarheid kan verschillende oorzaken hebben. Eén van de mogelijke oorzaken, dat zowel uit de literatuur als uit de praktijk blijkt, is de aanwezigheid van een verstoorde thuissituatie. Dit vormt een gelijkenis met slachtoffers van pooiers. Uit een verstoorde thuissituatie komen, wordt namelijk ook herkend bij prostituees die onder een pooier werken. Bij beide fenomenen vormen 'weglopers' dan ook een interessante doelgroep voor de daders. Dit wordt echter enkel waargenomen in de literatuur. Verder wordt in de literatuur het karakter van prostituees in verband gebracht met sensatiezucht. Hierbij kan opgemerkt worden dat dit mogelijks ook het geval is bij slachtoffers van loverboys aangezien de meisjes zich, volgens de literatuur en het empirisch onderzoek, vaak aangetrokken voelen tot dit type jongens en ook tot de levensstijl die hierbij hoort. Eerder slachtofferschap wordt bij slachtoffers van loverboys beschouwd als een risicofactor voor een volgend slachtofferschap in de literatuur. In het empirisch onderzoek wordt dit bij beide fenomenen waargenomen door telkens één respondent. Ten slotte vormt de mate van inzicht in de situatie een belangrijke factor bij de vergelijking tussen slachtoffers van loverboys en die van pooiers. Verschillende respondenten stellen dat prostituees doorgaans een goed inzicht hebben in de werkelijkheid waarin ze zich bevinden. Over de mate van inzicht bij slachtoffers van loverboys bestaat verdeeldheid onder

de respondenten. Drie respondenten stellen dat de meisjes geen inzicht bezitten. Dit zou een verschil betreffen met de opvatting over slachtoffers van pooiers. Eveneens drie respondenten geven echter aan dat dit inzicht wel aanwezig is. Hierbij zou het dan weer om een gelijkennis gaan.

2.4.3.4 Waarom blijven?

De redenen om te blijven komen deels overeen tussen beide fenomenen. Bij slachtoffers van loverboys is liefde een belangrijke reden om te blijven, bij slachtoffers van pooiers is dit in bepaalde gevallen ook zo. In de praktijk wordt dit meermaals herkend wat slachtoffers van loverboys betreft, bij slachtoffers van pooiers kan dit op minder bijval rekenen. Een volgende gelijkennis is het blijven omwille van angst. Zowel slachtoffers van loverboys als van pooiers zijn soms bang om bij hen weg te gaan. Dit wordt meermaals bevestigd in de praktijk. Bij beide spelen voorgaande politiecontacten volgens de literatuur ook een belangrijke rol. Wanneer er sprake is van negatieve ervaringen op dit vlak, heeft dit een invloed op de aangiftebereidheid. Deze gelijkennis bestaat evenwel enkel in de literatuur. Nog een overeenstemming bestaat er in dat slachtoffers van beide fenomenen, zowel vastgesteld in de literatuur als in de praktijk, zichzelf soms de schuld geven. Ook speelt (wan)hoop bij zowel slachtoffers van loverboys als van pooiers een rol in het niet weggaan. De meisjes menen hun hoop op een beter leven te verliezen bij het verlies van hun loverboy of pooier. Ook zien de meisjes vaak geen alternatief voor hun huidige situatie. Dit wordt meermaals bevestigd in de praktijk. In dit kader, wordt de afhankelijkheid en de wanhoop in bepaalde gevallen versterkt door drugsgebruik. Dit blijkt uit de literatuur en het empirisch onderzoek. Een andere gelijkennis betreft dat zowel slachtoffers van loverboys als van pooiers zich in vele gevallen schamen om hun betrokkenheid in de prostitutiesector. Wat slachtoffers van loverboys betreft, wordt dit bevestigd in het empirisch onderzoek. Wat slachtoffers van pooiers betreft, wordt dit enkel in het empirisch onderzoek vastgesteld. Ten slotte blijkt uit het empirisch onderzoek dat een gebrek aan inzicht een reden kan zijn om de loverboy niet te verlaten. Dit vormt een verschil met prostituees daar zij doorgaans beter beseffen waar ze aan beginnen en bijgevolg ook waar ze mee bezig zijn. Er kan dus aangenomen worden dat dit minder vaak een verklaring bevat voor het blijven van slachtoffers bij pooiers.

2.4.3.5 Relationele rollen

Bij zowel slachtoffers van loverboys als van pooiers valt op te merken dat beiden in bepaalde gevallen een actieve rol kunnen spelen. Dit wordt bevestigd door het empirisch onderzoek. Ook de relatie tussen de meisjes onderling komt in de literatuur overeen wat betreft slachtoffers van loverboys en die van pooiers. Er heerst een sfeer van concurrentie tussen de meisjes. In dit opzicht is het ieder voor zich. De meerderheid van de respondenten sluit zich hierbij aan wat slachtoffers van pooiers betreft. Met betrekking tot slachtoffers van loverboys kan geconcludeerd worden dat de meisjes niet altijd van elkaars bestaan afweten. Wanneer dit wel het geval is, heerst doorgaans concurrentie tussen de meisjes.

3. Conclusie

Het thema van deze masterproef betreft ‘loverboys in België’. De bedoeling van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in dit fenomeen. Om dit te bereiken wordt het loverboy fenomeen vergeleken met het fenomeen van het klassieke pooierschap. Deze vraagstelling is ontstaan vanuit het gebrek aan duidelijkheid of en op welke manier deze twee fenomenen zich onderscheiden. Het is namelijk mogelijk dat ‘loverboys’ een sociaal construct zijn, dat iets dat reeds bestond als iets nieuws beschouwd wordt. Zowel de aandacht als het onderzoek rond dit fenomeen zijn recentelijk toegenomen in België. Toch is het onderzoek waarin België de focus vormt tot op heden nog beperkt gebleven. Dit onderzoek tracht dan ook deze kennis aan te vullen. Om meer duidelijkheid te verkrijgen in de mogelijke overeenkomsten en de eventuele verschillen tussen beide fenomenen wordt ingegaan op een aantal deelaspecten van beide fenomenen. Deze betreffen voor zowel het loverboy fenomeen als het fenomeen pooier: de begripsomschrijving, de wetgeving, de kenmerken van de daders en de kenmerken van de slachtoffers. Het onderzoek wordt gevoerd aan de hand van een combinatie van een literatuurstudie en een empirisch onderzoek. Het empirisch onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek in de vorm van *face to face* interviews met experts uit het domein. De meerwaarde van deze combinatie is dat op deze manier theorie en praktijk met elkaar in verband worden gebracht. Dit draagt bij tot het creëren van een zo volledig mogelijk beeld.

Naast de vergelijking tussen theorie en praktijk, bestaat de waarde van deze masterproef erin dat het loverboy fenomeen vergeleken wordt met het klassieke pooierschap. Uit het gevoerde onderzoek blijken meerdere overeenkomsten en verschillen te bestaan tussen beide fenomenen. Het eerste verschil betreft de definiëring van beide fenomenen. De definities verschillen doordat de definiëring van loverboys specifiek is dan deze van pooiers. De definiëring van loverboys omvat namelijk informatie omtrent de werkwijze: het emotioneel afhankelijk maken. De definiëring van pooiers vernoemt deze of een andere werkwijze niet.

De gehanteerde wetgeving omtrent loverboys blijkt grotendeels te overlappen met deze omtrent pooiers. Dit vormt dus een gelijkennis tussen beide fenomenen.

Naast deze aspecten wordt er gekeken naar de kenmerken van de daders. Deze blijken zowel gelijknissen als verschillen te vertonen. Een belangrijk verschil bestaat eruit dat loverboys één soort werkwijze gebruiken, namelijk het afhankelijk maken van kwetsbare meisjes. De werkwijze van pooiers blijkt daarentegen sterk uiteenlopend te kunnen zijn. Een volgend

verschil bestaat erin dat de werkwijze van pooiers duidelijker is dan die van loverboys. Pooiers stellen doorgaans duidelijk waar het om gaat terwijl loverboys subtieler te werk gaan. Een gelijkenis tussen beide fenomenen is dan weer dat beide soort daders bezig zijn met iets dat niet aanvaard wordt door de bredere samenleving. In dit opzicht dient opgemerkt te worden dat loverboys doorgaans meer opvallen dan pooiers. Loverboys hebben namelijk vaak een opzichtige levensstijl wat hen voordeel oplevert bij het ronselen van meisjes. Pooiers stellen zich in de meeste gevallen, eveneens bewust, net *low profile* op om zo hun illegale activiteiten uit de aandacht te houden. De daders van beide fenomenen blijken verder vaak in aanraking te komen met andere criminele activiteiten dan het loverboy of pooier zijn. Een volgende overeenkomst wordt herkend in de persoonlijkheid van de daders. Zowel loverboys als pooiers zijn mannen die weten hoe ze moeten krijgen wat ze willen en weinig meevoelen met hun slachtoffers. Ten slotte vormt het uiterlijk van de mannen een verschil tussen beide fenomenen. Loverboys zijn doorgaans charmante jongens die graag opvallen, doch niet fysiek indrukwekkend zijn. Pooiers blijken zich, in contrast hiermee, meestal *low profile* op te stellen maar zijn tegelijk dikwijls fysiek indrukwekkende mannen. Uit dit alles kan geconcludeerd worden dat er verschillende soorten pooiers bestaan maar dat er maar één soort loverboy bestaat. De kenmerken van pooiers lopen dan ook veel meer uiteen dan die van loverboys.

Aangezien beide fenomenen naast daders ook slachtoffers inhouden, worden de kenmerken van deze slachtoffers eveneens behandeld. Ook in dit opzicht worden zowel overeenkomsten als verschillen waargenomen. Een eerste verschil betreft de leeftijd van de slachtoffers. De slachtoffers van loverboys blijken jonge meisjes te zijn. De slachtoffers van pooiers zijn meestal ouder. Loverboys gaan, naast jonge meisjes, ook op zoek naar kwetsbare meisjes. In tegenstelling hiermee blijken de slachtoffers van pooiers net een goed inzicht te hebben in hun situatie. Uiteraard kan bij deze slachtoffers ook sprake zijn van kwetsbaarheid maar dit vormt in de meeste gevallen echter geen selectiecriteria voor pooiers. De redenen om bij de loverboy of pooier te blijven vormen een gelijkenis tussen beide fenomenen: vooral angst en afhankelijkheid verklaren deze keuze. Een volgende overeenkomst is dat zowel slachtoffers van loverboys als van pooiers in bepaalde gevallen een actieve rol hebben. Beide soorten slachtoffers staan doorgaans ook met elkaar in concurrentie. Wat slachtoffers van loverboys betreft dient dit genuanceerd te worden met de bemerking dat zij niet altijd van elkaar afweten. Een laatste gelijkenis is dat de slachtoffers van beide fenomenen onderdeel zijn van een ongelijke relatie waarbij de vrouw op een bepaalde manier gedomineerd wordt door de

man. Ook wat de slachtoffers betreft kan dus de algemene conclusie gesteld worden dat de slachtoffers van loverboys specifiekter zijn terwijl deze van pooiers meer uiteenlopend kunnen zijn.

Bij de interpretatie van deze resultaten is het belangrijk op te merken dat dit onderzoek een aantal beperkingen bevat. Een eerste beperking betreft de beperkte generaliseerbaarheid van de resultaten doordat de steekproef in het empirisch onderzoek beperkt is wat betreft de kwantiteit en de diversiteit. Er worden namelijk slechts zeven respondenten bevraagd. Hiervan zijn vijf van de zeven respondenten afkomstig uit de hulpverlening en twee respondenten uit de politie. Het bleek doorheen het onderzoek namelijk niet mogelijk om slachtoffers of daders te bereiken. Hierdoor is het echter mogelijk dat het perspectief van de hulpverlening de bovenhand neemt. In dit opzicht dient eveneens opgemerkt te worden dat de respondenten geselecteerd worden omwille van hun betrokkenheid bij het fenomeen loverboy. Hierdoor is het mogelijk dat de informatie omtrent het fenomeen pooier minder uitgebreid is. Een volgende beperking is dat de respondenten mogelijks beïnvloed worden door literatuur waarmee ze reeds in contact gekomen zijn aangezien dit een vertekend beeld kan scheppen omtrent de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen de theorie en de praktijk. Het is eveneens mogelijk dat de eigen visie omtrent het fenomeen een invloed heeft op het onderzoek. Ten slotte wordt, wanneer respondenten tijdens de interviews niet spontaan bepaalde deelaspecten aanhalen, niet expliciet doorgevraagd om zo sturing te vermijden. Hierdoor wordt echter mogelijks relevante informatie gemist.

De doelstelling van deze masterproef is om een beter inzicht te verkrijgen in het fenomeen loverboy. Eerder bleek dat het niet duidelijk was of het loverboy fenomeen een sociaal construct dan wel een realiteit is. Uit de bovengenoemde gelijkenissen en verschillen kan afgeleid worden dat loverboys wel degelijk bestaan. Loverboys zijn een bepaalde soort pooiers, namelijk pooiers die jonge kwetsbare meisjes doelbewust selecteren en hen emotioneel afhankelijk maken met het oog op uitbuiting. Loverboys vormen met andere woorden een specialisme binnen het pooierschap. Alle loverboys zijn dus pooiers maar niet alle pooiers zijn loverboys. Een aparte benaming voor het fenomeen is bijgevolg relevant. Op deze manier kan namelijk dit specifieke type pooier benoemd worden. De term 'loverboy' is echter niet ideaal. Deze houdt immers een romantische connotatie in. Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat deze benaming wel langzamerhand bekend geraakt is bij het breder publiek. De vraag is dan ook of de voordelen van een nieuwe term opwegen tegen de nadelen die hier aan verbonden zijn. De vaststelling dat loverboys realiteit zijn en dat ze in

verscheidene opzichten verschillen van pooiers is van belang in het kader van wetgeving, beleid en praktijk. Dit impliceert namelijk dat ten eerste een aparte wetgeving omtrent loverboys aangewezen is. Er kan namelijk gesteld worden dat door het specifieke karakter van het fenomeen, de bestaande wetgeving te breed is. Ten tweede betekent dit dat een specifieke aanpak voor zowel slachtoffers als voor daders relevant is, daar er specifieke kenmerken zijn waarop gewerkt kan worden in de aanpak van het fenomeen. Dit onderzoek draagt bij aan de wetenschappelijke kennis omtrent loverboys in België. Dit is relevant daar het onderzoek omtrent dit thema beperkt is in België. Aangezien deze masterproef een aantal beperkingen kent en een verkennend onderzoek betreft, is bijkomend onderzoek aangewezen om de kennis verder uit te breiden. In een eerste fase dient het fenomeen zelf verder onderzocht te worden. In een volgende fase dient ook de wetenschappelijke kennis omtrent de wetgeving te worden vergroot. Ten slotte moet ingezet worden op onderzoek naar de aanpak van daders en de opvang van slachtoffers.

Bibliografie

Juridische bronnen

Strafwetboek, *BS* 09 juni 1867.

Verdrag van de Raad van Europa van 25 oktober 2007 inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (Verdrag van Lanzarote).

Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 15 april 1965.

Wet 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, *BS* 17 maart 2001.

Wet 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers, *BS* 02 september 2005.

Wet 29 april 2013 tot wijziging van artikel 433quinquies met het oog op het verduidelijken en het uitbreiden van de definitie mensenhandel, *BS* 23 juli 2013.

Sociaalwetenschappelijke bronnen

Bovenkerk, F. & Pronk, G. J. (2007). Over de bestrijding van loverboymethoden. *Justitiële verkenningen*, 33(7), pp. 82-95.

Bovenkerk, F. and van San, M. (2011). Loverboys in the Amsterdam Red Light District: A realist approach to the study of a moral panic. *Crime, Media, Culture*, 7(2), pp.185-199.

Bovenkerk, F., van San, M., Boekhout van Solinge, T., Boone, M. & Korf, D. (2004) *Loverboys Of Modern Pooierschap*. Utrecht: Willem Pompe Instituut voor Strafrechtswetenschappen Utrecht.

Bullens R. A. R., & van Horn, J. E. (2002). Labour of love: Female juvenile prostitution in the Netherlands. *The Journal of Sexual Aggression*, 8(3), pp. 43-58.

Bullens, R. A. R. & van Horn, J.E. (2000). Daad uit 'liefde': gedwongen prostitutie van meisjes. *Justitiële Verkenningen*, 26, pp. 25–41.

Burger, P. & Koetsenruijter, W. (2008). Nieuws over loverboys komt uit een klein kaartenbakje: Inhoudsanalyse van berichtgeving in Nederlandse nieuwsmedia (1995–2005). In *Misdaad in het nieuws: Cijfers en verhalen* (pp. 29-52). Leiden: Stichting Neerlandistiek Leiden.

Child Focus (2016). *Slachtoffers van tienerpooiers in Vlaanderen*. Brussel: Child Focus.

Decorte, T & Zaitch, D. (2010). *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Leuven: Acco.

Den Boon, T. & Hendrickx, R. (2015). *Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal*. Utrecht: Van Dale.

Federaal centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel (2014). *Jaarverslag mensenhandel 2013*. Brussel: Federaal centrum voor de analyse van de migratiestromen, de bescherming van de grondrechten van de vreemdelingen en de strijd tegen mensenhandel.

Helfferrich C., Kavemann, B. & Rabe, H. (2011). Determinants of the willingness to make a statement of victims of human trafficking for the purpose of sexual exploitation in the triangle offender–police–victim. *Trends in Organized Crime*, 14(2), pp.125-147.

Huyberechts, P. (09.03.2016). Nauwelijks 13 en in prostitutie gedwongen. *De Standaard*, p. 5.

Kennedy, M. A., Klein, C., Bristowe, J. T. K., Cooper, B. S. & Yuille, J. C. (2007). Routes of Recruitment: Pimps' Techniques and Other Circumstances That Lead to Street Prostitution. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 15(2), pp. 1-19.

Kooijman, H. (2007). Met lede ogen? 'Jeugdhulpverleners kunnen niet concurreren met loverboys'. *Jeugd en co kennis: voor professionals in de jeugdsector*, 1(6), pp. 12-15.

Korf, D. J., Althoff, M. & Enhus, E. (2010). Sneeuwwitje en de machoman. *Tijdschrift voor criminologie*, 52(4), pp. 335-350

- Legg, S. (2012). 'The Life of Individuals as well as of Nations': International Law and the League of Nations' Anti-Trafficking Governmentalities. *Leiden Journal of International Law*, 25(3), pp. 647-66.
- Maesschalck, J. (2010). Methodologische kwaliteit in het kwalitatief criminologisch onderzoek. In T. Decorte, & D. Zaitch (Reds.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (pp. 119-144). Leuven: Acco.
- Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Leuven: Acco.
- Muhr-Walker, S. (2010). Lover boys. Engelse terminologie in de sociale hulpverlening. In E. Ruijsendaal & C. Wermuth (Red.), *TiNT-dag 2010* (pp. 1-89). Gent: Academia Press.
- Myria (2015). *Jaarverslag 2015 Mensenhandel en mensensmokkel*. Brussel: Myria.
- Namnyak, M., Tufton, N., Szekely, R., Toal, M., Worboys, S. & Sampson, E. L. (2008). Stockholm syndrome: psychiatric diagnosis or urban myth? *Acta Psychiatrica Scandinavica*, pp. 4-11.
- Nationaal Rapporteur mensenhandel (2010). *Mensenhandel – 10 jaar Nationaal Rapporteur Mensenhandel in Nederland – Achtste rapportage van de nationaal rapporteur*. Den Haag: BNRM.
- Norton-Hawk, M. (2004). A Comparison of Pimp- and Non-Pimp-Controlled Women. *Violence Against Women*, 10(2), pp.189-194
- O'Sullivan, D. M., Zuckerman, M. & Kraft, M. (1996). The personality of prostitutes. *Personality and Individual Differences*, 21(3), pp. 445-448.
- Oude Breuil, B. C., Siegel, D., van Reenen, P., Beijer, A. & Roos, L. (2011). Human trafficking revisited: legal, enforcement and ethnographic narratives on sex trafficking to Western Europe. *Trends in Organized Crime*, 14(1), pp. 30-46.
- Outshoorn, J. (2012). Policy Change in Prostitution in the Netherlands: from Legalization to Strict Control, *Sexuality Research and Social Policy*, 9, pp. 233-243.

- Poelmans, J., Elzinga, P., Ignatov, D. & Kuznetsov, S. (2012). Semi-automated knowledge discovery: identifying and profiling human trafficking. *International Journal of General Systems*, 41(8), pp.774-804.
- Prins, B. & Saharso, S. (2008). In the spotlight: A blessing and a curse for immigrant women in the Netherlands. *Ethnicities*, 8(3), pp. 365-384.
- Savoie-Gargiso, I. & Morselli, C. (2013). Homme à femmes: le proxénète et sa place parmi les prostituées. *Criminologie*, 46(1), pp. 243-268.
- Siegel, D. & de Blank, S. (2008). Vrouwen die in vrouwen handelen: de rol van vrouwen in mensenhandelnetwerken. *Tijdschrift voor criminologie*, 50(1), pp. 35-48.
- Silverman, D. (2013). *Doing qualitative research*. London: Sage.
- Smith, R. & Christou, M. L. (2009). Extracting Value from Their Environment: Some Observations on Pimping and Prostitution as Entrepreneurship. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 22(1), pp. 69-84.
- Spidel, A., Greaves, C., Cooper, B. S., Hervé, H., Hare, R. D., Yuille, J. C. (2006). The psychopath as pimp. *The Canadian Journal of Police & Security Services*, 4(4), pp. 205-211.
- Staring, R. (2007). Handelaars in vrouwen. *Justitiële verkenningen*, 33(7), pp. 50-63.
- Terpstra, L. & van Dijke, A. (2005). *Loverboys: feiten en cijfers. Een quick scan*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Van den Eijnden, D. (2011). Slachtoffers van loverboys als daders bij de reclassering. *Proces*, 90(6), pp. 354-362.
- Van Dijke, A. & Terpstra, L. (2014). Complexiteit van loverboy problematiek maakt specialistische behandelcentra noodzakelijk. *Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk*, 53(1), pp. 2-18.
- Van San, M. & Bovenkerk, F. (2013). Secret seducers. *Crime Law Soc Change*, 60(1), pp.67-80.
- Vankersschaever, S. (03.10.2015). Ook bij ons kwetsbare meisjes in de prostitutie. *De Standaard*, p. 14.

Verhoeven, M. & van Gestel, B. (2015). De liefjes van prostituees: pooiers of partners? *Justitiële verkenningen*, 41(4), pp. 33-45.

Verwijs, R., Mein, A. & Goderie, M. (2013). 'Een loverboy laat niet los' Slachtoffers van loverboys in beeld. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 12(1), pp. 37-51.

Verwijs, R., Mein, A., Goderie, M., Harreveld, C., Jansma, A. (2011). *Loverboys en hun slachtoffers: Inzicht in aard en omvang problematiek en in het aanbod aan hulpverlening en opvang*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Williamson, C. & Cluse-Tolar, T. (2002). Pimp-controlled prostitution. *Violence Against Women*, 8(9), pp. 1074-1092.

X. (03.10.2015). Zwakbegaafde meisjes ook in België prooi van loverboys. *De Morgen*, p. 5.

Zanetti, V. (2009). De digitale loverboy. *Proces*, 88(5), pp. 280-292.

Elektronische bronnen

Goeman, T. (23.10.2015). Payoke: 'Probleem van de loverboys is jarenlang zwaar onderschat geweest'. *Nieuwsblad*. [30.10.2015, http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20151023_01934696].

Van Damme, Y (23.05.2016). Tienerpooiers maken slachtoffers. [28.05.2016, Sociaal.Net: <http://sociaal.net/analyse-xl/tienerpooiers/>].

Bijlage

Algemeen

- Opleiding
- Functie
- Aantal jaar ervaring in functie

Wetgeving en definiëring

- Wetgeving
 - Wetgeving loverboys
 - Wetgeving pooiers
- Definitie
 - Definitie loverboy
 - Definitie pooier

Kenmerken daders beide fenomenen

- **Loverboys**
 - Kenmerken loverboys
 - Etniciteit
 - Leeftijd
 - Opleiding
 - Persoonlijkheid
 - Uiterlijk

- Groei tot loverboy
- Levensstijl loverboys
- Positie loverboys samenleving
- Positie loverboys criminele sector
- Netwerk loverboys
- Werkwijze loverboys
- Evolutie werkwijze
- Dwang
- Andere technieken
- Relatie prostituee en loverboy
- **Pooiers**
 - Kenmerken pooiers
 - Ethniciteit
 - Leeftijd
 - Opleiding
 - Persoonlijkheid
 - Uiterlijk
 - Groei tot pooier
 - Levensstijl pooiers
 - Positie pooiers samenleving

- Positie pooiers criminele sector
- Netwerk pooiers
- Werkwijze pooiers
- Evolutie werkwijze
- Dwang
- Andere technieken
- Relatie prostituee en pooier

⇒

- Gelijkenissen werkwijze loverboys en pooiers
- Verschillen werkwijze loverboys en pooiers

Kenmerken slachtoffers beide fenomenen

- **Loverboys**

- Kenmerken kwetsbaarheid slachtoffers loverboys
 - Etniciteit
 - Leeftijd
 - Achtergrond
 - Persoonlijkheid
- Dynamiek tussen meisjes van één loverboy
- Redenen blijven bij loverboy
- Rol meisje in relatie

- Lovergirls
- **Pooiers**
 - Kenmerken kwetsbaarheid slachtoffers pooiers
 - Ethniciteit
 - Leeftijd
 - Achtergrond
 - Persoonlijkheid
 - Dynamiek tussen meisjes van één pooier
 - Redenen blijven bij pooier
 - Rol meisje in relatie

Conclusie

- Overeenkomsten en verschillen tussen loverboys en pooiers
- Relevantie aparte naam